

**ΠΡΟΤΑΣΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ**

Η Πολιτική Επιτροπή του Νέου Αριστερού Ρεύματος δίνει στη δημοσιότητα, μέσα από αυτή την έκδοση, τα δύο ντοκουμέντα που θα αποτελέσουν βάση για την προσυνεδριακή συζήτηση για το 3ο Συνέδριο του NAP, το οποίο θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο του 2013. Πρόκειται για:

Την **πρόταση ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ**, ως μια συμβολή στην αναγκαία τοποθέτηση των δυνάμεων της αντικαπιταλιστικής και σύγχρονα κομμουνιστικής αριστεράς για την στρατηγική στόχευση, την συνολική πρόταση απέναντι στο καπιταλιστικό σύστημα και τη βαθιά κρίση και παρακμή του. Μια συμβολή στο αναγκαίο κομμουνιστικό πρόγραμμα της νέας εποχής, για την κομμουνιστική επαναθεμελίωση και απελευθέρωση στον 21^ο αιώνα.

Τις **ΘΕΣΕΙΣ της Π.Ε. του NAP** για το 3^ο Συνέδριο, θέσεις για την εκτίμηση των κοινωνικών και πολιτικών συσχετισμών, τις εξελίξεις σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, την παρέμβαση των δυνάμεων της εργασίας και της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς. Θέσεις για την τακτική, την πολιτική πρόταση, τα μέτωπα και το αναγκαίο πρόγραμμα αντικαπιταλιστικής ανατροπής, για την σύνδεση της τακτικής με τη στρατηγική, σήμερα. Η πρόταση του NAP για τα κρίσιμα ζητήματα που απασχολούν τον κόσμο της δουλειάς, τους ανέργους, τα φτωχά λαϊκά στρώματα, τη νεολαία.

Με την τελική προσυνεδριακή συζήτηση ολοκληρώνεται μια διαδικασία που ξεκίνησε δύο χρόνια πριν με το Πανελλαδικό Σώμα για την καπιταλιστική κρίση το 2011 και συνεχίστηκε με το Πανελλαδικό Σώμα για το υποκείμενο της επαναστατικής πάλης το 2012.

Με την Πρόταση Προγραμματικής Διακήρυξης και τις Θέσεις απευθυνόμαστε σε όλους τους αγωνιστές του κινήματος και της αριστεράς, ειδικά σε όσους αναζητούν μια σύγχρονη επαναστατική και κομμουνιστική τοποθέτηση. Αλλά και σε όλους τους εργαζόμενους, τους νέους, τους άνεργους, τη φτωχολογία της πόλης και του χωριού, που αναζητούν διέξοδο και απαντήσεις σε μια εποχή δυνατοτήτων, κινδύνων και μεγάλων απαιτήσεων.

Με τη δημοσίευση των ντοκουμέντων για το 3^ο Συνέδριο του NAP, ξεκινάει ο προσυνεδριακός διάλογος και η πλατιά εξόρμηση, με στόχο μια πλούσια, γόνιμη, ζωντανή και απαιτητική διαδικασία συζήτησης και συμβολής χιλιάδων ανθρώπων, αλλά και όλου του δυναμικού του NAP, της νεολαίας Κομμουνιστική Απελευθέρωση και βεβαίως του μετώπου της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Καλούμε σε μια δημιουργική συμμετοχή και στη συσπείρωση όλων των πρωτοπόρων δυνάμεων και αγωνιστών του κινήματος, της αναζήτησης και της πάλης για την κοινωνική χειραφέτηση και κομμουνιστική απελευθέρωση.

**Η Π.Ε. του NAP
Ιούνιος 2013**

Σε κάθε γωνιά του πλανήτη δίνουν και παίρνουν οι σκέψεις και οι ανησυχίες για το «πού πάνε τα πράγματα». Ο φόβος διασταυρώνεται με την ελπίδα, το «δεν πάει άλλο» με το «δεν ξέρω πώς θα πάει αλλιώς»!

Η καπιταλιστική κρίση, η ύφεση που τη συνοδεύει, η αστική πολιτική της υπερεκμετάλλευσης και της εξαθλίωσης του λαού, η διαρκώς αντιδραστικότερη αναδιοργάνωση της αστικής δημοκρατίας που επιβάλλονται κατά κύματα οδηγούν σε αλλαγές κοσμοϊστορικής σημασίας σε βάρος των εργαζομένων.

Όπως κι αν λέγεται, ο σύγχρονος κοινωνικός πόλεμος του κεφαλαίου, με τα μπλε, πράσινα ή κεντροαριστερά χρώματά του, με όλες τις πολιτικές κατεδάφισης των κοινωνικών κατακτήσεων των σύγχρονων κολασμένων που ξετυλίγονται μπροστά στα μάτια μας, αντιπροσωπεύει τον καπιταλισμό της εποχής μας. Είναι η αντικειμενική σταθερή και μόνιμη τάση της απάνθρωπης υπεραντιδραστικής ανάπτυξης και κρίσης του σύγχρονου ολοκληρωτικού καπιταλισμού. Σε αυτό τον επερχόμενο κανιβαλικό καπιταλισμό της πρωτοφανούς επιστημονικής-τεχνολογικής ανάπτυξης και του επελαύνοντος σκοταδισμού, του πλούτου και της ανείπωτης φτώχειας, επιβάλλεται μια πολιτική και αναβιώνουν φαινόμενα παρακμής που παραπέμπουν σε μεσαιωνικού τύπου φρικαλεότητες.

Θα επιβάλει η αστική τάξη την «υπεραντιδραστική επανίδρυση» του καπιταλισμού; Θα επιβάλει «επιστροφή» σε μια νέα, πολύ πιο σκληρή, βάρβαρη και εκμεταλλευτική «κανονικότητα», σε ένα Μεσαίωνα της εποχής της πληροφορικής; Θα καταφέρει να διατηρήσει η αστική πολιτική και ιδεολογία την κλονιζόμενη καθολική ηγεμονία; Ή η εργατική πολιτική θα αποσπάσει τελικά την πρωτοβουλία των κινήσεων και θα επιβάλει την ηγεμονία και τους στόχους της;

Η απάντηση στο τελευταίο αυτό ερώτημα θα δοθεί στη σημερινή «νέα κατάσταση», σε ένα νέο ιστορικό πλαίσιο ανάπτυξης των αντιθέσεων και διεξαγωγής της πάλης των τάξεων μέσα στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Η αναμέτρηση με αυτή την αστική πολιτική είναι αναπόφευκτη! Οδηγείται, αντικειμενικά, σε κορύφωση. Και όπως κάθε μάχη, είναι ανοιχτή σε πολλαπλές και απρόβλεπτες παραλλαγές. Η έκβασή της όμως θα κρίνει τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων για μεγάλο διάστημα.

Στη μέχρι σήμερα ιστορία των λαών, δηλαδή στην ιστορία της ταξικής πάλης, ο αδιάκοπος, καλυμμένος ή ανοιχτός αγώνας ανάμεσα «στους ελεύθερους και τους δούλους, τους πατρικούς και τους πληβείους, τους βαρόνους και τους δουλοπάροικους», τους αστούς και τους προλετάριους, τους καταπιεστές και τους καταπιεζόμενους τελείωνε, τις περισσότερες φορές αλλά όχι πάντα, με το μετασχηματισμό ολόκληρης της κοινωνίας.

Ο καπιταλισμός, πλάι στις εκρηκτικές δυνατότητες που περικλείει και τις οποίες επιχειρεί πάση θυσία να ιδιοποιηθεί, να αλλοιώσει και να στραγγαλίσει, βρίσκεται αντιμέτωπος με πρωτόγνωρα αδιέξοδα, με τις δικές του αντιθέσεις και τις άναρχες δυνάμεις που απελευθερώνει. Δεν μπορεί επομένως να αντιμετωπίζεται ως μοναδικό ενδεχόμενο η επιβολή και η νίκη της μιας τάξης επί της άλλης. Είναι πλέον πιθανό κι ένα άλλο ενδεχόμενο: η καταστροφή της ανθρώπινης κοινωνίας και των ανταγωνιζόμενων τάξεων, σε ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα ή μια μεγάλη οικολογική καταστροφή.

Σε αυτή τη νέα εποχή του πανίσχυρου τρόμου και της αναγεννώμενης ελπίδας, ο καπιταλισμός, έχοντας εξαντλήσει το περιβάλλον του και έχοντας εξαντληθεί ο ίδιος, επιζεί τρώγοντας τις ίδιες του τις σάρκες! Εντός του όμως υπάρχουν

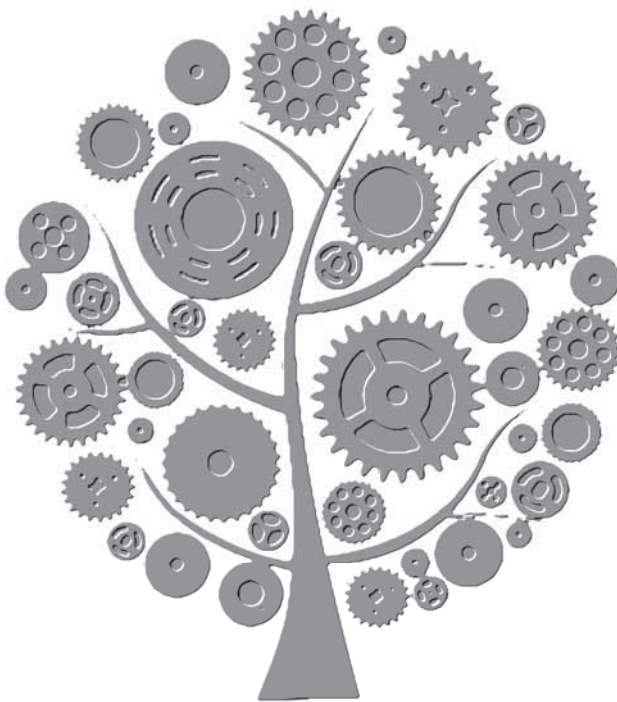
και αναπτύσσονται οι υλικοί όροι για τη μετάβαση στον αμέσως επόμενο κοινωνικό σχηματισμό. Δίχως αυτή την τάση, η εκτίμηση και η πεποίθησή μας ότι «τα πράγματα μπορούν να πάνε αλλιώς» θα έμοιαζαν θεολογική προφητεία!

Η διαπάλη που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη απαιτεί ανώτερη συλλογική και προσωπική στράτευση για τη νέα νικηφόρα αναμέτρηση του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος με την υπεραντιδραστική και παρηκμασμένη πλέον αστική τάξη.

Είναι καιρός να ξαναμπούν στις σελίδες του εργατικού κινήματος οι όροι μιας σύγχρονης επαναστατικής θεωρίας και πράξης, δίνοντας τη διάσταση και τη σημασία της καινούργιας, της κατεξοχήν εργατικής εποχής που ζούμε, και απαντώντας στα κρίσιμα ερωτήματα για τη δυνατότητα, τους δρόμους και το νόημα της επανάστασης και του κομμουνισμού στον 21ο αιώνα!

Είναι καιρός οι κομμουνιστές, οι αριστεροί, οι αντικαπιταλιστές να διατυπώσουν και να προωθήσουν μια αποτελεσματική πολιτική. Με αποκλειστικό σκοπό την ικανοποίηση των σύγχρονων δικαιωμάτων και αναγκών του λαού. Με σταθερή επιδίωξη τη συγκέντρωση ισχυρών δυνάμεων από την εργατική τάξη, τα πληττόμενα αυτοαπασχολούμενα στρώματα, τη διανοήση. Με αναγκαία προϋπόθεση τη συγκρότηση του επαναστατικού προγράμματος και υποκειμένου της εποχής μας.

Σε αυτή την εποχή, το πιθανό και το απίθανο κατανέμονται με έναν παράξενο τρόπο: Στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας, το αδύνατο γίνεται ολοένα και πιο δυνατό. Στον τομέα των κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων, βομβαρδιζόμαστε συνεχώς από ένα «δεν μπορείτε!». Είναι καιρός να αλλάξουμε το τι είναι δυνατό και τι αδύνατο!

Ο κόσμος του κεφαλαίου στη δίνη της κρίσης

1 Από το 2008 οι λαοί του πλανήτη ζουν στη δίνη μιας από τις μεγαλύτερες κρίσεις στην ιστορία του καπιταλισμού. Το συνολικό κόστος διαχείρισής της και οι άμεσες ζημιές θα χρειαστούν χρόνια για να μαθευτούν: 28,2 τρισ. δολάρια παγκόσμιου πλούτου αφανίστηκαν μόνο το 2008 και το πρώτο εξάμηνο του 2009! 12 τρισ. δολάρια διοχετεύθηκαν στις τράπεζες για να αποτραπεί η κατάρρευσή τους μόνο το δεύτερο εξάμηνο του 2009!

Σε όλα τα κράτη αυξήθηκε η ανεργία – ιδιαίτερα των νέων. Μόνο στις ΗΠΑ, χάθηκαν 7,3 εκατομμύρια θέσεις εργασίας το 2009. Στην ΕΕ οι άνεργοι ανέρχονται ήδη σε 25 εκατομμύρια, 6 εκατομμύρια περισσότεροι από το τέλος του 2008.

Στα πρώτα πέντε χρόνια της κρίσης 215 εκατομμύρια άτομα προστέθηκαν στα περίπου 633 εκατομμύρια εργαζομένων –21,2% των εργαζομένων στον κόσμο– που ζουν πλέον με τις οικογένειές τους με λιγότερο από 1,25 δολάρια ανά άτομο την ημέρα.

Από τα τέλη του 2009 και τις αρχές του 2010 η κρίση μετεξελίχθηκε σε δημοσιονομική κρίση και κρίση χρέους και εξαπλώθηκε σαν πανούκλα, από την Πορτογαλία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιρλανδία στην Ιταλία, τη Γαλλία και τις ΗΠΑ, κι από εκεί σε όλες τις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες. Μέχρι το Φλεβάρη του 2013 επτά χώρες (Ιρλανδία, Ελλάδα, Λετονία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Πορτογαλία, Κύπρος) προσέφυγαν σε διεθνείς οργανισμούς για να αποφύγουν τη χρεοκοπία.

2 Οι κρίσεις στον καπιταλισμό έχουν κοινή μήτρα: Αποτελούν ξέσπασμα των εσωτερικών αντιθέσεων του κι έχουν πηγή, τελικά, τη σύγκρουση ανάμεσα στις παραγωγικές δυνατότητες της σύγχρονης εργασίας και στον οπισθοδρομικό χαρακτήρα της καπιταλιστικής

ιδιοκτησίας, ανάμεσα στον κοινωνικό χαρακτήρα της παραγωγής και στον ατομικό χαρακτήρα της ιδιοποίησης.

Ταυτόχρονα, διαφέρουν ουσιαστικά μεταξύ τους, καθώς αντανακλούν και επιδρούν στον δυναμικό τρόπο ανάπτυξης του ίδιου του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής· ενός τρόπου παραγωγής που εξελίσσεται με βαθμίδες, τομές και άλματα, με φάσεις και στάδια, με σχέσεις ασυνέχειας μέσα στην εκμεταλλευτική συνέχειά του. Οι ποιοτικές ανασυγκροτήσεις είναι γι' αυτόν αναγκαιότητα, ώστε να διατηρήσει τη βαθύτερη εκμεταλλευτική του «συνέχεια». Είναι μάλιστα τόσο βαθύτερες, όσο πλησιάζει ιστορικά προς το τέλος της κυριαρχίας του. Δεν ισχύει επομένως η απλή εξελικτική ποσοτική συνέχεια των κρίσεων, ώστε η μια να αποτελεί ποσοτική εξελικτική συνέχεια της άλλης – άρα να είναι ίδια, λίγο πολύ, με κάποια ποσοτική ενίσχυση, και η πολιτική αντιμετώπισής της.

Ο καπιταλισμός στις προηγούμενες κρίσεις κατόρθωνε να αφομοιώνει, να αποκαθιστά με βίαιο τρόπο, όχι όμως μόνιμα και σταθερά, την ανισορροπία ανάμεσα στις «επαναστατικοποιημένες» παραγωγικές δυνάμεις και τις περιοριστικές, αντιδραστικές και εκμεταλλευτικές παραγωγικές σχέσεις, ανάμεσα στον κοινωνικό χαρακτήρα της παραγωγής και στον ατομικό χαρακτήρα της ιδιοποίησης του κοινωνικού πλούτου. Οι ταξικοί συσχετισμοί και η δυναμική τους επέτρεψαν –όπως οι εξελίξεις επαληθεύουν– στους καπιταλιστές, πρόσκαιρα και σε ένα βαθμό, να αμβλύνουν και να εξομαλύνουν προς όφελός τους τις αντιθέσεις. Αυτού του τύπου η «εξομάλυνση» συντελέστηκε με εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης, με εξοικονόμηση και ταχύτερη περιστροφή του σταθερού κεφαλαίου, βίαιη συμπίεση των τιμών των πρώτων υλών, λεηλασία των εξαρτημένων χωρών της καπιταλιστικής

περιφέρειας, εξαγωγή κεφαλαίου και επενδύσεις (συνήθως σε βιομηχανίες έντασης εργασίας) για την υπερεκμετάλλευση των φτηνών εργατικών χεριών σε διάφορες περιοχές. Με την αναγκαστική, τελικά, προσφυγή σε καταστροφές και πολέμους, την ισοπέδωση ολόκληρων τομέων οικονομίας και χωρών, ώστε οι καπιταλιστές που επιβιώνουν να ξαναρχίζουν τον κύκλο της παραγωγής.

3 Η κρίση που πλήττει από το 2008 τον καπιταλισμό έχει πίσω της αλλεπάλληλες συντηρητικές αναδιαρθρώσεις, που προωθήθηκαν για να αντιμετωπιστεί η προηγούμενη κρίση-σταθμός του 1973. Μέσα από συγκρούσεις κι ανατροπές, οι αναδιαρθρώσεις αυτές οδήγησαν σε μια νέα εποχή του καπιταλισμού, στο στάδιο του ολοκληρωτικού καπιταλισμού. Παρά τα αλλεπάλληλα κύματά τους όμως, την περίοδο 1960-2007 εκδηλώθηκαν 30 πιστωτικές κρίσεις, άλλες τόσες «φούσκες» στην αγορά ακινήτων και 122 υφέσεις σε 21 ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες.

Η σημερινή κρίση είναι πολύ πιο βαθιά. Είναι, από οικονομική άποψη, κρίση υπερσυσσωρευσης του κεφαλαίου και έχει τη βάση της στον ειδικό τρόπο με τον οποίο εκφράζονται οι εγγενείς αντιθέσεις και αντιφάσεις του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής στην εποχή του ολοκληρωτικού καπιταλισμού. Εμπεριέχει σε ανώτερο επίπεδο στοιχεία, αντιφάσεις, τομές και συνέχειες όλων των προηγούμενων σημαντικών κρίσεων στην πορεία του καπιταλισμού, κυρίως όμως εδράζεται στους όρους αναπαραγωγής του στην εποχή του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, στο κοινωνικοπολιτικό «μείγμα» με το οποίο το κεφάλαιο επιδίωκε τα τελευταία 35 χρόνια να στηρίξει τους «δίδυμους πύργους» του: την καπιταλιστική κερδοφορία (οικονομικά) και την αστική κυριαρχία (πολιτικά). Γεννιέται στον σκληρό πυρήνα του, στη σφαίρα της παραγωγής και της άντλησης υπεραξίας και κέρδους, κι από εκεί «μεταναστεύει» στην κυκλοφορία και τη διανομή, για να εμφανιστεί στη συνέχεια ως δημοσιονομική κρίση ή κρίση χρέους. Είναι **κρίση δομική** με λίγα λόγια, **κρίση όλων των όρων παραγωγής και αναπαραγωγής του καπιταλιστικού συστήματος.**

Η καπιταλιστική κρίση, οξύτερη, βαθύτερη και ανώτερη από κάθε άλλη, διεθνής και με παγκόσμια επίδραση, αλλάζει τα πάντα. Διαψεύδει τις

απόψεις των αστών ότι με την επιστημονική επανάσταση της εποχής μας, την παραγωγικότητα, την «παγκοσμιοποίηση», την «τοξική καταιγίδα» παραγώγων και εικονικού κεφαλαίου ο καπιταλισμός βρήκε το ελιξίριο της αιώνιας νεότητας· ότι το «αόρατο χέρι» της αγοράς λύνει ως διά μαγείας κάθε πρόβλημα. Παράλληλα, αποσταθεροποιεί τις σταθερές τους: το κράτος, που μεταμορφώθηκε από τους αρχιερείς του νεοφιλελευθερισμού από αρχάγγελο σε σατανά, αποδεικνύεται ότι δεν μπορεί να κάνει θαύματα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το ευρώ αντί να αποτελούν ασπίδα ρίχνουν λάδι στη φωτιά της κρίσης και στέλνουν στη λαιμητόμο ελευθερίες και δικαιώματα.

Η κρίση έχει προσλάβει ιστορικό χαρακτήρα. Κλονίζει καίρια και συνολικά τον καπιταλισμό. Δημιουργεί γι' αυτόν μια κατάσταση που μπορεί να συγκριθεί με την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Ακόμα και οι πιο ένθερμοι θιασώτες του καπιταλισμού δεν διακινδυνεύουν θετική πρόβλεψη στο ορατό μέλλον. Σε χώρες σαν την Ελλάδα μάλιστα, το βαρομετρικό χαμηλό της κρίσης είναι πολύ πιο βαθύ και παρατεταμένο.

Στην εποχή του καπιταλισμού που ανατέλλει, οι ρυθμοί ανάπτυξης θα είναι σαθροί και αναιμικοί. Η άνοδος της παραγωγικότητας δεν θα οδηγήσει σε ασφαλή άνοδο του ποσοστού κέρδους και μείωση της ανεργίας, η πλευρά της κρίσης θα βαραίνει περισσότερο από την πλευρά της ανάπτυξης. Ο σύγχρονος καπιταλισμός πλέον ταυτίζεται με τις πιο σκαιές, αντιδραστικές και οπισθοδρομικές ιδέες και πρακτικές.

4 Η σύγχρονη καπιταλιστική ανάπτυξη εξελίσσεται σε **τέτοιο επίπεδο «κορεσμού» των θεμελιωδών αντιφάσεων του καπιταλισμού, ώστε εξαντλούνται ταχύτατα και σε μεγάλο βαθμό οι εφεδρείες του συστήματος** για την τροφοδότηση της διευρυμένης αναπαραγωγής του. Τα σύγχρονα τεχνολογικά και επιστημονικά άλματα στη δυναμική τους εξέλιξη, σε συνδυασμό με τις ποιοτικές μεταβολές στις παραγωγικές και πολιτικές σχέσεις, περιέχουν εντός τους την τάση για νέες βαθύτερες αναστατώσεις και κρίσεις της καπιταλιστικής ανάπτυξης και κερδοφορίας. Διαμορφώνουν προϋποθέσεις για «νέους γύρους» εργατικής αμφισβήτησης. Αυτό άλλωστε είναι το χαρακτηριστικό που καθορίζει συνολικά την εποχή

του ολοκληρωτικού καπιταλισμού. Στην ουσία ο καπιταλισμός «δεν χωρά στον εαυτό του». Δεν μπορεί να εσωτερικεύσει, χωρίς σοβαρές διαταραχές, τις παραγωγικές δυνάμεις που ο ίδιος επαναστατικοποιεί και γι' αυτό τις διαστρέφει και τις ακρωτηριάζει. Αυτή είναι η ουσιαστικότερη διαφορά ανάμεσα στην τωρινή κρίση και στις προηγούμενες.

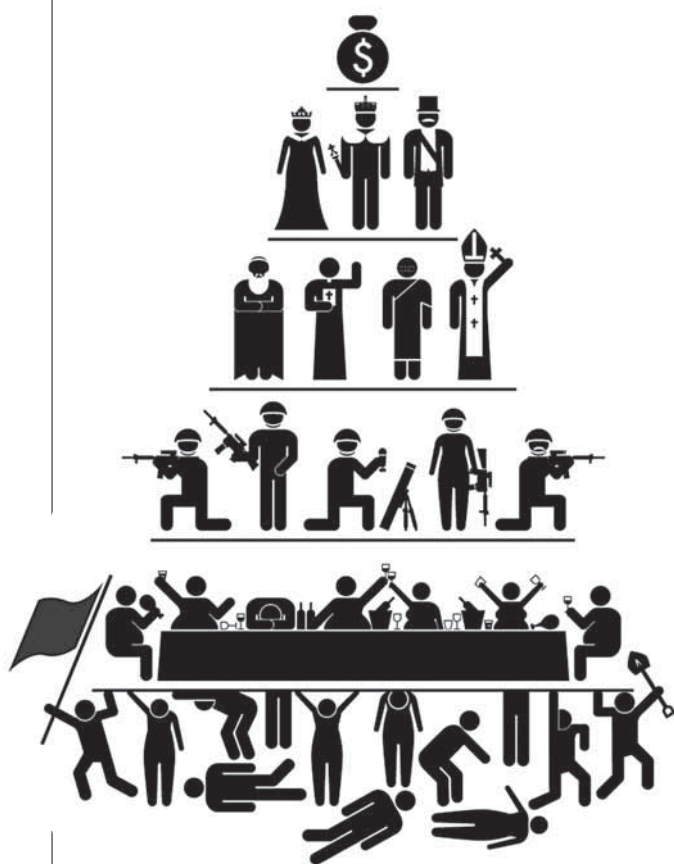
Η έκρηξη της παραγωγικότητας της εργασίας έχει «παράδοξες» επιδράσεις («παράδοξο παραγωγικότητας»). Απ' τη μια αυξάνει την εκμετάλλευση. Απ' την άλλη όμως διαμορφώνει προϋποθέσεις βαθύτερης διαταραχής της σχέσης εκμετάλλευσης. Το τμήμα της υπεραξίας που επενδύεται κάθε φορά σε νέα μέσα παραγωγής (αναπτύσσοντας την παραγωγικότητα της εργασίας) τείνει να είναι όλο και μεγαλύτερο απ' το τμήμα που επενδύεται σε ζωντανή εργασία, η οποία αποτελεί τη μοναδική πηγή υπεραξίας. Επομένως αυξάνεται με νέους ρυθμούς το επενδυόμενο ανά εργάτη σταθερό κεφάλαιο. Εντείνεται όλο και πιο γρήγορα η τάση παραπέρα μείωσης της ποσότητας της ζωντανής εργασίας σε σχέση με την ποσότητα του σταθερού κεφαλαίου που αυτή βάζει σε κίνηση. Η παραγωγικότητα της εργασίας αυξάνει το ποσοστό της υπεραξίας λιγότερο απ' τους ρυθμούς της δικής της αύξησης. Μακροπρόθεσμα, η αύξηση της παραγωγικότητας –όπως και η εργατική πάλη– προκαλεί κρίση στους ρυθμούς αύξησης της σχετικής υπεραξίας, διαμορφώνει συνθήκες βαθύτερης κρίσης στην αύξηση του ποσοστού και τελικά στη μάζα της υπεραξίας και των κερδών. Γι' αυτό η αστική τάξη, διαθέτοντας ακόμη την πρωτοβουλία των κινήσεων, διαμορφώνει μια νέα στρατηγική απέναντι στις δυνάμεις, τις σχέσεις και τις μορφές που τείνουν να συγκροού-

νται μαζί της, με πρώτο στόχο την εργατική τάξη. Τελικά, η τάση πτώσης του μέσου ποσοστού κέρδους, κάτω και από την επίδραση της ταξικής πάλης, εξελίσσεται αντιφατικά, καθώς η αστική τάξη προσπαθεί να την αντιρροπήσει κινητοποιώντας μια σειρά μηχανισμούς, ενώ η εργατική τάξη με τους αγώνες της μπορεί να περιορίζει τη μάζα και το ποσοστό της υπεραξίας που αποσπά το κεφάλαιο.

Υπ' αυτό το πρίσμα, στην παρούσα κρίση αποκαλύπτονται **οι ιστορικά «καθοδικές»-παρακμιακές τάσεις του καπιταλισμού και η ιστορική παροδικότητά του**. Πάνω απ' όλα αποκαλύπτεται μια μεγάλη αλλαγή στο ιστορικό πρόσημο της εποχής. Από μια εποχή όπου το ιστορικό προβάδισμα ανήκε ξεκάθαρα στον καπιταλισμό και στις αστικές ιδέες περνάμε σε μια εποχή όπου αυτό μπορεί να κατακτηθεί από τις αντικαπιταλιστικές τάσεις και τις ιδέες τις κομμουνιστικής χειραφέτησης· σε μια νέα εποχή επαναστατικών γεγονότων, όπου αυτές οι τάσεις και ιδέες συναντιούνται και μπορούν να εμπνεύσουν το νου, τη συνείδηση και την πράξη εκατομμυρίων ανθρώπων στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο.

Ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός

1 Ο καπιταλισμός εμφανίζει πολύ πιο καθαρά στις μέρες μας το διπλό του πρόσωπο. Η δυνατότητα του ανθρώπου να ζει ανθρώπινα, χάρη στην ανάπτυξη της επιστήμης, της τεχνολογίας, του πολιτισμού, της ανθρώπινης παραγωγικότητας, είναι πασιφανής. Ωστόσο η επιστήμη στα «χέρια» των καπιταλιστών στρέφει την απονεκρωμένη εργασία ενάντια στη ζωντανή, γιγαντώνει την ανεργία και τη φτώχεια, «παράγει» καταστροφές τύπου Φουκουσίμα, αναπτύσσει «έξυπνα» όπλα, αξιοποιείται για ασφυκτικό έλεγχο και αστυνόμευση των λαών, για επιβολή πολιτισμικών σκουπιδιών.

Οι εργαζόμενοι του χεριού και του πνεύματος δημιουργούν αμέτρητο πλούτο. Την ίδια στιγμή η ανισοκατανομή του μεγαλώνει κραυγαλέα: το 70% του παγκόσμιου πληθυσμού κατέχει το 3% του παγκόσμιου πλούτου και το 0,6% –30 εκατομμύρια κεφαλαιοκράτες– το 40%! Μια ισχυρή

μειοψηφία, αυτοί που θωρακίζουν τις κατοικίες-χρυσές φυλακές στα ευγενή προάστια σχεδιάζοντας ματαιόδοξα διακοπές στο διάστημα, καρπώνεται τον πλούτο με απόλυτη ιδιοτέλεια. Εκατομμύρια παιδιά δεν μπορούν ούτε να εμβολιαστούν. «Σωροί» ανθρώπων στοιβάζονται σε μίζερους παραγκουπόλεις. Ολόκληρες περιοχές μετατρέπονται σε «σκουπιδοτενεκέδες» ανθρώπων, ψυχών και αποβλήτων.

Η κοινωνική εξέλιξη δίνει τη δυνατότητα για άνθηση των ελευθεριών του σύγχρονου ανθρώπου και για κατοχύρωση του δικαιώματος των λαών να ορίζουν τις τύχες τους. Το σύστημα απαντά σε αυτή τη δυνατότητα με γενικευμένη αστική βία. Αυτήν υλοποιούν η αστυνομική καταστολή και το πολυπλόκαμο δίκτυο ελέγχου, παρακολούθησης, πειθαρχησης, η καταστρατήγηση συνταγματικά κατοχυρωμένων ελευθεριών, ο κοινοβουλευτικός ολοκληρωτισμός, ο έρπων ή και ανοιχτός φασισμός.

Οι απολογητές του καπιταλισμού αποδίδουν αυτές τις αντιφάσεις, τις κοινωνικές ανισότητες και τα αδιέξοδα της κοινωνίας στην οποία ζούμε σε παροδικές υπερβολές, ανισορροπίες ή δυσλειτουργίες του συστήματος. Κατ' αυτούς, η αγορά βρίσκει τελικά και θα βρει τρόπο να αυτορρυθμιστεί και να οδηγήσει την ανθρωπότητα σε έναν νέο κύκλο προόδου εντός του αιώνιου δήθεν καπιταλισμού. Άλλοι αποδίδουν τα «κακώς κείμενα» στην πολιτική διαχείριση του καπιταλισμού και όχι στον ίδιο ως σύστημα: στην κυριαρχία της οικονομίας επί της πολιτικής, στον νεοφιλελευθερισμό και στις παραλλαγές του, στην ηγεμονία της «πλασματικής» επί της «πραγματικής οικονομίας».

2 Πηγή της κρίσης και των κοινωνικών δεινών είναι ο σύγχρονος ολοκληρωτικός καπιταλισμός! Η νέα αυτή βαθμίδα στην

ιστορική πορεία του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής εμπεριέχει στοιχεία όλων των προηγούμενων σταδίων του. Κυρίως όμως αναμορφώνει ριζικά τον καπιταλισμό, με σημαίες τον ποιοτικά βαθύτερο χαρακτήρα της εκμετάλλευσης, την ακόρεστη δίψα για κέρδος και την πρωτοφανή αντίδραση και ανελευθερία. Συνδυάζει δηλαδή την αντιδραστική ανάπτυξη με τη βαθύτερη δυναμική των κρίσεων. Πάνω απ' όλα ωστόσο εμπεριέχει τους υλικούς-αντικειμενικούς όρους –άρα και τις δυνατότητες που αναφύονται από αυτούς– για το πέρασμα στον επόμενο κοινωνικό σχηματισμό, την κοινωνία της κομμουνιστικής διεθνιστικής απελευθέρωσης, μέσα από την πάλη για την αντικαπιταλιστική ανατροπή της επιδρομής του κεφαλαίου και το ποιοτικό άλμα της επανάστασης.

«Καρδιά» του ολοκληρωτικού καπιταλισμού είναι **η ποιοτικά ανώτερη εκμετάλλευση** των εργαζομένων, με αρκετούς παλιούς και πολλούς νέους τρόπους, οι οποίοι συνδυάζουν οργανικά την απόσπαση σχετικής και απόλυτης υπεραξίας, σπρώχνουν εκατομμύρια ανθρώπους κάτω από το φυσικό όριο επιβίωσης, σε καθεστώς εξασθλίωσης, και απογειώνουν την ανεργία, την ανασφάλεια και την εργασία-λάστιχο.

Ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός **υποδουλώνει με πρωτόγνωρο τρόπο όλο το είναι των εργαζομένων**. Ο μισθωτός εργάτης υπάγεται στο κεφάλαιο καθολικά: οι χειρωνακτικές του ικανότητες, οι διανοητικές του ικανότητες, ακόμη και η δημιουργικότητα, η φαντασία, η δυνατότητα συνεργασίας, η «γενική διάνοια». Ο χρόνος εργασίας παραδίδεται στον απόλυτο έλεγχο της εργοδοσίας και η καταναγκαστική αγοραπωλησία της εργατικής δύναμης κυριαρχεί συνολικά στη ζωή των μισθωτών.

Ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός **μετατρέπει σε ιδιωτική ιδιοκτησία** ό,τι μπορεί να αξιοποιηθεί για παραγωγή κέρδους: παραγωγικές μονάδες και φυσικούς πόρους, αλλά και καινοτόμες ανακαλύψεις, παραδοσιακές γνώσεις, νέες εκτάσεις, νέους φυσικούς πόρους, διαδίκτυο, λογισμικό, πληροφόρηση, διάσπηση, μεταφορές, γονιδίωμα. «Οπλα» σε αυτή την επέκταση των καπιταλιστικών σχέσεων ιδιοκτησίας είναι η ιδιωτικοποίηση δημόσιων κοινωνοφελών υπηρεσιών, η «αξιοποίηση» της δημόσιας περιουσίας, οι πατέντες, τα copyright, οι ΣΔΙΤ.

Ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός **καθολικοποιεί την αγορά**, απελευθερώνει τις αγορές εργατικής

δύναμης και υπηρεσιών· εμπορευματοποιεί πλήρως τους φυσικούς πόρους, τους ατμοσφαιρικούς ρύπους, τα απορρίμματα, την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, δομές και σχέσεις της οικογένειας ή της κοινότητας, την επικοινωνία, την ασφάλεια (μισθοφορικοί στρατοί, υπηρεσίες security), τα προσωπικά δεδομένα.

Ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός **απειλεί τους όρους ύπαρξης της ανθρωπότητας**. Λεηλατεί τη φύση όσο δεν το έκανε ποτέ άλλοτε ο άνθρωπος στη γη. Καταληστεύει χωρίς προηγούμενο τους φυσικούς πόρους. Αποψιλώνει δάση. Ρυπαίνει την ατμόσφαιρα. Ερημοποιεί περιοχές. Οδηγεί στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, στην αλλαγή του κλίματος, στο λιώσιμο των πάγων. Μολύνει τον υδροφόρο ορίζοντα. Τροποποιεί με φράγματα τον ρου ποταμών. Αλλοιώνει τη βιοποικιλότητα με την υπεραλίευση και την υπερθήρευση, προκαλεί γονιδιακές μεταλλάξεις, οδηγεί στην εξαφάνιση ειδών της χλωρίδας και της πανίδας. Γενικεύει τη χρήση πυρηνικής ενέργειας, ακόμη και σε σειсмоγενείς περιοχές, όπως η Φουκουσίμα ή το Ακούγιου.

Ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός, μισόν αιώνα μετά τον όλεθρο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τη φρίκη της Χιροσίμα, **καταφεύγει συχνά στον πόλεμο**, που απειλεί και την «ευαίσθητη» περιοχή μας, ακόμα και με τη μορφή του πυρηνικού ολοκαυτώματος. Καταφεύγει σε αυτόν ως μέσο έκφρασης και διευθέτησης των ιμπεριαλιστικών ανταγωνισμών, που συνήθως παίρνουν τη μορφή εμπορικών, νομισματικών και συναλλαγματικών πολέμων· ως μηχανισμό ξαναμοιράσματος σφαιρών επιρροής, αγορών και πλουτοπαραγωγικών πόρων, με βάση τους εκάστοτε συσχετισμούς δύναμης· ως βαλβίδα εκτόνωσης της κρίσης, καθώς με τον πόλεμο γίνεται μαζική κατανάλωση των πανάκριβων προϊόντων του στρατιωτικοβιομηχανικού συμπλέγματος, καταστρέφονται παραγωγικές δυνάμεις και επιτελείται κερδοσκοπία πάνω στην ανοικοδόμηση των κατεστραμμένων περιοχών· αλλά και ως μηχανισμό πειθάρχησης του «εσωτερικού εχθρού», του «εχθρού λαού». Καθένας απ' τους δρόμους αυτούς έχει το χρώμα του χρήματος. Αποκαλύπτει τον ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα των σύγχρονων πολέμων.

3 Το κράτος αποτελεί βασικό-οργανικό πυλώνα του ολοκληρωτικού καπιταλισμού και της στρατηγικής του για την υπέρβαση της κρί-

σης. **Η αναδιάρθρωσή του ισχυροποιεί τον στρατηγικό-επιτελικό ρόλο του ως κέντρου της πολιτικής εξουσίας απέναντι στο λαό και εντείνει τον αντεπαναστατικό καταπιεστικό του ρόλο.** Το κράτος –και οι κυβερνήσεις που το διαχειρίζονται– παρεμβαίνει στην ταξική πάλη όχι ως ουδέτερος διαιτητής αλλά ως «πρώτο κόμμα» της αστικής τάξης. Συγκροτεί, μαζί με τους άλλους εγχώριους και διεθνείς μηχανισμούς και οργανισμούς του κεφαλαίου, τον σύγχρονο αστικό συνασπισμό εξουσίας. Αλλάζει τη σχέση κεφαλαίου-εργασίας σε όλα τα επίπεδα υπέρ του κεφαλαίου και επιβεβαιώνει με απροκάλυπτο πλέον τρόπο το ρόλο του ως «συλλογικού κεφαλαιοκράτη», ως «στρατηγείου», εκφραστή και «τοποτηρητή» των αστικών συμφερόντων.

Οι παραγωγικές και οι κοινωφελείς του δραστηριότητες, καθώς και πολλές λειτουργίες διαχείρισης δημόσιων αγαθών, ακόμα και «στενά» διοικητικού χαρακτήρα (είσπραξη φόρων, καθαριότητα κ.λπ.), ιδιωτικοποιούνται. Επιβάλλονται στη λειτουργία του αγοραία κριτήρια μέσω της λεγόμενης αξιολόγησης ή των δήθεν κριτηρίων αποδοτικότητας. Συνθλίβονται οι λειτουργίες που αφορούν την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης (υγεία, παιδεία, ασφάλιση).

Το αστικό κράτος **ενισχύει ποιοτικά και ποσοτικά τους μηχανισμούς καταστολής**, τους εμπλουτίζει με μηχανισμούς ηλεκτρονικού καφιεδισμού και ελέγχου, τους συνδυάζει με τους ιδιωτικούς στρατούς και τις ιδιωτικές εταιρείες security. Καταπνίγει τις δυνατότητες για άνηση των ελευθεριών και των δημοκρατικών δικαιωμάτων που γεννά η εποχή. Καταργεί ακόμα και τις τυπικές αστικές ελευθερίες, τα Συντάγματα, τους δικούς του κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Επιτίθεται στο δικαίωμα στην αντίσταση, στη διαδήλωση, στην απειθαρχία. Ενισχύει τα όπλα της εργοδοτικής βίας εντός της παραγωγής.

Το κράτος του ολοκληρωτικού καπιταλισμού **διαμορφώνει μια νέα αρχιτεκτονική** ανάμεσα στους κεντρικούς και τους περιφερειακούς-τοπικούς θεσμούς, κι ανάμεσα σε αυτό και στους υπερεθνικούς θεσμούς (ΕΕ, ΔΝΤ, ΝΑΤΟ, ΠΟΕ). Με τον «Καλλικράτη», Περιφέρειες και Δήμοι ευθυγραμμίζονται πλήρως στην αντιλαϊκή πολιτική και στις μνημονιακές κατευθύνσεις. Σημαντικές λειτουργίες του κεντρικού κράτους (κοινωνικές κυρίως, αλλά και διαχείρισης δημόσιων αγαθών και χώρων)

περνούν στο τοπικό επίπεδο του κράτους χωρίς τα απαραίτητες χρηματοδοτήσεις. Οι κοινωνικές υπηρεσίες ωθούνται στην ιδιωτικοποίηση. Ακρωτηριάζονται οι «κοινωνικές παροχές». Μεγαλώνει η φορομνηξία. Ταυτόχρονα, με τη συμμετοχή στην ΕΕ και την Ευρωζώνη, με τα Μνημόνια, τις δανειακές συμβάσεις και την επιτροπεία, κρίσιμα στοιχεία της κρατικής λειτουργίας εντάσσονται σε –δεσμεύονται από– ένα ευρύτερο υπερεθνικό πλέγμα μηχανισμών, που δεν είναι μεν υπερκράτος, έχει όμως αποφασιστικό χαρακτήρα και, το κυριότερο, είναι πλήρως ελεγχόμενο από τα πολυεθνικά πολυκλαδικά μονοπώλια και τις τράπεζες και πλήρως αποστειωμένο από τη λαϊκή πίεση, ακόμη και από τις αστικές κοινοβουλευτικές διαδικασίες.

Η τάση αντιδραστικής μετάλλαξης της αστικής δημοκρατίας βαθαίνει ποιοτικά. Το αστικό κράτος ολοένα και περισσότερο αποξενώνεται και αυτονομείται από την κοινωνία. Απογυμνωμένο περισσότερο από ποτέ από το μανδύα του θεσμού που υπηρετεί δήθεν το κοινό καλό, αποκαλύπτεται ως αυτό που τελικά είναι: όργανο ταξικής κυριαρχίας και χαλιναγώγησης των κοινωνικών αντιθέσεων. Το αστικό κράτος προβάλλει γυμνό με το μόνο πρόσωπο που του απέμεινε· αυτό που ταιριάζει στην άγρια λεηλασία των εργαζομένων και της φύσης.

Το κληροδοτημένο μοντέλο κοινωνικών συμμαχιών, που είχε οικοδομηθεί με άξονα τον κρατικό τομέα της οικονομίας, τους μηχανισμούς πελατείας και τα πολιτικά κόμματα, αντικαθίσταται από τις άμεσες, χωρίς πολιτικούς «μεσίτες», παρεμβάσεις των πολυπληθών οργανώσεων του κεφαλαίου. Το διαμορφωμένο, μεταπολεμικό, πολιτικό σύστημα, που με τη μια ή την άλλη παραλλαγή σφραγίζει την πολιτική ζωή του δυτικού κόσμου, φθείρεται και υποβαθμίζεται από τη δεκαετία του 1980 και μετά.

Η φθορά σε μια σειρά χώρες παίρνει τη μορφή χιονοστιβάδας μετά το ξέσπασμα της κρίσης. Εκατομμύρια ψηφοφόροι μετεωρίζονται απομακρυνόμενοι από τα παραδοσιακά αστικά κόμματα. Επιχειρείται η δημιουργία ενός νέου πολιτικού μοντέλου, που θα αντικαταστήσει αξιόπιστα και μακροπρόθεσμα το ετοιμόρροπο δικομματικό σκηνικό. Εμφανίζονται στο προσκήνιο το κόμμα-εταιρεία (Μπερλουσκόνι), το κόμμα-κίνημα (Πράσινοι) και το κόμμα ενδιαφερόντων (π.χ. κυνηγών, αυτοκινήτου, μπίρας), οι απόπειρες κατατεμαχισμού των παραδοσιακών κομμάτων, η επικίνδυνη ερωτοτρο-

πία με το ρατσισμό, τον εθνικισμό, τον τοπικισμό, το φασισμό. Ο πολιτικός τους στόχος είναι η υποβάθμιση της πολιτικής και της ιδεολογικής διαπάλης στο πνεύμα του τεχνοκρατικού ολοκληρωτισμού. Αυτόν υπηρετούν η προώθηση, σε κρίσιμες κυβερνητικές θέσεις, τραπεζιτών και ανώτατων στελεχών πολυεθνικών, όπως του Μόντι στην Ιταλία, του Παπαδήμου στην Ελλάδα, η δημόσια ομολογία ύπαρξης οργανωμένων λόμπι ανά όμιλο εταιρειών στα αστικά Κοινοβούλια

Οι κυρίαρχοι κύκλοι εξακολουθούν να αξιοποιούν τα κόμματα της Κεντροαριστεράς και τα κακέκτυπα των διαχειριστικών «αριστερών προγραμμάτων». Ωστόσο αυτά τα πειράματα έχουν τη σφραγίδα του προσωρινού, σε ένα φόντο διαρκούς αβεβαιότητας και ανεπάρκειας. Η κρίση πολιτικής ενσωμάτωσης της εργαζόμενης πλειοψηφίας γίνεται η «αχίλλειος πτέρνα» τους.

Η στροφή από τον καπιταλισμό του «κράτους πρόνοιας» στον καπιταλισμό του εθνικού και παγκόσμιου αστυνομικού κράτους αντανάκλα την αδυναμία του συστήματος να ενσωματώνει με «δημοκρατικά, κοινωνικά» μέσα το ριζοσπαστικό δυναμικό των εκμεταλλευόμενων, που εκδηλώνεται με ανεπαρκείς ακόμη, πολύμορφους και αντιφατικούς τρόπους. Την αδυναμία να υπερβούν σταθερά την κρίση και να εγκαινιάσουν μια νέα εποχή σταθερής κερδοφορίας.

4 Το «στρατόπεδο του κεφαλαίου» περιλαμβάνει, ως γνωστόν, αυτούς που ως ιδιοκτήτες-κάτοχοι μέσων παραγωγής και ανταλλαγής, ως επικαρπωτές-εκμεταλλευτές τους, ως μεγαλομέτοχοι, διευθυντικό προσωπικό και διαχειριστές της καπιταλιστικής οικονομίας, του κράτους και του αστικού πολιτικού συστήματος, ως χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο ή γαιοκτησία καρπώνονται την υπεραξία που παράγουν οι μισθωτοί εργάτες.

Στην κορυφή της πυραμίδας της αστικής τάξης βρίσκεται η **ηγεμονική μερίδα των πολυεθνικών πολυκλαδικών μονοπωλίων**, που συγκροτούνται με παλιές και σύγχρονες μορφές (π.χ. κλάστερς), συνδυάζουν τον παραγωγικό με τον χρηματοπιστωτικό βραχίονα και λειτουργούν ηγεμονικά απέναντι στα κεφάλαια μικρότερης δυναμικότητας. Η μερίδα αυτή, όλο και μικρότερη, ισχυροποιείται σήμερα ακόμη περισσότερο, καθώς αρκετά τμήματα της αστικής τάξης συντρίβονται από την κρίση,

τη διεθνοποίηση και τον ανταγωνισμό. Ταυτόχρονα, άλλες μερίδες για να επιβιώσουν μπαίνουν κάτω από τις φτερούγες πολυεθνικών ως συνεταίροι – από αδύναμες θέσεις– στη λεηλασία των εργαζόμενων στρωμάτων.

Αναβαθμισμένη θέση έχει κατακτήσει τα τελευταία είκοσι χρόνια η **χρηματοπιστωτική μερίδα** του κεφαλαίου, η πιο παρασιτική και νομαδική, μα και η πιο άπληστη και επιθετική, που συνεχίζει να ενισχύεται. Σε αυτή την αναβάθμιση –ενδεικτική της σήψης του καπιταλισμού– συνέβαλαν αφενός η στυγνή μηχανή του χρέους και οι νέες τεχνολογικές δυνατότητες, αφετέρου η στροφή προς τη χρηματοπιστωτική σφαίρα κεφαλαίων που επιζητούσαν εκεί τα κέρδη –έστω πρόσκαιρα και ριψοκίνδυνα– που δεν εξασφάλιζαν στην «πραγματική» οικονομία.

Οι πολυεθνικοί πολυκλαδικοί γίγαντες συγκροτούν γύρω τους ένα **πλατύτερο αστικό μπλοκ**, που στέκεται απέναντι στους εργαζομένους. Σε αυτό συμμετέχουν και τα άλλα τμήματα της αστικής τάξης. Γύρω του αναδιοργανώνεται το **δίκτυο των κοινωνικών συμμαχιών** του κεφαλαίου με τμήματα των αγροτών, των ελευθεροεπαγγελματιών, των παραδοσιακών μικρομεσαίων και των ενδιάμεσων στρωμάτων που κατέχουν υψηλή διευθυντική θέση στην κρατική υπαλληλία ή στις ιδιωτικές επιχειρήσεις.

5 Η κοινωνικοποίηση της παραγωγής, η πρωτοφανής και πολύμορφη διεθνοποίηση του κεφαλαίου και τα νέα δεδομένα στις επικοινωνίες και τις μεταφορές από τη μια και από την άλλη η διεθνής και με παγκόσμιες επιδράσεις καπιταλιστική κρίση, η αστική πολιτική που προωθείται ως απάντηση σε αυτήν και οι ενδοκαπιταλιστικές αντιθέσεις οδηγούν σε **κρίση τις διεθνείς σχέσεις** των χωρών του καπιταλισμού. Τροφοδοτούν τάσεις αναδιάταξης των σχέσεων αυτών, των ιμπεριαλιστικών κέντρων, του συσχετισμού δύναμης, των συμμαχικών μπλοκ, της «γεωγραφίας» των παραγωγικών μονάδων, των εμπορικών δρόμων.

Κυρίαρχο χαρακτηριστικό αυτών των τάσεων είναι η ποιοτική ισχυροποίηση της θέσης των πολυεθνικών πολυκλαδικών κολλοσσών, των υπερεθνικών αστικών οργανισμών (ΔΝΤ, ΝΑΤΟ, ΠΟΕ κ.λπ.), των ηγεμονικών ιμπεριαλιστικών κέντρων – γενικά στην ΕΕ και στην περιοχή. Στο «πρόσωπο» όλων αυτών ο ελληνικός λαός

και οι λαοί όλου του κόσμου αναγνωρίζουν τους σύγχρονους πλανητικούς δυνάστες-επικυρίαρχους του «έθνους των εργαζομένων». Αναγνωρίζουν τις δυνάμεις που βρίσκονται πίσω από καθεστώτα επιτροπείας και τοκογλυφικά χρέη, από ενεργειακούς και εμπορικούς ανταγωνισμούς, από ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις και πολέμους. Πίσω από ολοκληρώσεις σαν την ΕΕ και, πάνω απ' όλα, πίσω από μηχανισμούς διπλής εκμετάλλευσης (εθνικής και διεθνικής), που ξεπερνούν σε αγριότητα ακόμη και την αποικιοκρατία, φέρνοντας αμύθητο πλούτο σε μια χούφτα καπιταλιστών και ασύλληπτη εξαθλίωση σε δισεκατομμύρια ανθρώπων.

Παράλληλα, **ενισχύεται η τάση της ανισόμετρης οικονομικής-κοινωνικής ανάπτυξης** των χωρών της καθολικής εμπορευσιμότητας, γεγονός που καταρρακώνει τις θεωρίες περί «σύγκλισης» εντός ΕΕ και οδηγεί σε έναν **πολυπολικό πλέον κόσμο**. Στο τοπίο αυτό, ενισχύονται και οι τάσεις συνεργασίας και αλληλεξάρτησης (ΕΕ, Διατλαντική Συνεργασία ΗΠΑ-ΕΕ, ΗΠΑ-Κίνα, ΕΕ-Ρωσία), λόγω των διαπλεκόμενων οικονομικών συμφερόντων και της απειλητικής όξυνσης των κοινωνικών και εθνικών αντιθέσεων σε συνθήκες δομικής κρίσης.

Αυτός ο σύγχρονος πολυπολικός κόσμος όμως είναι κόσμος συγκρούσεων, στον οποίο **δεν μπορεί να υπάρξει ειρήνη και ασφάλεια** για τους λαούς. Οι στρατηγικές αντιπαλότητες για το εμπόριο, τις επενδύσεις, τις τεχνολογικές καινοτομίες θα συνοδεύονται από μια σύγχρονη κούρσα εξοπλισμών, στρατιωτικούς ανταγωνισμούς, πολεμικά επεισόδια, ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις και μάχες για την εδαφική επέκταση και κυριαρχία.

Το αστικό μπλοκ, αν και είναι ενωμένο απέναντι στους εργαζομένους, διασχίζεται από οξύτατους ανταγωνισμούς – που γίνονται πιο έντονοι όσο παραμένει η κρίση και καρκινοβατούν τα κέρδη. Ο ανταγωνισμός, ο δεύτερος μετά την εκμετάλλευση βασικός νόμος του καπιταλισμού, είναι «πανταχού και πάντοτε παρών»: Ανάμεσα στα αστικά κράτη και στα πολυεθνικά πολυκλαδικά μονοπώλια· ανάμεσα στη μικρή και τη μεγάλη αστική τάξη, αλλά και ανάμεσα στα διάφορα τμήματα του κεφαλαίου· ανάμεσα στα ιμπεριαλιστικά κέντρα και στο εσωτερικό κάθε ιμπεριαλιστικού κέντρου, κάθε καπιταλιστικής ολοκλήρωσης, όπως η ΕΕ, κάθε καπιταλιστικού σχηματισμού.

Το διεθνές κεφαλαιοκρατικό σύστημα, όπως οικοδομήθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, θα είναι **σχεδόν αγνώριστο σε λίγα χρόνια** λόγω της μεγάλης ισχυροποίησης νέων καπιταλιστικών δυνάμεων και της ιστορικής μεταφοράς των κέντρων παραγωγής του πλούτου από τη Δύση στην Ανατολή, και δευτερευόντως στη Λατινική Αμερική και την Αφρική. Μολονότι οι ΗΠΑ πιθανότατα θα παραμείνουν τα αμέσως επόμενα χρόνια η πιο ισχυρή δύναμη, η σχετική ισχύς τους, ακόμη και στον στρατιωτικό τομέα, υποχωρεί. Δίπλα τους, εκτός από την ΕΕ και το δυτικοευρωπαϊκό κέντρο, προβάλλει η καπιταλιστική Κίνα (που ήδη αποτελεί την πρώτη εμπορική δύναμη και κατέχει τα μεγαλύτερα συναλλαγματικά αποθέματα στον κόσμο). Προβάλλουν, επίσης, οι χώρες BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότια Αφρική), που σχεδιάζουν δικό τους ΔΝΤ και αποθεματικό νόμισμα. Ταυτόχρονα, Ιράν, Νιγηρία, Τουρκία και Ινδονησία αναβαθμίζονται σε περιφερειακές δυνάμεις.

Ιδιαίτερα σκληρά δοκιμάζεται το ιμπεριαλιστικό κέντρο της ΕΕ, στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα. Με την ΟΝΕ και το ευρώ –αλλά και με άλλες επιλογές– το δυτικοευρωπαϊκό κεφάλαιο επιχείρησε να δώσει νέα οικονομική-πολιτική ώθηση στην ευρωπαϊκή καπιταλιστική ολοκλήρωση. Αυτή η στρατηγική έπληξε τους εργαζομένους και ταυτόχρονα όξυνε τις ενδοαστικές αντιθέσεις, ενέτεινε την ανισόμετρη ανάπτυξη, ισχυροποίησε τις πολυεθνικές και παγίωσε την ηγεμονική θέση του γερμανικού καπιταλισμού. Το ξέσπασμα της κρίσης αποκάλυψε –πέρα από τις αντιφάσεις του καπιταλισμού γενικά– τον βαθύτατα αντιδραστικό χαρακτήρα της ΕΕ, καταρράκωσε τους μύθους περί «σύγκλισης», «κοινοτικής αλληλεγγύης» και «ασπίδας ενάντια στην κρίση» και ανέδειξε τα όρια και τις αντιφάσεις της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης. Η ΕΕ «βιώνει» την κρίση πιο βαθιά και παρατεταμένα. Επιχειρεί να την υπερβεί αντιγράφοντας τις πιο άγριες αντιλαϊκές συνταγές του ΔΝΤ, προωθώντας μορφές ανώτερης πολιτικής ενοποίησης (μέσω μηχανισμών χρηματοδότησης, εποπτείας, ισχυροποίησης μη εκλεγμένων οργάνων κ.ά.), ενισχύοντας την ανισομετρία και την ανακατανομή του πλούτου υπέρ των πιο ισχυρών πολυεθνικών μερίδων και εμποδώνοντας τη γερμανική ηγεμονία – μέσα, βέβαια, από πλήθος ανταγωνισμών και αντιθέσεων.

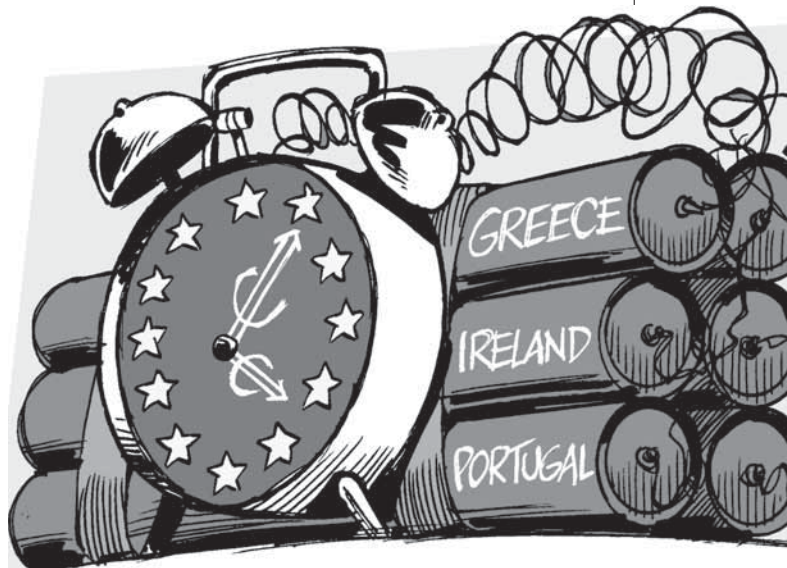
Η κρίση στον ελληνικό καπιταλισμό

Η κρίση στην Ελλάδα και σε ορισμένες χώρες της «περιφέρειας» της ΕΕ εκδηλώνεται με υπερωξυμένο τρόπο. Στο τέλος του 2013 η πτώση του ΑΕΠ στην Ελλάδα θα είναι παγκοσμίως η δεύτερη μεγαλύτερη πτώση τα τελευταία 100 χρόνια (μετά από εκείνη του 1929 στις ΗΠΑ), ενώ η ύφεση θα είναι η πρώτη σε διάρκεια στο ίδιο διάστημα.

Στον πυρήνα της κρίσης του ελληνικού καπιταλισμού βρίσκονται οι γενικότερες αιτίες της κρίσης του ολοκληρωτικού καπιταλισμού – άλλωστε ο ελληνικός καπιταλισμός έχει ήδη ενσωματώσει σε μεγάλο βαθμό τους βασικούς μετασχηματισμούς του νέου σταδίου. Το βάθος και ο υπερωξυμένος χαρακτήρας της «ελληνικής κρίσης» ωστόσο σχετίζονται και με μια σειρά ιδιαίτερους παράγοντες.

Σχετίζονται με **το μοντέλο** που είχε ως πρόσηφα ο ελληνικός καπιταλιστικός σχηματισμός και όσοι άλλοι βρίσκονται σε ανάλογη μοίρα: τη στρεβλή παραγωγική βάση, τη φοροασυλία του πολυεθνικού κεφαλαίου, τη μικρή εσωτερική αγορά, τις διευκολύνσεις στους βιομηχάνους, τους εργολάβους «μεγάλων έργων» και τους εφοπλιστές, τις τεράστιες πολεμικές δαπάνες.

Σχετίζονται με την **ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη**, που είχε –και έχει– στρατηγική σημασία για την αστική τάξη: αύξανε την πολιτική ισχύ της απέναντι στο εργατικό κίνημα, αναβάθμιζε τις προσδοκίες ή τη θέση της στο διεθνές σκηνικό και ωφελούσε τα πιο δυναμικά τμήματα του κεφαλαίου, κυρίως το τραπεζικό και εκείνο που είχε πολυεθνική πολυκλαδική διαπλοκή. Με τη συμμετοχή στην ΕΕ και την ΟΝΕ όμως διευρύνθηκε η ισχύς των πολυεθνικών και του χρηματοπιστωτικού τομέα, αποδιαιρθρώθηκε και αναδιαιρθρώθηκε ο παραγωγικός ιστός (λόγω ανταγωνισμού, συμπίεσης ζωτικών τομέων της παραγωγής, καταστροφής μικρομεσαίων επιχει-

ρήσεων και των πιο αδύναμων μερίδων του κεφαλαίου, που δραστηριοποιούνται κυρίως στην εσωτερική αγορά). Ταυτόχρονα, επιδεινώθηκε το εμπορικό ισοζύγιο, γιγαντώθηκε το χρέος, απογειώθηκε η ανισόμετρη ανάπτυξη (αντί της πολυδιαφημισμένης σύγκλισης), ενισχύθηκε η οικονομική και πολιτική ηγεμονία του γερμανικού ιμπεριαλισμού – με ό,τι αυτό συνεπάγεται (μεταφορά κερδών και υπεραξίας αλλά και απώλεια εθνικής αυτοτέλειας). Οι συνέπειες όλων αυτών ήταν δραματικές πάνω απ' όλα για την εργαζόμενη πλειοψηφία.

Ο αστικός συνασπισμός εξουσίας επιχειρεί να απαντήσει στη βαθιά ιστορική κρίση του ελληνικού καπιταλισμού με μια **αντιδραστική κοινωνική και πολιτική αναδιάρθρωση. Με μια ποιοτική τομή**, η οποία οδηγεί σε μια κοινωνική γενοκτονία, σε μια ανθρωπιστική κρίση, που όμοιά της δεν υπήρξε από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου. Πρόκειται για μια αντεργατική αντεπαναστατική επιδρομή, που προωθείται με πρωτοφανή σφοδρότητα, καταβαραθρώνει συνολικά την εργατική τάξη και τα φτωχότερα λαϊκά στρώματα και επιβάλλει ολοκληρωτικό καθεστώς σε βάρος των λαϊκών ελευθεριών και του εργατικού κινήματος. Στην προώθηση αυτής της στρατηγικής τομής συντάσσονται όλες οι αστικές δυ-

νάμεις, με βάση τη συμμαχία ελληνικής και διεθνούς αστικής τάξης και υπό την ηγεμονία των πολυεθνικών πολυκλαδικών μονοπωλίων και των υπερεθνικών μορφών οργάνωσής τους, όπως η ΕΕ.

Η ελληνική αστική τάξη, βέβαια, βλέπει την κερδοφορία της να μειώνεται και τη θέση της να υποβαθμίζεται στην ΕΕ και διεθνώς. Αναγκάζεται να «αποδώσει» ένα σημαντικό τμήμα της υπεραξίας που παράγεται στην Ελλάδα στο πολυεθνικό πολυκλαδικό κεφάλαιο (μέσω χρέους και Μνημονίων). Να του εκχωρήσει κρίσιμους τομείς της υλικής παραγωγής, του ορυκτού και φυσικού πλούτου, των υποδομών, της ενέργειας, των υπηρεσιών, των τραπεζών. Να μπει κάτω από τις φτερούγες του για να επιβιώσει στο σκληρό περιβάλλον της κρίσης και του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού. Να παραχωρήσει ειδικές οικονομικές ζώνες, να δεχτεί μορφές εποπτείας-επιτροπείας εκ μέρους των διεθνών δυναστών (ΕΕ, ΔΝΤ, πολυεθνικές, ηγεμονικές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις). Να αναζητήσει νέα πεδία αξιοποίησης και κερδοφορίας εκτός Ελλάδας. Οι εξελίξεις αυτές ανασυγκροτούν ριζικά την αστική τάξη στην Ελλάδα, την πυραμίδα και τις ηγετικές μερίδες της, το συσχετισμό δύναμης ανάμεσα στο εγχώριο και το υπερεθνικό κεφάλαιο που λειτουργεί εντός του ελληνικού καπιταλιστικού σχηματισμού.

Διαμορφώνεται πλέον ένα νέο αστικό μπλοκ από τις δυνάμεις του κεφαλαίου που δρουν εντός του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, το οποίο –προκειμένου να αναβαθμίσει την κερδοφορία του και τη θέση του ελληνικού καπιταλισμού– γίνεται **πολύ πιο επιθετικό απέναντι στον εργαζόμενο λαό**, δρομολογεί έναν κοινωνικό πόλεμο πρωτοφανούς εκμετάλλευσης και ολοκληρωτισμού, που εξαθλιώνει το λαό και ανακατανέμει βίαια τον κοινωνικό πλούτο υπέρ του κεφαλαίου. Τις κανιβαλικές οικονομικές-κοινωνικές αλλαγές συνοδεύουν υπεραντιδραστικές πολιτικές αλλαγές με στόχο την ιστορική συντριβή του εργατικού κινήματος και της κομμουνιστικής χειραφέτησης. Στην υλοποίηση αυτής της βάρβαρης επιδρομής συντάσσονται όλες οι αστικές δυνάμεις, εθνικές και διεθνικές –παρά τους έντονους ανταγωνισμούς τους–, με ενιαία στόχευση, με βάση τη συμμαχία ελληνικής και διεθνούς αστικής τάξης, παραγωγικού και χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου.

Με αλληπάλληλα κοινοβουλευτικά πραξικοπήματα, οι πολιτικές δυνάμεις που κυβερνούν τα τε-

λευταία χρόνια υλοποιούν αυτή την αντιδραστική ανασυγκρότηση του ελληνικού καπιταλισμού. Αν τα καταφέρουν, θα καλυφθεί η σχετική «υστέρησή» του, θα ενσωματωθούν και στην Ελλάδα τα κύρια στοιχεία του ολοκληρωτικού καπιταλισμού τη στιγμή που αυτός αναδεικνύει το πιο αποκρουστικό του πρόσωπο, την ουσία του ως νέου σταδίου ανάπτυξης και κρίσης του καπιταλισμού. Είτε όμως η θέση του ελληνικού καπιταλισμού στο διεθνές κεφαλαιοκρατικό στερέωμα ενισχυθεί είτε όχι, η επιβολή της ανασυγκρότησής του θα οδηγήσει σε ραγδαία επιδείνωση της θέσης της εργασίας έναντι του κεφαλαίου.

Σε αυτές τις συνθήκες, το χάσμα ανάμεσα στο στρατόπεδο της εργασίας και των νέων χειραφετητικών δυνατοτήτων και τάσεων από τη μια και στο στρατόπεδο του κεφαλαίου και της καθήλωσης στην αθλιότητα της υπεραξίας και της εκμετάλλευσης από την άλλη γίνεται αβυσσαλέο στην Ελλάδα. **Η σύγκρουση που ωριμάζει ανάμεσα τους είναι πρωτοφανής σε βάθος και σφοδρότητα**, είναι ποιοτικά ανώτερη και ιστορικά πιο κρίσιμη στην αλυσίδα των επαναστατικών αγώνων και αποπειρών που υπήρξαν στον τόπο μας, στο πλαίσιο του διεθνικού αγώνα της παγκόσμιας εργατικής τάξης. Τις προσεισμικές δονήσεις της τις ζούμε στις αναμετρήσεις του σήμερα· άλλοτε ανιχνεύουμε τα υπόγεια ρεύματα που ωθούν στην κορύφωσή της. Μια κορύφωση που θα εκδηλωθεί σε απροσδιόριστο χρόνο, θα πάρει απροσδιόριστες μορφές, αλλά σίγουρα κυοφορεί γεγονότα επαναστατικού χαρακτήρα, που θα θέσουν επί τάπητος το παμπάλαιο μα και εξαιρετικά επίκαιρο δίλημμα: **«Κομμουνιστική απελευθέρωση ή καπιταλιστική βαρβαρότητα!»**.

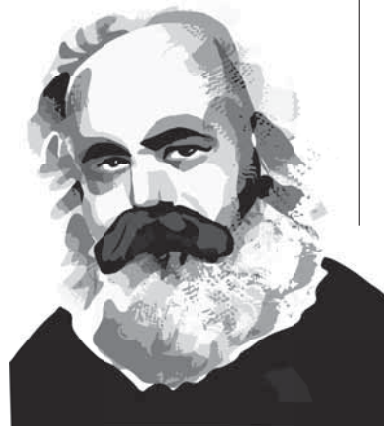
Βρισκόμαστε λοιπόν σε ένα ιστορικό σταυροδρόμι: Θα περάσει αυτή η ανασυγκρότηση, και το σφαγείο κυβερνήσεων-ΕΕ-ΔΝΤ-κεφαλαίου που την υλοποιεί, «παιανίζοντας» πάνω στο πτώμα των εργατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών; **Ή το εργατικό κίνημα και οι επαναστατικές δυνάμεις θα ανασυγκροτηθούν ριζικά και ποιοτικά** με βάση τα δεδομένα και τις απαιτήσεις της εποχής, ώστε η μαζική λαϊκή πάλη για την επιβίωση και την ανατροπή να υψώσει αποτελεσματικό αντίπαλο δέος, ανοίγοντας νέους ορίζοντες, πέραν του καπιταλισμού;

Ο Κομμουνισμός στον 21ο αιώνα

1 Οι όροι «δημοκρατία», «σοσιαλισμός», «κομμουνισμός», «κοινωνική χειραφέτηση», «επανάσταση» δέχτηκαν σοβαρά πλήγματα από τις θύελλες του 20ού αιώνα. Η δημοκρατία, εξαιτίας και της αντιδραστικής μετάλλαξης που υφίσταται η αστική δημοκρατία, στα μάτια πολλών ταυτίζεται με την άγρια εκμετάλλευση, τη νεοαποικιοκρατία, την οικονομική και εξωοικονομική βία. Ο σοσιαλισμός ταυτίζεται με τις μεταλλαγμένες σοσιαλφιλελεύθερες εκδοχές του ή τα γραφειοκρατικά εκμεταλλευτικά καθεστώτα. Ακόμη και η επανάσταση συνδέεται με την αδιέξοδη βία και την τρομοκρατία (που αρνούνται, στην πραγματικότητα, την επανάσταση) ή με ένα μονόπρακτο-καρικατούρα της επίθεσης στα «Χειμερινά Ανάκτορα».

Απ' όλους τους όρους που εξέφρασαν μεγάλες ελπίδες για το μέλλον, ο κομμουνισμός υπέστη τη μεγαλύτερη φθορά. Στους σχεδόν δύο αιώνες της διαδρομής του, συνδέθηκε με μεγάλες στιγμές της πάλης για κοινωνική χειραφέτηση, με καινοτόμα κινήματα και επαναστατικά κόμματα. Πάνω απ' όλα συνδέθηκε με την απελευθερωτική εποποιία που ξεκίνησε με τον κόκκινο Οκτώβρη και άνοιξε νέους ορίζοντες απελευθέρωσης των λαών. Η κατάληξη του «υπαρκτού σοσιαλισμού» όμως τραυμάτισε καίρια τον ίδιο τον κομμουνισμό και τον συνέδεσε με το αντίθετό του: την καταπίεση, την ιδιόμορφη εκμετάλλευση, την ανελευθερία, τη γραφειοκρατία, τα αστικά παραγωγικά πρότυπα. Καίρια τον έπληξε επίσης η ιστορική ανεπάρκεια στην πρακτική και την εξέλιξη του κομμουνιστικού κινήματος.

Αν ενδίδαμε στην ταύτιση του κομμουνισμού με αυτά τα καθεστώτα, θα ήταν σαν να υποχωρούσαμε μπροστά στους προσωρινούς νικητές. Θα ήταν κυρίως σαν να υποτιμούσαμε τις δυνατότητες και την αναγκαιότητα της σύγχρονης κοινωνίας. Θα διαπράτταμε μέγιστη

...ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΑΛΛΑΞΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

αδικία σε βάρος των ηττημένων· όλων εκείνων των πολυάριθμων ανώνυμων και επώνυμων ανδρών και γυναικών που βίωσαν με πάθος τα κομμουνιστικά ιδεώδη και τα διατήρησαν ζωντανά κόντρα στις γελοιογραφίες και τις παραποιήσεις τους.

Τίποτε απ' όλα αυτά ωστόσο δεν στάθηκε ικανό να ακυρώσει το χειραφετητικό φορτίο του κομμουνισμού.

2ο κομμουνισμός αντιπροσωπεύει τη συλλογική ιδιοκτησία του κοινωνικού πλούτου έναντι της ιδιωτικής αρπαγής. Τη διασφάλιση των κοινών αγαθών της ανθρωπότητας, φυσικών και πολιτισμικών. Την αυθεντική ισότητα έναντι των διακρίσεων και του αποκλεισμού, την αλληλεγγύη έναντι του εγωιστικού υπολογισμού και του ανταγωνισμού. Εκφράζει την κοινωνική δικαιοσύνη έναντι της αδικίας. Τη συλλογική αυτοδιεύθυνση έναντι του καταπιεστικού εξουσιασμού. Προσδιορίζει το πραγματικό ανθρώπινο μέτρο της ικανοποίησης των αναγκών έναντι της αξιοθρήνητης εμπορικής αξιολόγησης και του νόμου της αξίας. Παραπέμπει σε

ένα κριτήριο για τον πλούτο μέσω μιας σύγχρονης οικο-κομμουνιστικής ανάπτυξης.

Ο κομμουνισμός είναι ο στόχος και η πράξη ενός κινήματος που υπερβαίνει την κατεστημένη τάξη πραγμάτων, η «διαρκής κήρυξη επανάστασης». Δεν είναι μόνο Ιδέα, επαγγελία και όνομα ενός τρόπου παραγωγής που βασίζεται στην αλλαγή των σχέσεων ιδιοκτησίας και εξουσίας.

Είναι ο σκοπός που καθώς αναδύεται από το κίνημα το προσανατολίζει. Του επιτρέπει –εν αντιθέσει προς τις χωρίς αρχές πολιτικές, τις αποσπασματικές δράσεις και τους καθημερινούς αυτοσχεδιασμούς– να προσδιορίσει τι μας φέρνει πιο κοντά σε αυτόν το σκοπό και τι μας απομακρύνει από αυτόν. Είναι επομένως μια ρυθμιστική στρατηγική και ένα πρόγραμμα που παραπέμπει και προσανατολίζει το κίνημα αδιαχώριστα και αδιάκοπα στο όραμα μιας άλλης κοινωνίας με δικαιοσύνη, ισότητα, αλληλεγγύη: της κομμουνιστικής κοινωνίας.

Είναι μια δυνατότητα της κοινωνίας που στηρίζεται στις τάσεις που ενυπάρχουν στον σύγχρονο καπιταλισμό, οι οποίες τείνουν να σπάσουν το εκμεταλλευτικό του περίβλημα, και επιδιώκει την κατάργηση της καπιταλιστικής άρνησης να αναπτυχθούν και να μετασχηματιστούν με κριτήριο τις ανθρώπινες ανάγκες. Δυνατότητα που μπορεί να υλοποιηθεί μόνο αν δράσουν οι άνθρωποι με πρόγραμμα και οργάνωση.

Είναι η μορφή κοινωνικής απελευθέρωσης, ο τρόπος παραγωγής που προκύπτει ως έκφραση των δυνατοτήτων, των αναγκών και των απαιτήσεων της κοινωνικής πλειονότητας, ως λύση που αντιπροσωπεύει τη χειραφετητική τάση της εργατικής τάξης και των άλλων καταπιεζόμενων στρωμάτων.

Είναι ο δρόμος και τα μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Δρόμος ταξικής δράσης, κοινωνικής ανατροπής και όχι κοινοβουλευτικού περιπάτου ή μεταρρυθμιστικών ουτοπιών. Δρόμος μαζικού αγώνα του εργατικού-λαϊκού κινήματος κι όχι κυβερνητικής ή άλλης ανάθεσης, αυτόκλητων σωτήρων και κομμάτων-φρουρίων. Δρόμος **επαναστατικής τακτικής**, η οποία ιδιαίτερα σήμερα κρίνεται και δοκιμάζεται στο αν θα αποκρούσει και θα ανατρέψει την καπιταλιστική επέλαση και τη λαϊκή εξαθλίωση, απαντώντας στις ζωτικές ανάγκες του λαού για επιβίωση, δουλειά, αξιοπρεπή μισθό, κατοικία, υγεία, παιδεία, ασφάλιση· αλλά και στο αν

θα επιταχύνει-προετοιμάσει την αντικαπιταλιστική επανάσταση.

Είναι συλλογική δημιουργία των λαϊκών μαζών που, στην εξέλιξη της ταξικής πάλης, οικοδομούν θεσμούς, οργανώσεις, αξίες, πολιτισμό που προεικονίζουν μια κοινωνία κομμουνιστικής χειραφέτησης. Είναι εκείνη η συνεταιριστική ανάπτυξη της αυτοδιευθυνόμενης κοινωνίας η πρόοδος της οποίας βασίζεται σε έναν πρωτότυπο συνδυασμό ατομικού και συλλογικού. Σε αυτόν το συνδυασμό, η ελεύθερη ανάπτυξη του καθενός είναι όρος για την ελεύθερη ανάπτυξη όλων. Ο καθένας και η καθεμία είναι το μοναδικό ον, η ανεπανάληπτη ξεχωριστή προσωπικότητα που η ανάπτυξη και η ικανοποίηση των ιδιαίτερων αναγκών της συμβάλλουν στην καθολική ανάπτυξη του ανθρώπινου είδους. Η ανάπτυξη του ατόμου δεν συγχέεται με τον χονδροειδή εξισωτισμό ούτε με τις αυταπάτες ενός «παραμορφωτικού» ατομικισμού. Η χειραφέτηση δεν είναι μοναχικού τύπου απόλαυση.

3 Η κοινωνία και το κίνημα της κομμουνιστικής απελευθέρωσης αποτελούν **εσωτερική αναγκαιότητα για την ανθρωπότητα** με βάση τις αντιθέσεις, τους κινδύνους και τα όρια της καπιταλιστικής κοινωνίας. Ζώντας σε έναν κόσμο που συντρίβει ανθρώπινες ανάγκες, υπάρξεις και ψυχές, μια κοινωνία χωρίς όραμα κι ελπίδα, που δολοφονεί τη φύση κι απειλεί την ύπαρξη του πλανήτη, οι άνθρωποι του μόχθου και οι νέοι έχουν ανάγκη και μπορούν να αρθούν ως την αναζήτηση μιας κοινωνίας που θα απελευθερώνει από τη σύγχρονη καπιταλιστική αθλιότητα. Η μορφή κοινωνικής χειραφέτησης που απαντά σε αυτή την ανάγκη είναι η κομμουνιστική απελευθέρωση! Γι' αυτό μπορεί να έρθει και πάλι στο προσκήνιο, λίγες δεκαετίες μετά τους φιλόρεσκους πανηγυρισμούς τους για την πτώση του Τείχους και την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού».

Ο κομμουνισμός ως κοινωνία και κίνημα κοινωνικής απελευθέρωσης έχει **βαθιές ρίζες σε τάσεις που ξεπηδούν από «την καρδιά του πιο άκαρδου κόσμου».** Αντιπροσωπεύει τους **υλικούς-αντικειμενικούς όρους** και τις δυνατότητές τους για μια καλύτερη ζωή, που προκύπτουν από τον κοινωνικό πλούτο που δημιουργούν οι εργαζόμενοι της υλικής και άυλης παραγωγής, των υπηρεσιών και του πολιτισμού, την ιλιγγιώδη

ανάπτυξη της επιστήμης και των παραγωγικών δυνάμεων, τα άλματα στην κοινωνικοποίηση της παραγωγής. Εκφράζει **τάσεις** που ενυπάρχουν αλλά αναπτύσσονται στρεβλά και αντιφατικά από τον καπιταλισμό, αναδεικνύοντας τον ιστορικά παροδικό, παρωχημένο και αντιδραστικό χαρακτήρα του και τις δυνατότητες που δίνει στην ανθρωπότητα η ποιοτικά μετασχηματισμένη και απελευθερωμένη από τα καπιταλιστικά δεσμά ανάπτυξη των τάσεων αυτών. **Αντιστοιχεί στις ικανότητες ενός σύγχρονου προλεταριάτου** πιο μορφωμένου, δημιουργικού, πολυάριθμου, κοινωνικοποιημένου, διεθνοποιημένου, ικανού να πάρει τη ζωή του στα χέρια του: να ζήσει χωρίς εργοδότες και κράτος, να διευθύνει και να διαχειριστεί την παραγωγή και τις δημόσιες υποθέσεις, να απελευθερώσει μαζί με τον εαυτό του και όλη την κοινωνία.

4 Οι κατακτήσεις της εργασίας, της επιστήμης, της τεχνικής και του πολιτισμού –γενικά των παραγωγικών δυνάμεων– εντός του καπιταλισμού έχουν διαμορφώσει ποιοτικά ανώτερους από ποτέ **αντικειμενικούς-υλικούς όρους** και δυνατότητες χειραφέτησης του κοινωνικού ανθρώπου. Οι σημερινές στο έπακρο ανεπτυγμένες σχέσεις εκμετάλλευσης και ταξικής καταπίεσης αποτελούν το βασικό εμπόδιο στο μετασχηματισμό και στην αξιοποίηση των απελευθερωτικών όρων στο πλαίσιο μιας συνειδητής, αρμονικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπων και μεταξύ ανθρώπου-φύσης.

Στο εσωτερικό των κεφαλαιοκρατικών κοινωνιών, αυτοί οι υλικοί όροι, αυτές οι σύγχρονες κοινωνικές δυνάμεις ασφυκτιούν στα οπισθοδρομικά όρια της καπιταλιστικής ιδιοκτησίας και στην ποδηγέτησή τους από το κεφάλαιο. Αυτοί –σε συνδυασμό με την ανεπτυγμένη όσο ποτέ ποσοτικά και ποιοτικά σύγχρονη εργατική τάξη– συνθέτουν την υλική-αντικειμενική βάση υπεροχής των τάσεων επαναστατικής, κομμουνιστικής χειραφέτησης απέναντι στις τάσεις διαιώνισης του καπιταλισμού. Αποτελούν το θεμέλιο της άποψης των κομμουνιστών ότι η κοινωνία της εργατικής χειραφέτησης αποτελεί πραγματική δυνατότητα, που αναγεννιέται κι ωριμάζει μέσα στους κόλπους της παλιάς κοινωνίας.

Μήπως η αστική τάξη, ενεργοποιώντας στην παραγωγική διαδικασία τις ανώτερου επιπέδου ικανότητες των εργαζομένων (δημιουργικότητα, φαντα-

σία, πρωτοβουλία, ικανότητα διεύθυνσης, συνεργατικό πνεύμα), δεν απελευθερώνει –για τμήματα εργαζομένων– ικανότητες που συνδέονται με τη «γενική κοινωνική διάνοια» και την «κοινωνικά συνδυασμένη εργασία»; Δεν ενισχύει το ρόλο τους ως κύρια παραγωγικής δύναμης; Δεν αποκαλύπτει ότι η σύγχρονη εργατική τάξη είναι το πραγματικό «νεύρο» της παραγωγής κι ότι ο «εργάτης μπορεί χωρίς αφεντικά»;

Μήπως ακόμη και η μαζική ανεργία ή η ελαστική απασχόληση, τα πιο ολέθρια κοινωνικά χαρακτηριστικά του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, σε συνδυασμό με την αφθονία των παραγόμενων αγαθών, δεν αντανakλούν την ιστορική τάση για μείωση του χρόνου εργασίας; Δεν αποκαλύπτουν πως ο άνθρωπος μπορεί να δουλεύει λίγο, παράγοντας πολλά και ποιοτικά αγαθά, και να αμείβεται ικανοποιητικά; Να έχει αρκετό χρόνο για να ασχολείται με τα κοινά, τον πολιτισμό;

Οι νέες τεχνολογίες –ιδίως στις επικοινωνίες, στην πληροφορική, στη βιοτεχνολογία– αποκαλύπτουν πρωτίστως τη δυνατότητα για μια βαθιά πολιτική-πολιτιστική επανάσταση στην εργασία και συνολικά στη ζωή του εργάτη-δημιουργού. Η μαζική εφαρμογή των τεχνολογιών αυτών μετασχηματίζει σε απλές διαδικασίες εργασιακά καθήκοντα που ως χτες απαιτούσαν μεγάλη ειδικευση και δεξιότητες, και δρομολογεί νέους τρόπους κοινωνικού συνδυασμού της εργασίας και αξιοποίησης της «γενικής διάνοιας». Έτσι, οι εργάτες τείνουν ή μπορούν να έχουν συνολική εικόνα της παραγωγής, της εμπορίας αγαθών, της διακίνησης κεφαλαίων, του πολιτισμικού ανθρώπινου πλούτου. Η οργάνωση και η διαχείριση της παραγωγής και των κοινωνικών υποθέσεων μετατρέπεται σε υπόθεση που μπορεί να την ασκεί ο σύγχρονος συλλογικός εργάτης. Το διαχρονικό εργατικό αίτημα «να σπάσει ο διαχωρισμός σε διευθυντές και εκτελεστές» προβάλλει ως χειροπιαστή δυνατότητα. Αφαιρείται σε μαζική κλίμακα το πέπλο των πολύπλοκων, αποκλειστικών δήθεν διοικητικών ικανοτήτων και καθηκόντων των επιστατών, των μάντζερ, των διευθυντών και τελικά τις ίδιες της αστικής τάξης. Όλοι αυτοί πλέον απομένουν γυμνοί, έτσι όπως τους γέννησε η κοινωνική τους μήτρα: σαν άχρηστα, βλαβερά παρτίκια που σφετερίζονται το μόχθο και τις δεξιότητες των εργατών-δημιουργών και τις δυνατότητες που τους παρέχουν η επιστήμη και η τεχνολογία.

Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην παραγωγή αποκαλύπτει, ταυτόχρονα, πως δεν είναι πλέον ουτοπία να παράγονται προϊόντα-αξίες χρήσης αντί για εμπορεύματα-ανταλλακτικές αξίες. Αυτό υποδηλώνουν το ελεύθερο λογισμικό και η τεράστιας κλίμακας ελεύθερη διακίνηση-«κλοπή» προϊόντων software, που αποδιαρθρώνει αγορές και τους προϋπολογισμούς κολοσσών της πληροφορικής. Το ίδιο το «πρόγραμμα παραγωγής», δηλαδή το προϊόν της επιστήμης και της γνώσης που καθοδηγεί την παραγωγή, εμφανίζει άμεσα και έντονα στοιχεία κρίσης του εμπορευματικού του χαρακτήρα. Αν σκεφτεί κανείς πως μέσω των τεχνολογιών του διαδικτύου, δωρεάν ή με ελάχιστο κόστος, υπάρχει πρόσβαση σε χιλιάδες τόμους λογοτεχνίας, έργα μουσικής και πίνακες ζωγραφικής, οδηγείται στο συμπέρασμα πως ο πλούτος της επιστήμης και της τέχνης μπορεί να γίνει παλλαϊκό κτήμα.

Αλλά μήπως και οι ορμητικές δυνάμεις της «παγκοσμιοποίησης» και των καπιταλιστικών ολοκληρώσεων, που εμφανίζονται με τις αποκρουστικές μορφές της ΕΕ, του ΔΝΤ και των πολυεθνικών πολυκλαδικών μονοπωλίων, δεν αποκαλύπτουν ταυτόχρονα την κοινωνική τάση για κατάργηση των συνόρων, κοινωνικοποίηση της παραγωγής αλλά και του παραγόμενου πλούτου; Την αναγκαιότητα και τη δυνατότητα για παγκόσμια συνεργασία, που προσκρούουν στην ύπαρξη ανταγωνιζόμενων εθνικών κρατών, περιφερειακών ολοκληρώσεων και ιμπεριαλιστικών κέντρων;

Η ίδια η ανάπτυξη του καπιταλισμού, μ' όλη της την κοινωνική βαρβαρότητα, δημιουργεί συνεπώς εδώ, στο πεδίο της σημερινής ταξικής αναμέτρησης, τις πρώτες ύλες για την υπέρβασή της, για τη σύγχρονη κοινωνία της εργατικής χειραφέτησης, των ελεύθερα συνεταιρισμένων παραγωγών. Δημιουργεί σχέσεις και τάσεις που αποτελούν ισάριθμες νάρκες, οι οποίες μπορούν να τον ανατινάξουν.

Αποκαλύπτει τη ρεαλιστικότητα της βαθύτερης ανθρώπινης επιθυμίας να περάσει η κοινωνία από τη σημερινή πολιτική κατάσταση, στην οποία η πολιτική ταυτίζεται με την εξουσία επί των ανθρώπων, σε μια νέα κοινωνική πραγματικότητα, όπου οι άνθρωποι θα «εξουσιάζουν» και θα διαχειρίζονται όχι ανθρώπους αλλά πράγματα (πόρους, φυσικά αποθέματα, υλικά και πνευματικά δημόσια αγαθά) στο πλαίσιο μιας αυτοδιευθυνόμενης κοινωνίας – άρα και η πολιτική θα αποκτήσει τέτοιο περιεχόμενο.

Το σύνολο της προωθούμενης αστικής πολιτικής για την υπέρβαση της κρίσης στοχεύει στη ματαίωση του ραντεβού του ανθρώπου με τις σύγχρονες απελευθερωτικές δυνάμεις και δυνατότητες της κοινωνίας. Γι' αυτό και ο αντίπαλος, το σύστημα του κεφαλαίου, στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών έχει περάσει σε μια νέα ιστορική εποχή, η οποία τροποποιεί δραματικά το γήπεδο των ταξικών αναμετρήσεων.

Οι σημερινές δυσκολίες στην ανάπτυξη του εργατικού κινήματος ως το επίπεδο επιμέρους νικών και της συνολικής νίκης (της ανατροπής του καπιταλισμού) οφείλονται πρώτα απ' όλα στο γεγονός ότι το εργατικό κίνημα και οι πρωτοπορίες του δεν έχουν καταφέρει ακόμα να θεμελιώσουν μια ανασυγκρότηση αντίστοιχου βάθους και ποιότητας.

5 Ο κομμουνισμός είναι ταυτόχρονα **ανοιχτό ή υπόγειο –όμως πραγματικό– ερώτημα και αγωνία πρωτοπόρων εργατικών και λαϊκών δυνάμεων**. Συνδέεται με τις πιο προωθημένες αναζητήσεις των αγωνιστών των κινήματων που αντιστέκονται στον οδοστρωτήρα της κρίσης, της αστικής συγκρότησης, των Μνημονίων, του ΔΝΤ και της ΕΕ.

Ενυπάρχει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στα ερωτήματα: «Υπάρχει άλλος δρόμος;», «Μπορούμε να ζήσουμε έξω από την ΕΕ;», «Υπάρχει, και ποια είναι, η συνολική εναλλακτική λύση στον καπιταλισμό;». Οι απαντήσεις που δίνονται στα ερωτήματα αυτά καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ριζοσπαστικών λύσεων, οι οποίες δύσκολα προσπερνούν την κομμουνιστική απελευθέρωση και ακόμη πιο δύσκολα αποδεικνύουν ότι υπερέχουν απέναντί της.

Το κίνημα που «έρχεται, εξαφανίζεται και ξανάρχεται», οι περιοδικές εξεγέρσεις, ακόμη και οι αψιμαχίες στα προάστια των μεγαλουπόλεων, παρά τον «τυφλό» ή και περιορισμένο ακόμη χαρακτήρα τους, συνιστούν ελπίδα και απειλή. Αυτές οι ατελείς ακόμη εκρήξεις οργής αναπτύσσονται παράλληλα με τις πιο πολιτικές και συνειδητές, όσο και ανεπαρκείς ακόμα, αντικαπιταλιστικές μετατοπίσεις, που εμφανίζονται από την αυγή του 21ου αιώνα. Μετατοπίσεις που ηγεμονεύονται ακόμη από την αστική πολιτική. Το νέο όμως ποιοτικό στοιχείο δεν είναι η –προϋπάρχουσα, εξάλλου– αδυναμία της εργατικής χειραφέτησης να μετατρέπεται σε ανεξάρτητο ηγεμονικό κοινωνικό ρεύμα. Είναι η αργή

έστω στροφή που η τάση εργατικής χειραφέτησης πραγματοποιεί, αναζητώντας μιαν αυτοτελή πολιτική παρουσία με ηγεμονική φιλοδοξία και στόχευση. Αυτή η δυναμική θα δοκιμαστεί, θα κριθεί και τελικά θα αποκρυσταλλωθεί από τη συγκεκριμένη υποκειμενική συλλογική παρέμβαση, από τη συγκεκριμένη ιστορική πρακτική του εργατικού κινήματος και των πρωτοποριών του. Δηλαδή από την ποιότητα της νέας εργατικής, κομμουνιστικής προγραμματικής πρότασης.

Το ερώτημα της κοινωνικής απελευθέρωσης το θέτει από αντίστροφο δρόμο και η στάση της αστικής τάξης. Οι εκπρόσωποι του κεφαλαίου με τη συνολική πολιτική τους μοιάζουν να λένε στους εργαζομένους και τους νέους: «Η εμείς και οι ανάγκες μας ή εσείς και οι δικές σας!».

Επιδίδουν έτσι να τους αποθαρρύνουν. Να παγιώσουν την άποψη πως δεν γίνεται τίποτα, γιατί ο αντίπαλος είναι ανίκητος. Το δίλημά τους όμως οδηγεί και σε άλλη απάντηση: «Γιατί εσείς κι όχι εμείς; Γιατί νόμος της κοινωνίας να είναι το κέρδος και όχι οι ανθρώπινες ανάγκες;». Από αυτή την απάντηση μπορεί να προκύψει το αντίστροφο από εκείνο που επιδιώκουν· μια στάση αγωνιστική, ταξική, ριζοσπαστική με βασικό της σύνθημα: «Ας γκρεμίσουμε τον σάπιο καπιταλιστικό κόσμο, πριν αυτός γκρεμίσει εμάς και τις ανάγκες μας στα τάρταρα!».

Οι αστοί έχουν κάθε λόγο να αισθάνονται άβολα στην εποχή μας, όπου –περισσότερο από ποτέ– «κάθε πραγματικός αγώνας μοιάζει με μικρογραφία της επανάστασης», και οι ρεφορμιστές να νιώθουν έξω από τα νερά τους. Οι κομμουνιστές απλώνουν το χέρι σε κάθε αγωνιζόμενο, όχι για να μείνουν στο βάλτο της εκμεταλλευτικής κοινωνίας, αλλά για να πορευτούν στο δρόμο της ανατροπής. Αναπνέουν σ' αυτές και γι' αυτές τις «μικρογραφίες», προσπαθώντας να αντιπροσωπεύουν κάθε στιγμή το συνολικό έναντι του μερικού, το διεθνικό έναντι του εθνικού, το στρατηγικό έναντι του πρόσκαιρου – όλα εκείνα τα στοιχεία που ιχνογραφούν τον μεγάλο πίνακα της κοινωνικής απελευθέρωσης.

6 Κατηγορούν τους κομμουνιστές ότι αυτά που προτείνουν είναι **έξω από την ανθρώπινη φύση**. Λες και η ιδιοτέλεια, ο ανταγωνισμός, ο εγωισμός, ο ατομισμός, ο κομπορμισμός, η επιθετικότητα, ο ρατσισμός είναι εγγεγραμμένα στο αν-

θρώπινο DNA και όχι στο DNA του καπιταλισμού και της ανθρώπινης συμπεριφοράς που ενσωματώνει τις σάπιες αξίες του. Λες κι η ευγένεια, η συλλογικότητα, η σεμνότητα, η ανιδιοτέλεια, η αλληλεγγύη, η αξιοπρέπεια, ο αλτρουισμός δεν είναι στοιχεία της κοινωνικής ανθρώπινης φύσης – και μάλιστα τα στοιχεία που έχουν γράψει τις πιο λαμπρές σελίδες στην ιστορία της ανθρωπότητας. Τις σελίδες που η αστική τάξη πασχίζει να διαγράψει, γιατί δεν αντιστοιχούν στη δική της υπόσταση, και η εργατική τάξη έχει κάθε λόγο να αναδείξει, γιατί αντιστοιχούν στη χειραφετητική πλευρά της.

Κατηγορούν τους κομμουνιστές που αντιπαρά τίθενται στην αστική αντίληψη **ότι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση στην αγορά**· ότι ο καπιταλισμός και η μονοδιάστατη σκέψη, ο ανταγωνισμός και ο κοινοβουλευτισμός είναι μονόδρομος. Ισχυρίζονται ότι ο κομμουνισμός είναι ίσως καλός στη θεωρία, αλλά όχι στην πράξη. Θέλουν να μας πείσουν ότι δεν έχει νόημα κι αξία η προσπάθεια για μια καλύτερη κοινωνία. Να μας ωθήσουν στη μοιρολατρία. Να αποδεχτούν οι εργαζόμενοι τον σάπιο καπιταλιστικό κόσμο, όχι γιατί είναι ο καλύτερος ή έστω καλός –γι' αυτό δεν μπορούν να πείσουν–, αλλά γιατί είναι ο μόνος δυνατός. Λαθεύουν! Ελάχιστοι πλέον μπορούν να ανεχθούν τη σύγχρονη καπιταλιστική βαρβαρότητα.

Κατηγορούν τους κομμουνιστές **ότι είναι παρωχημένοι**, ότι οι ιδέες τους αντιστοιχούν στον 19ο αιώνα και όχι στη σύγχρονη εποχή· ότι ήταν κατάλληλες για την εποχή των φουγάρων και της αλυσίδας παραγωγής, αλλά όχι για τον αιώνα της αυτοματοποιημένης παραγωγής, του διαδικτύου και της «παγκοσμιοποίησης». Τίποτα πιο ψευδές! Παρωχημένο, οπισθοδρομικό και ιστορικά ξεπερασμένο είναι το σύστημα της εκμετάλλευσης και της αγοράς. Αυτό βάζει φραγμό στην πρόοδο όλης της κοινωνίας· στρέφει το βλέμμα προς τα πίσω· ανασύρει μεθόδους εκμετάλλευσης του 19ου αιώνα· ερωτοτροπεί με κοινοβουλευτικές «χούντες» ή καταπιεστικά καθεστώτα· πνίγει επιστημονικές καινοτομίες που δεν αποφέρουν κέρδος. Ο κομμουνισμός είναι ακριβώς το αντίθετο: αντιπροσωπεύει τη νιότη του κόσμου! Εμπεριέχει ό,τι πιο πρωτοπόρο και ρηξικέλευθο έχει δημιουργήσει και δημιουργεί η ανθρωπότητα και λειτουργεί υπέρ των εργαζομένων.

Κατηγορούν τους κομμουνιστές **ότι θα πάρουν τα σπίτια και τις περιουσίες των ανθρώπων**.

Από ποιον κινδυνεύει σήμερα η κατοικία ενός εργαζομένου ή το χωράφι ενός αγρότη; Δεν είναι οι τράπεζες που τα απαλλοτριώνουν, επειδή οι άνεργοι και οι μισθολογικά εξαθλιωμένοι δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους; Δεν είναι η Τράπεζα Πειραιώς που –αγοράζοντας την Αγροτική– «πάτησε πόδι» στο 70% της καλλιεργήσιμης γης, η οποία είναι υποθηκευμένη; Δεν είναι οι πολυεθνικές που εκτοπίζουν τους ακτήμονες από τα χωράφια τους για να παράγουν βιοκαύσιμα; Δεν είναι οι οδηγίες, οι ποσοστώσεις και οι επιδοτήσεις της ΕΕ που οδήγησαν στη συγκέντρωση της γης σε λίγα χέρια και μετέτρεψαν την Ελλάδα από «εξαγωγέα» σε «εισαγωγέα» αγροτικών προϊόντων; Δεν είναι οι πολυεθνικές, τα Mall, η απελευθέρωση των ωραρίων, η φοροληστεία που έβαλαν λουκέτο σε πολλά καταστήματα; Πλέον η κινδυνολογία τους πέφτει στο κενό! Αυτός που κινδυνεύει από τον κομμουνισμό είναι η ιδιωτική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής, η αστική τάξη, οι πολυεθνικές. Όλος ο υπόλοιπος πληθυσμός έχει συμφέρον από τον κομμουνισμό.

Κατηγορούν τους κομμουνιστές ότι **θα χτίσουν κοινωνίες χωρίς ελευθερία και δημοκρατία**. Στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάνε για σκοινί! Αυτός που διατηρεί βασιλιάδες, αυτός που αποκαθλώνει ακόμη και το δικό του «κόσμημα» –την κοινοβουλευτική δημοκρατία– και επαναφέρει την απολυταρχία και τον σύγχρονο Μεσαίωνα είναι ο καπιταλισμός. Οι κομμουνιστές, αντιθέτως, έχουν στόχο και όραμά τους την άνθηση της ευημερίας και των ελευθεριών, μια κοινωνία αξιοβίωτη και απελευθερωτική.

Κατηγορούν τους κομμουνιστές ότι **είναι απάτριδες, επειδή είναι διεθνιστές**. Άλλοι τους κατηγορούν ότι είναι υπέρ του «απομονωτισμού» και της «εθνικής περιχαράκωσης», επειδή αγωνίζονται για την αποχώρηση της Ελλάδας από την ΕΕ. Παλαιότερα τους κατηγορούσαν ως «ενεργούμενα ξένων κέντρων». Τίποτα πιο υποκριτικό! Αυτός που ακυρώνει σήμερα το δικαίωμα του λαού να ορίζει τις τύχες του είναι η ίδια η αστική τάξη της χώρας και οι σύγχρονοι δυνάστες των λαών, οι πολυεθνικές, η ΕΕ, το ΔΝΤ. Αυτοί «παραδίδουν» τα κέντρα λήψης αποφάσεων σε υπερεθνικούς μηχανισμούς, αναγορεύουν σε «εθνικό» καθήκον το ευρώ των πολυεθνικών και των τραπεζών, ληστεύουν τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της χώρας και το λαό μέσω του χρέους. Είναι οι ίδιοι που απουσίαζαν

από την Εθνική Αντίσταση, αλλά πρωτοστατούσαν στο δωσιλογισμό. Αυτοί που άνοιξαν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης στη Μακρόνησο και αλλού. Οι ίδιοι έλειπαν από το Πολυτεχνείο και τους αγώνες του λαού για εθνική ανεξαρτησία, αλλά έφερναν τις αμερικάνικες βάσεις. Αυτοί συμπράττουν με το φασισμό. Αυτοί που απομονώνουν και περιχαρακώνουν τη χώρα και το λαό της δεν είναι οι κομμουνιστές που αγωνίζονται για την ισότιμη συνεργασία όλων των λαών, αλλά εκείνοι που περιορίζουν τον ορίζοντά τους στη λυκοσυμμαχία της ΕΕ, στον ιμπεριαλιστικό συνασπισμό του ΝΑΤΟ και στα όρια των διεθνών καπιταλιστικών οργανισμών.

Κατηγορούν τους κομμουνιστές ότι **προτείνουν το αδύνατο**. Ξεχνούν πως, απέναντι στην τάση να θεωρούμε ότι αυτό που βλέπουμε στο παρόν είναι κι αυτό που θα συνεχίσουμε να βλέπουμε στο μέλλον, η ιστορία των λαών έχει να δείξει αναπάντεχες καταρρεύσεις θεσμών, εκπληκτικές αλλαγές από απρόσμενες εξεγέρσεις ενάντια σε τυραννίες που έμοιαζαν ανίκητες. Καιρός λοιπόν να αναστοχαστούμε για το τι είναι δυνατό και τι αδύνατο στον νέο αιώνα!

7 Ο κομμουνισμός της νέας εποχής απαιτεί την αναμέτρηση με τις απελευθερωτικές προσπάθειες του παρελθόντος –ιδίως με την Οκτωβριανή Επανάσταση– και τις κοινωνίες που τον είχαν ως έμβλημά τους, τον αναστοχασμό πάνω στην εμπειρία της ανόδου και της πτώσης τους.

Αποτιμάμε αυτή την εμπειρία με απεριόριστη εκτίμηση στους αγωνιστές που έδωσαν την ψυχή, ακόμη και τη ζωή τους για τα κομμουνιστικά ιδανικά, και με κριτήριο την επιτυχία της νέας «εφόδου στον ουρανό», που έχει ανάγκη η εργατική τάξη της εποχής μας. Βασιζόμαστε γι' αυτή την αποτίμηση στην αλληλεπίδραση «αντικειμενικού-υποκειμενικού», στην αλήθεια ότι οι άνθρωποι δημιουργούν τις περιστάσεις, ακριβώς όπως οι περιστάσεις φτιάχνουν τους ανθρώπους.

Η **Οκτωβριανή Επανάσταση** αποτελεί έναν εμβληματικό φάρο, ένα ιστορικό βήμα ρήξης με τον καπιταλισμό, που άνοιξε νέους ορίζοντες για το παγκόσμιο προλεταριάτο. Στηρίχτηκε και πραγματοποιήθηκε από το βιομηχανικό προλεταριάτο της Ρωσίας. Είχε αντικαπιταλιστικό περιεχόμενο. Στόχευε σε μια ριζικά διαφορετική κοινωνία, στην εξουσία των εργαζομένων, στην κοινωνικοποίηση

των μέσων παραγωγής, στην κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο. Αμφισβήτησε και ξεπέρασε επαναστατικά το αστικοδημοκρατικό πλαίσιο και οδήγησε τις μάζες ως την κατάκτηση της εξουσίας. Επιχείρησε να πάρει –και πήρε– ανολοκλήρωτα μέτρα κομμουνιστικού προσανατολισμού. Ένας νέος τύπος εξουσίας αναδύθηκε: η εξουσία των σοβιέτ, που σηματοδοτεί για πρώτη φορά στην πράξη τη δυνατότητα οικοδόμησης μιας εργατικής εξουσίας. Απ' αυτή τη σκοπιά, αποτελεί το πρώτο ιστορικό «παράδειγμα» νίκης της προλεταριακής επανάστασης, που ενέπνευσε την πίστη στις δυνάμεις της εργατικής τάξης και στη δυνατότητά της να πάρει την εξουσία.

Για τις πλατιές λαϊκές μάζες της Ρωσίας η Οκτωβριανή Επανάσταση έγινε αισθητή κυρίως με την έννοια της σύγκρουσης με την αστική τάξη, της άμεσης υλοποίησης του πόθου για «ειρήνη, γη, ψωμί», παρά με την έννοια της μετάβασης σε μια κομμουνιστική κοινωνία. Η δράση του βιομηχανικού προλεταριάτου, που εκπροσωπούσε περισσότερο το μέλλον παρά το «παρόν» των κοινωνικών εξελίξεων στη Ρωσία, έδωσε στην επανάσταση αντικαπιταλιστικό περιεχόμενο και σοσιαλιστικό προσανατολισμό.

Η Οκτωβριανή Επανάσταση είχε εξ αρχής να αντιμετωπίσει σοβαρά εμπόδια, που οφείλονταν στις απάτητες διαδρομές που όφειλε να ακολουθήσει, στις κοινωνικές αδυναμίες του Μπολσεβίκικου Κόμματος και στην αρχικά μικρή του σχετικά δύναμη (ιδιαίτερα στην αγροτιά), στην οικονομική και κοινωνική καθυστέρηση της Ρωσίας, στην ιμπεριαλιστική περικύκλωση και στον εμφύλιο πόλεμο, στην αποτυχία της επανάστασης σε άλλες χώρες (κυρίως στη Γερμανία, την Ουγγαρία και την Αυστρία).

Παράλληλα με αυτές τις αντικειμενικές δυσκολίες, αρνητικό ρόλο έπαιξαν και τα κενά και οι απολυτότητες που καλλιιεργήθηκαν και αναπτύχθηκαν για τις σχέσεις μεταξύ κόμματος και πρωτοπορίας-τάξης, για το ρόλο του ίδιου του κόμματος, που αντικειμενικά οδηγούσαν στην υποτίμηση του πολιτικού ρόλου της εργατικής τάξης.

Αποτέλεσμα αυτού του συνδυασμού αντικειμενικών και υποκειμενικών παραμέτρων ήταν να υιοθετηθεί η μονότονη εργασία της αλυσίδας παραγωγής, να δυναμώσουν οι εμπορευματοκρατικές σχέσεις σταδιακά, να επεκταθεί η ιδιωτική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής και μετά ο σφετερισμός της κρατικής ιδιοκτησίας από το αναδυόμενο στρώμα διευ-

θυντικής-κομματικής γραφειοκρατίας, να μεγαλώσει η ψαλίδα ανάμεσα στα εισοδήματα και στους μισθούς. Τα βήματα που έγιναν στο ξεκίνημα της επανάστασης με τους νέους θεσμούς εργατικής εξουσίας και δημοκρατίας (σοβιέτ, εργοστασιακές επιτροπές κ.ά.) γρήγορα ακυρώθηκαν. Στην παραγωγή καθιερώθηκε η «μονοπρόσωπη διεύθυνση». Τα σοβιέτ μετατράπηκαν σε όργανα τοπικής αυτοδιοίκησης που υλοποιούσαν αποφάσεις της κεντρικής κρατικής-κομματικής εξουσίας. Αυτή η εξέλιξη, σε συνδυασμό με την κατάργηση της δυνατότητας ύπαρξης και δράσης και

άλλων πολιτικών κομμάτων, οδήγησε στην παθητικοποίηση και την αδρανοποίηση των λαϊκών μαζών, σε φίμωση της πολιτικής αντιπαράθεσης και του διαλόγου και μέσα στο κόμμα.

Τα ενδιάμεσα αστικά στρώματα, το διευθυντικό στρώμα, η «εργατική αριστοκρατία» και μεγάλο τμήμα της κομματικής ηγεσίας μετασχηματίστηκαν με αυτό τον τρόπο σε μια νέα, ιδιότυπη άρχουσα τάξη. Το «κράτος έκτακτης ανάγκης» που οικοδομήθηκε στη βάση των αναγκών του εμφυλίου και του «σοσιαλισμού σε μία μόνο χώρα» στράφηκε στη συνέχεια ενάντια στον «εσωτερικό εχθρό», τον οποίο αντιμετώπισε με αυταρχισμό και διώξεις, ακόμα και με εκτελέσεις την περίοδο μετά το 1936. Το κράτος αντί να μπει σε μια διαδικασία απονέκρωσης βαφτίστηκε αργότερα «παλλαϊκό κράτος», γιγαντώθηκε και έγινε όργανο της νέας κυρίαρχης τάξης.

Ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» κατέληξε συνεπώς σε ένα ιστορικά ανέκδοτο μη εργατικό εκμεταλλευτικό καθεστώς, μια ιδιότυπη κοινωνία που αποκατέστη-

σε αστικά χαρακτηριστικά και ακύρωσε την πρώτη ιστορική απόπειρα του προλεταριάτου να ανατρέψει ουσιαστικά και ολοκληρωτικά την αστική κυριαρχία και να επιβάλει νέες κομμουνιστικές σχέσεις.

Ανάλογη εξέλιξη είχαν και τα υπόλοιπα καθεστώτα του «υπαρκτού σοσιαλισμού», με τις ιδιομορφίες της κάθε χώρας (Κίνα, Γιουγκοσλαβία, Βιετνάμ). Ιδιαίτερη αξία έχει η εμπειρία της Πολιτιστικής Επανάστασης στην Κίνα, που έθεσε για πρώτη φορά στην πράξη ορισμένα βαθύτερα ζητήματα της μετάβασης στον κομμουνισμό (πολιτικός ρόλος της εργατικής τάξης στην παραγωγή, κατάργηση του καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας, αναζήτηση μιας νέας σχέσης πολιτικής και οικονομίας κ.λπ.) – με στρεβλό τελικά τρόπο. Ωστόσο, και αυτή δεν κατάφερε να οδηγήσει στη κομμουνιστική οικοδό-

μηση, να ξεπεράσει τα ιστορικά όρια της γραφειοκρατικής αγκύλωσης και των υπόγειων ταξικών αντιθέσεων· εκφυλίστηκε σε μάχη φραξιών και τελικά οδηγήθηκε στο «κινεζικό 1989» της Τιεν-αν-Μεν, στο «άνοιγμα προς τη Δύση» και στη σημερινή άγρια καπιταλιστική πραγματικότητα.

8Ο 20ός αιώνας, αυτή η συγκλονιστική «ιστορική εποχή», άνοιξε με τον πρώτο μεγάλο μονοπωλιακό-ιμπεριαλιστικό μετασχηματισμό του καπιταλισμού στο τέλος της κρίσης του 1873-1895. Σήμανε την έναρξη της κυριαρχίας των αντιδραστικών χαρακτηριστικών του καπιταλισμού. Σήμανε ταυτόχρονα ένα ποιοτικό άλμα στη μέχρι τότε ωρίμανση της κομμουνιστικής αναγκαιότητας-δυνατότητας-τάσης και ανέδειξε έμπρακτα τη νέα ποιοτική δυνατότητα του εργατικού κινήματος για προλεταριακές επαναστάσεις, με αποκορύφωμα την Οκτωβριανή Επανάσταση. Χαραχτηκε από σει-

ρά μεγαλειωδών κοινωνικών αντικαπιταλιστικών, αντιιμπεριαλιστικών, αντιαποικιακών, εθνικοαπελευθερωτικών και λαϊκοδημοκρατικών εξεγέρσεων· από τις προσωρινά ηττημένες προλεταριακές επαναστάσεις στη Γερμανία, την Ουγγαρία, την Κίνα. Αποκάλυψε ταυτόχρονα –ιδιαίτερα με τις μεγάλες κρίσεις του 1929-33 και του 1973-75– τα όρια, τις αντιθέσεις και την «κρυμμένη» ιστορική κρίση –την κρίση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας και της ιδιωτικής ιδιοποίησης του κοινωνικά παραγόμενου πλούτου– του καπιταλισμού.

Ήταν επομένως μια εποχή ποιοτικής όξυνσης της σύγκρουσης ανάμεσα στον κυρίαρχο καπιταλισμό με τη μονοπωλιακή-ιμπεριαλιστική πλέον μορφή του και στο εργατικό κίνημα και τις σύμμαχες λαϊκές δυνάμεις. Ήταν μια εποχή πρωτοφανέρωτης

όξυνσης των ενδοαστικών και ενδοϊμπεριαλιστικών ανταγωνισμών και όλων των κοινωνικών και πολιτικών αντιθέσεων και συγκρούσεων ανάμεσα στις πιο διαφορετικές τάξεις, σε εθνική και διεθνή κλίμακα.

Ήταν ταυτόχρονα μια εποχή ποιοτικής ανόδου του επαναστατικού εργατικού ρεύματος αλλά και ποιοτικής ενίσχυσης-επικράτησης τελικά των τάσεων ενσωμάτωσης της ερ-

γατικής τάξης έναντι των αντικαπιταλιστικών-επαναστατικών τάσεων. Μια εποχή στην οποία η πολιτική μεταβατική μορφή της εργατικής δημοκρατίας και οι κομμουνιστικές σχέσεις –που εμφανίστηκαν σε ορισμένες χώρες– δεν κυριάρχησαν σε εθνική και σε διεθνή κλίμακα. Αντιθέτως, οι διαδικασίες που είχαν αυτή την κατεύθυνση όχι μόνο δεν ανέτρεψαν ουσιαστικά και οριστικά την καπιταλιστική κυριαρχία, αλλά αντιστράφηκαν, μεταλλάχθηκαν και ηττήθηκαν.

Πάνω απ' όλα όμως, ήταν μια εποχή στην οποία αυτές οι οξύτατες ταξικές αναμετρήσεις συσσωρεύσαν μια σειρά νέα χαρακτηριστικά στις κοινωνικές παραγωγικές δυνάμεις και στις σχέσεις παραγωγής, στο διεθνές σύστημα, στην πολιτική και πολιτιστική αντιπαράθεση, στις αντικειμενικές προϋποθέσεις ωρίμανσης του επαναστατικού κινήματος. Και τελικά οδήγησαν τον κυρίαρχο καπιταλισμό στη σημερινή νέα ιστορική βαθμίδα του, στο σημερινό

νεότετο στάδιό του, το στάδιο του ολοκληρωτικού καπιταλισμού, που σφραγίζεται από το ανώτερο, σε σχέση με την προηγούμενη ιστορική εποχή, ποιοτικό επίπεδο ανάπτυξης της κομμουνιστικής διεθνικής αναγκαιότητας και δυνατότητας και από το αντίστοιχο ανώτερο επίπεδο της καπιταλιστικής βαρβαρότητας, αντιδραστικότητας και «παροδικότητας».

Σε αυτή τη βάση, το επίπεδο των αναγκαιών συνολικών όρων που υπήρχαν σε αρκετές χώρες στην προηγούμενη εποχή για την επικράτηση της αταξικής κομμουνιστικής κοινωνίας έθετε, από τη μια, ιστορικά διεθνή όρια για την ολοκλήρωση του επαναστατικού εγχειρήματος. Από την άλλη όμως αναδείκνυε και την επιτακτικότητα μιας τολμηρής θεωρητικής-πρακτικής ανάπτυξης της επαναστατικής δράσης των υποκειμένων της κοινωνικής χειραφέτησης και όχι της αποκήρυξής της, όπως έπραξε πρώιμα η σοσιαλδημοκρατία. Την αναγκαιότητα ουσιαστικής και γόνιμης «συμπλήρωσης» της εργατικής πολιτικής, της θεωρίας του κόμματος, των πολιτικών μετώπων και του κινήματος και όχι την υποταγή τους στα πλαίσια της «στασιμότητας», του «πραγματισμού», του «σοσιαλισμού της αγοράς» και ουσιαστικά της αντιστροφής και της ήττας της επανάστασης που επέβαλε το ποιοτικά μεταλλαγμένο από ένα σημείο και μετά νεορεφορμιστικό, «κομμουνιστικό» ρεύμα.

Η αναγκαιότητα και η επιτακτικότητα αυτή κληρονομούνται στη σύγχρονη εποχή. Και θα δοκιμαστούν, θα κριθούν και τελικά θα αποκρυσταλλωθούν από τη συγκεκριμένη υποκειμενική συλλογική παρέμβαση, από τη συγκεκριμένη ιστορική πρακτική του εργατικού κινήματος και των πρωτοποριών του. Δηλαδή από την ποιότητα της νέας εργατικής, κομμουνιστικής προγραμματικής πρότασης.

9 Το εργατικό κίνημα έχει πίσω του πολύτιμες θεωρητικές παρακαταθήκες, ηθικές αξίες και επαναστατικές παραδόσεις. «Δικά» του είναι ο Οκτώβρης των Μπολσεβίκων και οι άλλες επαναστάσεις, η Κομμούνα και η κόκκινη Ρόζα, ο Τσε και ο Σπάρτακος, η Εθνική Αντίσταση και ο Άρης, το Πολυτεχνείο, τα ρεύματα πολιτικής και πολιτισμικής αμφισβήτησης και αντικαπιταλιστικής δημιουργίας.

Δεν ξεκινά από το μηδέν!

Για να ξαναγίνει όμως ο κομμουνισμός αίτημα και κίνημα εκατομμυρίων, απαιτείται η

στρατηγική επαναθεμελίωσή του. Μόνο έτσι μπορεί να εκφράσει τις αναγκαιότητες, τις δυνατότητες και τις τάσεις της εποχής μας. Να συνεγείρει τους εργαζομένους και τη νεολαία στον σύγχρονο επαναστατικό αγώνα.

Επαναθεμελίωση σημαίνει επιστημονική «αποκρυπτογράφηση» του καπιταλισμού της εποχής μας. Τέτοια που να αναδεικνύει το «κρυμμένο μυστικό» του –την απόσπαση υπεραξίας και την ιδιωτική ιδιοποίηση του κοινωνικά παραγόμενου πλούτου–, που σφραγίζει την ανάπτυξη της πληροφορικής και της βιοτεχνολογίας, την καταστροφή της φύσης και τον άυλο πλούτο, τις λεγόμενες υπηρεσίες και την καπιταλιστική «παγκοσμιοποίηση».

Σημαίνει αναμέτρηση με την ιστορική εμπειρία του επαναστατικού κινήματος – ειδικά των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Χωρίς μια γόνιμη σχέση με τα στοιχεία της ιστορίας που κάνουν περήφανους τους κομμουνιστές κι ένα «ξεκαθάρισμα λογαριασμών» με τα στοιχεία που δυσφημούν τον κομμουνισμό δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστική κομμουνιστική προσπάθεια σήμερα.

Σημαίνει διαλεκτική αντιμετώπιση του μαρξισμού. Έτσι ώστε να σκεφτόμαστε και να πράττουμε με βάση το επαναστατικό κεκτημένο και τα ουσιώδη στοιχεία του, αλλά και τα νέα στοιχεία που αναδύονται και πλουτίζουν το μαρξισμό, κι όχι με τη «σκουριά» των επιλεκτικών αναγνώσεων και του κάθε λογής δογματισμού (παραδοσιακού ή «ανανεωτικού»). Κι ακόμη, ώστε η επαναστατική θεωρία και ιδεολογία κι ο εργατικός πολιτισμός να αποτελούν αξιόμαχο αντίπαλο της αστικής ιδεολογίας, ικανό να κερδίσει το νου και τις καρδιές των εργαζομένων και των νέων.

Σημαίνει κριτική αναμέτρηση με τις σύγχρονες ριζοσπαστικές ουτοπίες –αντικαπιταλιστικές, ελευθεριακές, τεχνολογικές ή άλλες–, με τα ανολοκλήρωτα ριζοσπαστικά σκιρτήματα της εποχής μας, τις κάθε λογής ρεφορμιστικές και διαχειριστικές προτάσεις.

Σημαίνει έμπρακτη ανασυγκρότηση της εργατικής πολιτικής και της επαναστατικής τακτικής (ως περιεχόμενο, δρόμοι και φορείς προώθησης), ώστε να απαντά αποτελεσματικά στην αστική πολιτική, στην κείνσιανή και νεοφιλελεύθερη μορφή της, σε διάφορες εκδοχές (μετακείνσιανισμός) και μείγματα.

Από την επανάσταση στην εργατική δημοκρατία και την κομμουνιστική διεθνιστική απελευθέρωση

1 Η στρατηγική απάντηση στον ολοκληρωτικό καπιταλισμό της εποχής μας, στην κρίση του και στην αντιδραστική ανασυγκρότησή του είναι η **διαλεκτικά αναπτυσσόμενη «διαρκής επανάσταση»**, που αρχίζει με την αντικαπιταλιστική επανάσταση και την κατάκτηση της εργατικής εξουσίας, πραγματοποιεί το άλμα της εργατικής δημοκρατίας και ολοκληρώνεται με τη νίκη της κομμουνιστικής απελευθέρωσης. Η διαρκής επανάσταση και τα άλματά της αντανakλούν τις αντικειμενικές και αναγκαίες βαθμίδες της ιστορικής εξέλιξης· αποτελούν μια αναγκαία πορεία, όχι μόνο γιατί η αστική τάξη δεν μπορεί με άλλον τρόπο να συντριβεί, αλλά και γιατί η εργατική τάξη δεν μπορεί με άλλον τρόπο να χειραφετηθεί – μια πορεία με συγκεκριμένους «κόμβους», σημεία συμπίκνωσης όλων των ταξικών ανταγωνισμών, άλματα και ελιγμούς, προσωρινές υποχωρήσεις και επανεξορμήσεις.

Η επανάσταση στην Ελλάδα έχει αντικαπιταλιστικό περιεχόμενο και χαρακτήρα. Από τη στιγμή που ο σύγχρονος ολοκληρωτικός καπιταλισμός «αναγνωρίζεται» ως αιτία των δεινών, επίδικο και ερώτημα της επανάστασης δεν μπορεί να είναι άλλο παρά η ανατροπή της αστικής κυριαρχίας, και της εκμετάλλευσης και της ιδιοκτησίας που τον ορίζουν ως σύστημα. Σήμερα, ανάμεσα στην καθοριστική πάλη για την ανατροπή της βάρβαρης αντεργατικής επίθεσης –σε επιμέρους ζητήματα ή συνολικά– και την αντικαπιταλιστική επανάσταση δεν μεσολαβεί ούτε μπορεί να σταθεί ενδιάμεσο στάδιο ή βαθμίδα, καμιά διαφορετική συνολική πολιτική λύση-κατάσταση σε όφελος των εργαζομένων. Πολύ περισσότερο από ποτέ έχει παρέλθει η εποχή που η επανάσταση χρειαζόταν «προθάλαμο» ή «πρόδρομο στάδιο» – τύπου αντιμονοπωλιακής ή λαϊκής εξουσίας είτε «αριστερής κυβέρνησης». Είναι όμως αναγκαία η επαναστατική τακτική, που οδηγεί την

εργατική πάλη σε ανώτερες βαθμίδες, προσανατολίζει-οργανώνει το κοινωνικό-πολιτικό υποκείμενο, ώστε να συνειδητοποιεί –με την πείρα των καθημερινών αγώνων, είτε αυτοί αποφέρουν τακτικές που ικανοποιούν ζωτικές του ανάγκες είτε όχι– την ανάγκη επαναστατικής τομής και να επιταχύνει αυτή την τομή, και συμβάλλει ώστε το εργατικό κίνημα να βγει από αυτή νικηφόρο.

Η επανάσταση απαιτεί πλειοψηφικούς πολιτικούς συσχετισμούς στην εργατική τάξη, ηγεμονική επίδραση των επαναστατικών ιδεών, κοινωνικοπολιτική συμμαχία της εργατικής τάξης με πλατιά τμήματα των μη προλεταριακών στρωμάτων. Η προετοιμασία της, η επιτάχυνσή της και, κυρίως, η νικηφόρα έκβασή της προϋποθέτουν και απαιτούν την ύπαρξη μαζικού συντεταγμένου επαναστατικού κινήματος και μετώπου, με συνείδηση των σκοπών του, με ικανότητα και μέσα για την επιβολή τους, αλλά και με ένα βαθύ θεωρητικό και πολιτισμικό φορτίο.

Η αντικαπιταλιστική επανάσταση είναι μια «ρωγμή του χρόνου», μια περίοδος οξυτατων αναμετρήσεων, στις οποίες κρίνεται κατά βάση το πολιτικό ζήτημα της κυριαρχίας και της εξουσίας· κρίνεται αν οι πολιτικοί θεσμοί της κοινωνίας θα διευκολύνουν την αναπαραγωγή ή την κατάργηση των εκμεταλλευτικών κοινωνικών σχέσεων· αν εκφράζουν την αστική τάξη ή την εργατική τάξη και τα άλλα καταπιεζόμενα στρώματα. Σε αυτό το δίλημμα δεν υπάρχει μέση λύση: Ή η πολιτική εξουσία και οι μηχανισμοί της θα υπηρετούν τη διαιώνιση του καπιταλισμού ή θα υπηρετούν την υπέρβασή του και την κοινωνική χειραφέτηση. Ή το αστικό κράτος και το πολιτικό σύστημα της αστικής εξουσίας θα τσακιστούν ή αυτά θα τσακίσουν την επαναστατική δράση των μαζών και θα ακυρώσουν την κοινωνική ανατροπή και την πορεία προς την κομμουνιστική χειραφέτηση.

Το επαναστατικό άλμα σήμερα θα είναι πιο σύνθετο και παρατεταμένο, τα στιγμιότυπα και οι φάσεις που θα περάσει η αναμέτρηση για την εξουσία πιο απρόβλεπτες, η περίοδος της ιδιόμορφης «δυναδικής εξουσίας» –στην οποία θα συγκρούονται οι θεσμοί της παλιάς αστικής εξουσίας με τα αναπτυσσόμενα έμβρυα-θεσμούς της νέας εργατικής εξουσίας– πιο περίπλοκη. Δεν αλλάζει όμως η ουσία ούτε το πολιτικό επίδικό του: «Ποιος κατέχει την εξουσία και τι χαρακτήρα έχει η εξουσία αυτή».

Ο ουμανιστικός χαρακτήρας του κομμουνισμού και το απελευθερωτικό του πρόταγμα δεν μπορεί παρά να βρίσκονται σε διάσταση με τη βία. Είναι προφανές όμως πως η αστική τάξη δεν πρόκειται να αποχωρήσει από την εξουσία με σταδιακές μεταρρυθμίσεις. Το αστικό μπλοκ εξουσίας θα αντιδράσει

λυσσαλέα, χρησιμοποιώντας κάθε μέσο –ακόμη και το αιματοκύλισμα του λαού– για να αποτρέψει την επιβολή της εργατικής θέλησης και εξουσίας: τον κρατικό μηχανισμό, τους υπερεθνικούς θεσμούς, τους κατασταλτικούς μηχανισμούς (στρατός, αστυνομία, ιδιωτικοί στρατοί, ιδιωτική αστυνομία, ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης κ.λπ.), τη γραφειοκρατία, τα μίντια. Θα αντιπαραθέσει, ειδικά αν κινδυνεύει να χάσει τα πάντα –αλλά και αρκετά πριν–, στην εξεγερτική δράση της κοινωνικής πλειοψηφίας την ωμή βία της εξουσιαστικής και εκμεταλλευτικής μειοψηφίας. Αντίθετα, οι εργάτες και οι κομμουνιστές έχουν κάθε λόγο να επιβάλουν την επαναστατική αλλαγή με το μικρότερο δυνατό ανθρώπινο και κοινωνικό κόστος. Πρέπει ωστόσο να είναι προετοιμασμένοι πολιτικά και οργανωτικά για κάθε μορφή πάλης, για κάθε δρόμο επιβολής

της επαναστατικής θέλησης των μαζών και για κάθε εναλλαγή των επαναστατικών γεγονότων, κόντρα στο αστικό κράτος, στους μηχανισμούς του και στους υπερεθνικούς θεσμούς που το πλαισιώνουν.

2 Μετά τη νίκη της αντικαπιταλιστικής επανάστασης αρχίζει η μεταβατική περίοδος προς την κομμουνιστική κοινωνία.

Η επανάσταση οδηγεί στη συνολική βελτίωση της θέσης της εργατικής τάξης και των σύμμαχων στρωμάτων. Τσακίζει την αστική κρατική μηχανή και τους μηχανισμούς εξουσίας, πολιτικής ηγεμονίας και κυριαρχίας του αστικού συστήματος. Μέσα από αυτό το πρίσμα αντιμετωπίζει τους κατασταλτικούς μηχανισμούς, αλλά και τις δομές-νόρμες του κράτους που επικαθορίζουν τις κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες, καταργώντας

τη λειτουργία τους ως μηχανισμών αναπαραγωγής των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων. Επιβάλλει όχι μόνο τις διεκδικήσεις της τακτικής που δεν λύθηκαν πριν από την επανάσταση, αλλά στο σύνολό τους και με σταθερό τρόπο τα αιτήματα της πάλης κατά της επίθεσης του κεφαλαίου, απαλλοτριώνει τα βασικά μέσα παραγωγής, θεμελιώνει τη σχεδιασμένη οικονομία, καθιερώνει τη διανομή με κριτήριο την εργασία και εγκαινιάζει την πορεία των κομμουνιστικών μετασχηματισμών. Μέσα από «κοιλοπονήματα» και συγκρούσεις, αναδεικνύει την εργατική τάξη σε πολιτικά ηγεμονεύουσα-κυρίαρχη –αλλά όχι ακόμη και κοινωνικά– και εγκαθιδρύει τους θεσμούς της εργατικής εξουσίας (της δικτατορίας του προλεταριάτου κατά τον Μαρξ) σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής. Εγκαθιδρύει δηλαδή ένα «μισο-κράτος» που εξελίσσεται σε εργατική δημοκρατία σε όλο και πιο τελειοποιούμενη μορφή. Οι πολιτικές μορφές που διαμορφώθηκαν στην επαναστατική κατάσταση και ανατροπή και αυτές που θα γεννήσει αυτή η φάση αποτελούν πεδίο αναμέτρησης για την ιδεολογική-πολιτική ηγεμονία ανάμεσα στις δυνάμεις του μέχρι το τέλος κομμουνιστικού, διεθνιστικού προσανατολισμού και στους φορείς των αστικών συμφερόντων, των μικροαστικών ταλαντεύσεων και οπισθοχωρήσεων, που θα τείνουν διαρκώς να αναγεννήσουν την αντεπανάσταση και την ιστορική οπισθοδρόμηση. Και μετά τη νίκη της επανάστασης, τα «στίγματα» της παλιάς

κοινωνίας είναι ορατά και ισχυρά. Οι καπιταλιστικές σχέσεις δεν έχουν εξαλειφθεί κι οι σχέσεις κομμουνιστικής κατεύθυνσης είναι υπό διαμόρφωση, χωρίς να είναι εξασφαλισμένη η επικράτησή τους. Η περίοδος αυτή δεν αποτελεί αυτόνομο κοινωνικοοικονομικό σχηματισμό· είναι περίοδος πάλης ανάμεσα στη νέα κοινωνία που γεννιέται και στα κατάλοιπα της παλιάς, αυτούσια ή μετασχηματισμένα. Από την έκβαση αυτής της πάλης θα εξαρτηθεί η δημιουργία της κομμουνιστικής κοινωνίας ή η παλινδρόμηση στον καπιταλισμό, όπως τελικά συνέβη στον «υπαρκτό σοσιαλισμό».

Η ολοκληρωτική νίκη της αντικαπιταλιστικής επανάστασης και της εργατικής εξουσίας ανοίγει έναν νέο κύκλο της μετάβασης προς την πλήρη κομμουνιστική χειραφέτηση. Ο κύκλος αυτός θα εξελίσσεται σε συνθήκες σκληρής ταξικής πάλης, καθώς οι καπιταλιστικές σχέσεις θα συνεχίζουν να έχουν σημαντικό βάρος σε εθνικό επίπεδο και να κυριαρχούν διεθνώς. Το κύριο καθήκον αυτής της περιόδου θα είναι δημιουργικό: η επέκταση και η ωρίμανση των σχέσεων κομμουνιστικού προσανατολισμού και η ολοκλήρωση της εργατικής δημοκρατίας, ως αποφασιστικό βήμα για την αυτοδιοίκηση των ελεύθερα συνεταιρισμένων παραγωγών, μέχρι του σημείου όπου η πορεία προς τον κομμουνιστικό τρόπο παραγωγής να καταστεί μη αντιστρεπτή. Κάτι που προϋποθέτει τη νίκη της επανάστασης σε μια αρκετά διευρυμένη περιφερειακή και διεθνή βάση.

Το καθοριστικό άλμα της διαρκούς επανάστασης είναι η κομμουνιστική διεθνιστική απελευθέρωση, με τις δύο φάσεις-βαθμίδες της: την πρώτη, τη σοσιαλιστική, που φέρει ακόμη τα ίχνη της καπιταλιστικής κοινωνίας, αλλά αποτελεί αποφασιστικό κρίκο για την οριστική οικονομικοκοινωνική και πολιτική νίκη της επανάστασης, και την ανώτερη-ολοκληρωμένη φάση. Αυτή κατοχυρώνει την αυτοδιεύθυνση των ελεύθερα συνεταιρισμένων παραγωγών, καταλύει τη διεθνή κυριαρχία του κεφαλαίου και τους εθνικούς ανταγωνισμούς, προωθεί την εθελοντική, διεθνιστική ενότητα των ξεχωριστών εθνών, καταργεί τις τάξεις, το χρήμα και τις εμπορευματικές σχέσεις· καθιερώνει τη διανομή με βάση τις ανάγκες, απονεκρώνει το κράτος, μετατρέπει την πολιτική από καταπιεστική διεύθυνση ανθρώπων σε επιστημονικό, πανκοινωνικό σχεδιασμό και υπερβαίνει τελικά τον κοινωνικό

καταμερισμό της εργασίας ανάμεσα σε κυβερνήτες και κυβερνώμενους, σε διευθύνοντες-διευθυνόμενους, πόλη-χωριό, χειρώνακτες-διανοητικά εργαζομένους· λύνει αναφυόμενες μη ανταγωνιστικές αντιθέσεις με γνώμονα το αμοιβαίο όφελος. Σημαίνει την αρχή της πραγματικής Ιστορίας της κοινωνίας, σε διαρκή μεταβολισμό με τη Φύση, το «πέρασμα από το βασίλειο της αναγκαιότητας στο βασίλειο της ελευθερίας και της αυτοανάπτυξης του κοινωνικού ανθρώπου».

3 Η αντικαπιταλιστική επανάσταση εισάγει σε μια κοινωνία μετάβασης, σε μια περίοδο ριζικών μετασχηματισμών που ολοκληρώνονται στον κομμουνισμό. Οι μετασχηματισμοί αυτοί:

- Κατοχυρώνουν την κοινοκτημοσύνη, τη συλλογική ιδιοκτησία των ελεύθερα συνεταιρισμένων παραγωγών στις παραγωγικές μονάδες, στους φυσικούς και πλουτοπαραγωγικούς πόρους, στη γη, στις καινοτόμες ανακαλύψεις, στα «κοινά αγαθά» (νερό, ενέργεια, διαδίκτυο, λογισμικό, πληροφόρηση, επικοινωνίες, μεταφορές, λιμάνια, δρόμοι, αεροδρόμια, παιδεία, υγεία κ.λπ.). Οι μορφές που θα πάρει η συλλογική ιδιοκτησία ποικίλλουν: πανεθνική-πανκοινωνική, συνεταιριστική κ.ά. Ωστόσο ο κορμός των παραγωγικών μέσων θα βρίσκεται υπό πανκοινωνική ιδιοκτησία και η λειτουργία των άλλων μορφών θα διέπεται από κανόνες αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας και πανκοινωνικού σχεδίου, από την κυριαρχία της αξίας χρήσης και όχι της ανταλλακτικής αξίας.
- Οδηγούν στην κατάργηση της εκμετάλλευσης και της αγοραπωλησίας της εργατικής δύναμης. Στο πλαίσιο αυτό, η εργασία –ως όρος και δρόμος για την εξασφάλιση των αναγκών προς το «ευ ζην»– γίνεται εθελοντική προσφορά στο κοινωνικό σύνολο κι όχι καταναγκαστική δραστηριότητα για ατομικό βιοπορισμό· δρόμος αυτοπραγμάτωσης κι όχι αλλοτρίωσης. Η απελευθερωμένη και απελευθερωτική εργασία είναι δικαίωμα και υποχρέωση όλων και είναι εξασφαλισμένη για όλους. Έχει σταθερότητα, αλλά δεν καθηλώνει ούτε καθηλώνεται σε ένα «αντικείμενο». Το περιεχόμενο, οι σκοποί, τα μέσα, ο τρόπος οργάνωσης και οι ρυθμοί της διαμορφώνονται ώστε να εξυπηρετούν τις συλλογικά σχεδιασμένες

ανάγκες και τις ανάγκες των παραγωγών. Οι σχέσεις των ανθρώπων στην παραγωγή διακρίνονται από συνεργατικό πνεύμα και συλλογική αυτοπειθαρχία. Ο ρόλος των εργαζομένων είναι δημιουργικός, όχι απλώς εκτελεστικός, χαρακτηρίζεται από πρωτοβουλία, συμμετοχή, υπευθυνότητα. Η μονοπρόσωπη διεύθυνση και η δεσποτικού τύπου πειθαρχία δεν έχουν θέση. Αντιθέτως, προωθείται η διαρκής και αναπτυσσόμενη επαφή των ανθρώπων με τη γνώση, την επιστήμη, τον πολιτισμό, ώστε και οι χειρώνακτες να έχουν ένα υψηλό μορφωτικό-πολιτισμικό επίπεδο. Στο τέλος αυτής της πορείας θα αρθεί η αντίθεση χειρώνακτικής-πνευματικής εργασίας, θα καταργηθεί η αποξενωτική-αλλοτριωτική εργασία.

- Έχουν ως κριτήριο την ολόπλευρη ανάπτυξη και αυτοπραγμάτωση του κοινωνικού ανθρώπου. Από αυτή τη σκοπιά αντιμετωπίζουν και την παραγωγή. Έτσι ώστε η «κατανάλωση» να καθορίζει την παραγωγή και όχι η παραγωγή την κατανάλωση· το τι, πώς και γιατί παράγεται να καθορίζεται από τις ανθρώπινες ανάγκες για δημιουργική εργασία και αρμονική συμβίωση με το περιβάλλον κι όχι από το κέρδος· οι ανάγκες του κοινωνικού ανθρώπου να απελευθερώνονται από τις στρεβλώσεις της καπιταλιστικής παραγωγής και της αγοράς, αρκετές απ' αυτές να μετασχηματίζονται και η ικανοποίησή τους να αντιμετωπίζεται με ποιοτικό και ποσοτικό τρόπο ταυτόχρονα. Σε αυτή την πορεία, και οι παραγωγικές δυνάμεις δεν απελευθερώνονται μόνο ποσοτικά, απελευθερώνονται κι αναμορφώνονται και ποιοτικά. Δεν αλλάζει μόνο ο «κτήτοράς» τους, αλλάζει και το «κτήμα». Και η παραγωγή διέπεται πλέον από ορθολογισμό, υπόκειται σε πανκοινωνικό σχέδιο, που καθορίζεται με δημοκρατικές διαδικασίες των ελεύθερα συνεταιρισμένων παραγωγών σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο κι όχι διοικητικά και γραφειοκρατικά.
- Αναδεικνύουν σε μέτρο του πλούτου –ατομικού και κοινωνικού, υλικού και πολιτισμικού– τον ελεύθερο χρόνο, το χρόνο που απελευθερώνεται από την εργασία και αξιοποιείται για πολιτισμική, μορφωτική, καλλιτεχνική ανάπτυξη-δημιουργία, για αναψυχή, άθληση και διασκέδαση, για δημιουργικές ανθρώπινες σχέσεις, για συμμετοχή στις δημόσιες υποθέσεις και στη διαχεί-

ρισή τους. Έτσι, προωθείται μια διπλή απελευθέρωση: και του εργάσιμου και του ελεύθερου χρόνου, και ποσοτική και ποιοτική. Απελευθέρωση του εργάσιμου χρόνου σημαίνει δημιουργική εργασία αλλά και διαρκή μείωση του χρόνου εργασίας. Η άνοδος της παραγωγικότητας της εργασίας, η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και, κυρίως, η απελευθέρωση της εργασίας και της επιστήμης από την εξαρτημένη μισθωτή μορφή εργασίας, το κέρδος και την αγορά δίνουν αυτή τη δυνατότητα. Απελευθέρωση του ελεύθερου χρόνου σημαίνει εξασφάλιση των όρων για μια αξιοπρεπή και αξιοβίωτη ζωή, διαρκώς αναπτυσσόμενη υλική ευημερία, ελεύθερη και διά βίου προσπέλαση στη γνώση, τον πολιτισμό, την ψυχαγωγία, την ενημέρωση, χωρίς φραγμούς ή άλλα τείχη, πολίτες δημιουργούς κι όχι απλώς καταναλωτές πολιτισμού, ελεύθερη και ουσιαστική συμμετοχή στις δημόσιες υποθέσεις.

- Οδηγούν στην κατάργηση των μηχανισμών της αγοράς, της ανταλλακτικής αξίας και των αγοραίων-εμπορευματοχρηματικών σχέσεων. Οι σχέσεις αυτές αποκλείονται στα «κοινά αγαθά» και στους κοινωφελείς οργανισμούς, όπου η πρόσβαση αποτελεί αυτονόητο δικαίωμα κάθε πολίτη. Αποκλείονται όμως και σε ό,τι αφορά την εξασφάλιση των υπόλοιπων αγαθών που παράγουν και διακινούν οι μονάδες πανκοινωνικής ή συνεταιριστικής ιδιοκτησίας. Στη βάση αυτή, θα χάσει τελικά το νόημά του και θα καταργηθεί το χρήμα ως γενικό ισοδύναμο των ανταλλακτικών αξιών και ως υλικό-χειροπιαστό μέσο των εμπορευματοχρηματικών σχέσεων. Μαζί με το χρήμα θα χάσουν το νόημά τους και θα καταργηθούν επίσης οι τράπεζες και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- Ανοίγουν το δρόμο ώστε ο κοινωνικός πλούτος, τα υλικά, άυλα και πολιτισμικά αγαθά να κατανέμονται δίκαια και ισότιμα σε όλους τους πολίτες, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ένα διαρκώς αναπτυσσόμενο επίπεδο ευημερίας και ευτυχίας. Η δικαιοσύνη και η ισότητα της κοινωνίας που κινείται προς τον κομμουνισμό έχουν ουσιαστικό χαρακτήρα και δεν αντιγράφουν ούτε αναπαράγουν την τυπική ισότητα και δικαιοσύνη της αστικής τάξης πραγμάτων. Μέσα από αυτή την πο-

ρεία, θα παίρνει σάρκα και οστά η θεμελιώδης αρχή της ανώτερης φάσης της κομμουνιστικής κοινωνίας «Ο καθένας ανάλογα με τις δυνατότητές του στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του». Αυτή η αρχή δεν έχει τίποτα κοινό με την ισοπέδωση ή την εκκυδαϊσμένη έννοια της ισότητας που αποδίδουν στον κομμουνισμό. Είναι εκ φύσεως ξένη στην τυποποίηση, στους μαζανθρώπους, στην απόλυτη ομοιομορφία – πολύ περισσότερο είναι εχθρική απέναντι στην ισότητα προς τα κάτω που επιβάλλει ο σύγχρονος καπιταλισμός και τα μαζικά πρότυπα που προωθεί η κουλτούρα του.

- Ανοίγουν το δρόμο για μια αρμονική σχέση ανθρώπου-φύσης και αναγορεύουν την οικολογική ισορροπία σε απόλυτη αξία της κοινωνίας. Για την κατάργηση των καταστροφικών για το περιβάλλον δραστηριοτήτων, για το μετασχηματισμό της έννοιας και των σκοπών της ανάπτυξης σε κατευθύνσεις φιλικές και όχι εχθρικές προς τη φύση και τους ανθρώπους. Για την προστασία, την αναβάθμιση και όχι την κατασπατάληση των φυσικών πόρων, δίνοντας βάρος σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Για την απελευθέρωση της αγροτικής παραγωγής από την κυριαρχία του κεφαλαίου, την καπιταλιστική εμπορία και τον εφιάλτη των γενετικά τροποποιημένων προϊόντων. Για την κατάργηση της εμπορευματοποίησης των φυσικών πόρων, του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, των ρύπων, της οικολογικής προστασίας (στο πλαίσιο της «πράσινης οικονομίας»). Για την κατάργηση της πολεμικής βιομηχανίας καταστροφής ανθρώπου και φύσης, και των καταστροφικών κλάδων της βιοτεχνολογίας.
- Ανοίγουν το δρόμο για να διαμορφωθεί ένας κοινωνικός πολιτισμός άλλου τύπου, δημιουργικός και μη εμπορευματικός, απελευθερωμένος από σκοταδιστικά, ελιτίστικά και φορμαλιστικά πρότυπα, με υποκείμενο και δέκτη του –και όχι απλώς καταναλωτή– την ίδια την κοινωνική πλειοψηφία. Για να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την ελεύθερη άνθηση της καλλιτεχνικής δραστηριότητας και δημιουργίας. Για να απελευθερώνονται όλες οι ανθρώπινες σχέσεις από υποκριτικά, αγοραία, εκμεταλλευτικά και καταπιεστικά δεσμά, από την ιδιοτέλεια και τον

ατομισμό, οικοδομώντας μια κοινωνία συλλογικότητας, αλληλεγγύης, ειλικρίνειας, προλεταριακού ουμανισμού και πολιτισμού. Για την αλλαγή στη σχέση άνδρα και γυναίκας στη βάση της ισοτιμίας. Για την κατάργηση κάθε διάκρισης ή ανισοτιμίας που σχετίζεται με την εθνική καταγωγή, το φύλο, την πολιτισμική, εθνική και σεξουαλική ιδιαιτερότητα.

4 Η ιστορία της ταξικής πάλης έχει πολλές φορές καταδείξει ότι **στο ζήτημα της πολιτικής εξουσίας υπάρχουν μόνο δύο λύσεις: Ή η εξουσία θα είναι αστική ή θα είναι εργατική.**

Αυτό το αντιθετικό δίπολο γίνεται ακόμη πιο ανταγωνιστικό στον σύγχρονο καπιταλισμό. Στην Ελλάδα μάλιστα, όπου το αστικό καθεστώς, όταν απειλήθηκε από το εργατικό λαϊκό κίνημα, κατέφυγε σε βίαιες, στρατιωτικές ή δικτατορικές μορφές, αυτή η διαπίστωση αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Οι κομμουνιστές είναι ανάγκη να ενσωματώνουν στην τακτική τους αυτές τις εμπειρίες και να μη βαυκαλίζονται πως οι κοινοβουλευτικοί περίπατοι, τα ουτοπικά πειράματα «δυσადικής οικονομίας» και «παραγωγικής ανασυγκρότησης» και η κυβερνητική διαχείριση εντός του καπιταλισμού και της ΕΕ και χωρίς επαναστατική τομή στο επίπεδο της εξουσίας μπορούν τάχα να οδηγήσουν σε μια κοινωνία χειραφέτησης ή ακόμη και στη λύση των ζωτικών εργατικών-λαϊκών προβλημάτων.

Η εργατική εξουσία εγκαθιδρύεται μετά τη νίκη της επανάστασης. Είναι «εξουσία» και καταπίεση για τα υπολείμματα του αστικού κόσμου, αλλά μορφή αυτοδιεύθυνσης για την εργαζόμενη πλειοψηφία. Είναι μορφή εργατικού κράτους, με διακηρυγμένο πολιτικό στόχο να κινηθεί προς την απονέκρωσή του, το μαρasmus κάθε μορφής εξουσίας, καταπίεσης και κράτους. Η εργατική εξουσία στηρίζεται πλέον στα αμεσοδημοκρατικά όργανα των εργαζομένων, στους θεσμούς, στους φορείς, στις κοινότητες και στα αντιπροσωπευτικά όργανα της επαναστατημένης εργατικής τάξης και των συμμάχων της, στην άσκηση απ' αυτούς όλων των κρίσιμων αρμοδιοτήτων για κάθε ζήτημα που αφορά την κοινωνία, συνενώνοντας στις αρμοδιότητές τους όλες τις νομοθετικές, εκτελεστικές, δικαστικές εξουσίες. Οι πολιτικές μορφές τις οποίες θα γεννήσει η επανάσταση θα εμπεριέχουν τα καλύτερα στοιχεία από την παράδοση της Κομμούνας, των

σοβιέτ, των εργατικών συμβουλίων, των λαϊκών επιτροπών της Ελεύθερης Ελλάδας, των λατινοαμερικάνικων πειραμάτων με τις νέες, ποιοτικά ανώτερες δυνατότητες και εμπειρίες της εργατικής τάξης και τις επιστημονικοτεχνικές, παραγωγικές και πολιτιστικές δυνατότητες της εποχής μας.

Η εργατική εξουσία αναπτύσσεται συνολικά σε όλα τα επίπεδα αυτοδιεύθυνσης και στην πολιτική σφαίρα (τη σφαίρα που καθορίζει τη γενική κατεύθυνση της κοινωνίας), υπερβαίνει τον αστικό κοινοβουλευτισμό, τους αποξενωτικούς αστικούς αντιπροσωπευτικούς θεσμούς και την ψευδεπίγραφη δημοκρατία τους, κατοχυρώνει την πλήρη και ανεμπόδιστη ελευθερία του λόγου, της άποψης, της θρησκευτικής πεποίθησης, της πληροφόρησης, της κομματικής δράσης. Καθιερώνει μορφές και δομές άμεσης συμμετοχής και δημοκρατίας σε όλα τα κοινωνικά πεδία. Καθιερώνει την αιρετότητα, την ανακλινότητα, τη «μισθοδοσία με χαμηλό εργατικό μισθό», την εναλλαγή των εργατικών αντιπροσώπων, τους θεσμούς αποτροπής του σφετερισμού του κοινωνικού πλούτου και της γραφειοκρατικής παρέκκλισης. Κατοχυρώνει τη διαφάνεια και την ενημέρωση για όλες τις αποφάσεις. Κάθε μέλος της «εργατικής κοινότητας» έχει το δικαίωμα της κριτικής και της πολεμικής απέναντι στην εργατική εξουσία, απέναντι στα άμεσα και τα αντιπροσωπευτικά όργανά της, ιδιαίτερα αν βρίσκεται στη μειοψηφία, ακόμα και αν είναι ενάντια στην επανάσταση, με την προϋπόθεση ότι δεν εκπροσωπεί ένοπλη απειλή απέναντί της. Πλήρη αρμοδιότητα, σε κάθε περίπτωση, να κρίνει τη δράση κάθε μέλους της «εργατικής κοινότητας» έχει το μαζικό επαναστατικό όργανο και η συνέλευση των εργαζομένων του χώρου του.

Όλη η εξουσία στους τόπους δουλειάς ανήκει στους άμεσους παραγωγούς με την επιβολή του κυρίαρχου ρόλου των συνελεύσεων των εργατών, σε όλους τους κρίκους της παραγωγής, των παραγωγικών εργασιακών σχέσεων, της διανομής του πλεονάσματος, της ανταλλαγής και της κατανάλωσης. Με την κατάκτηση από μέρους τους της πλήρους κατοχής και κυριότητας, της επικαρπίας, του ελέγχου και της διεύθυνσης των μέσων παραγωγής και της εργασιακής διαδικασίας. Τα όργανα εργατικής πολιτικής έχουν πλήρες δικαίωμα να αποφασίζουν την ελεύθερη, εθελοντική, μέχρι αποχωρισμού, συένωση των άμεσων παραγωγών, στο πλαίσιο ενός

πανκοινωνικού πανεθνικού σχεδιασμού, στον οποίο οι παραγωγοί έχουν άμεσο και καθοριστικό ρόλο.

Παράλληλα με τα όργανα της εργατικής εξουσίας σε παραγωγική βάση, αναδεικνύεται ένα **αντιπροσωπευτικό σώμα** σε πανεθνικό-κεντρικό επίπεδο και αντίστοιχα σώματα σε περιφερειακό επίπεδο, άμεσα αιρετά με βάση την αρχή της καθολικής ψηφοφορίας σε εθνικό (ή περιφερειακό) επίπεδο. Εννοείται ότι και εδώ θα ισχύουν οι αρχές του ελέγχου από την εργαζόμενη πλειοψηφία, της ανακλινότητας, της μισθοδοσίας με εργατικό μισθό, της εναλλαγής. Ο ρόλος αυτού του σώματος θα είναι η έκφραση της λαϊκής βούλησης πάνω στα γενικά πολιτικά ζητήματα και επιλογές.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η ελεύθερη και ανεμπόδιστη συνδικαλιστική δραστηριότητα, η ελεύθερη και χωρίς προσκόμματα λειτουργία-δράση πολιτικών κομμάτων, η συμμετοχή στα αντιπροσωπευτικά όργανα, η ελεύθερη διακίνηση ιδεών και πληροφοριών, η ανεξίτηλη θεωρούνται αξίες απαράβατες.

Μια τέτοια κοινωνία θα αντικαταστήσει τον μόνιμο στρατό και την αστυνομία με τον ένοπλο και αυτοοργανωμένο λαό. Θα οικοδομεί αμοιβαία επωφελείς σχέσεις φιλίας και διεθνούς συνεργασίας, αλλά θα έχει διασφαλίσει τα μέσα για να υπερασπιστεί τον εαυτό της –αν αυτό χρειαστεί– από κάθε λογής επιβουλές. Θα στηρίζεται στη συλλογική πειθώ, πρόληψη και αποτροπή και όχι σε κατασταλτικά μέτρα και ιδιαίτερους μηχανισμούς αστυνόμευσης και πειθάρχησης για να διατηρεί πλαίσια συμπεριφοράς συμβατά και όχι αντιπαραθετικά προς τις κομμουνιστικές αρχές.

Ορίζοντας και μέτρο της εργατικής εξουσίας είναι η μετάβαση προς την κομμουνιστική κοινωνία, που αποτελεί μια κοινωνία συλλογικής αυτοοργάνωσης-αυτοδιεύθυνσης σε όλα τα επίπεδα, από το πανκοινωνικό-πανεθνικό ως το επίπεδο της παραγωγικής μονάδας ή της τοπικής κοινότητας. Μια κοινωνία όπου η διοίκηση προσώπων αντικαθίσταται από τη διαχείριση πραγμάτων και δημόσιων υποθέσεων και η πολιτική καταργείται ως ιδιαίτερη επαγγελματικού τύπου διαμεσολαβητική δραστηριότητα και μετασχηματίζεται σε συλλογική-εθελοντική υπόθεση. Μια κοινωνία όπου κράτος δεν υπάρχει, έχει απονεκρωθεί, γιατί δεν χρειάζεται ένας ιδιαίτερος εξουσιαστικός και καταπιεστικός μηχανισμός που να διασφαλίζει τα συμφέροντα μιας κοινωνικής τάξης ή ομάδας εις βάρος κάποιας άλλης.

Για την κατάργηση της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων

Από τη σημερινή πάλη στην τομή της επανάστασης

1 Οι κομμουνιστές συμμετέχουν στη μάχη για την ικανοποίηση των ζωτικών λαϊκών αναγκών με μια λογική διαρκούς σύγκρουσης με τον καπιταλισμό και τους «νόμους» του. Δίνουν όλες τις δυνάμεις τους για να ενισχύσουν τις κοινωνικές-πολιτικές διεργασίες που τροφοδοτούν την «κίνηση που καταργεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων». Ένας δρόμος που ξεδιπλώνεται μέσα από τις μάχες και την επαναστατική τακτική του παρόντος, περνά μέσα από το ποιοτικό άλμα της επανάστασης και ολοκληρώνεται με τους μετασχηματισμούς της επαναστατικής μετάβασης προς την κομμουνιστική απελευθέρωση – με διαιλεκτικό κι όχι γραμμικό τρόπο, έτσι που καθένα από τα στοιχεία του να αλληλεπιδρά με τα άλλα, να ισχυροποιείται από αυτά και να τα ισχυροποιεί.

Η συνεισφορά στον αγώνα για την ανατροπή της ολοκληρωτικού και σαρωτικού χαρακτήρα επίθεσης του κεφαλαίου, των κυβερνήσεων του και των υπερεθνικών θεσμών του (ΕΕ, ΔΝΤ κ.λπ.), που οδηγεί στην ιστορικού χαρακτήρα ταπείνωση της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων και στη σύγχρονη βαρβαρότητα, αποτελεί σήμερα καθήκον πρώτης γραμμής. Αποτελεί κεντρικό ζητούμενο και για τους εργαζομένους της χώρας – είναι και το κεντρικό ζητούμενο της επαναστατικής τακτικής. Μιας τακτικής που στοχεύει στην αντικαπιταλιστική ανατροπή της βάρβαρης επίθεσης του κεφαλαίου και της υπεραντιδραστικής ανασυγκρότησης που προωθεί για την υπέρβαση της δομικής κρίσης του. Μα και, ταυτόχρονα, μιας τακτικής που οδηγεί στην προσέγγιση της επανάστασης, μέσα από την ίδια την πείρα, την εξέλιξη και τη δυναμική του εργατικού και λαϊκού αγώνα.

Ο συλλογικός αγώνας για τις ανάγκες και τα δικαιώματα της εργατικής τάξης και όλων των καταπιεζομένων ήταν πάντα, και σήμερα, **αφετη-**

ρία αλλά και ανώτερο σημείο συμπύκνωσης του δρόμου και της τακτικής των κομμουνιστών. Αυτός, τελικά, κρίνει και συμπυκνώνει τις ιδέες, την κριτική στον καπιταλισμό, τη χειραφετητική προοπτική, τη δυνατότητα των κομμουνιστών να επικοινωνούν με τις ανάγκες και τους πόθους της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων, να συμβάλλουν στη βελτίωση της κοινωνικής και πολιτικής θέσης των εργαζομένων και να αποδεικνύουν έμπρακτα τον πρωτοπόρο τους ρόλο. Αυτός συνδέει το παρόν με το παρελθόν και κυρίως με το μέλλον, τη θεωρία με την πράξη. Αυτός χτίζει τους συσχετισμούς, τους θεσμούς, το ανατρεπτικό επαναστατικό κίνημα που μπορεί να αλλάζει τη ζωή των εργαζομένων, στο βαθμό που επιδιώκει συνειδητά να προσεγγίσει τη μεγάλη αναμέτρηση για την εξουσία. Χωρίς αυτή την καθημερινή αναμέτρηση με το κεφάλαιο, και οι εργάτες και οι κομμουνιστές δεν θα μπορούσαν ποτέ να φτάσουν στη διεκδίκηση και την επιβολή των μεγάλων απελευθερωτικών τους στόχων.

Μέσω του αντικαπιταλιστικού περιεχομένου, της ταξικής ουσίας, των δρόμων και των μέσων επίτευξης αλλά και του σκοπού της, **η επαναστατική τακτική συνδέεται ουσιαστικά με την αντικαπιταλιστική επανάσταση**, η οποία αποτελεί το ανώτατο σημείο της τακτικής και αφετηρία της στρατηγικής, τον κρίκο σύνδεσής τους. Με την επαναστατική τακτική οι κομμουνιστές επιδιώκουν να συμβάλουν στην ποιοτική άνοδο της ικανότητας των καταπιεζόμενων τάξεων να αναλάβουν οι ίδιες μαζική επαναστατική δράση για ανατροπή της αντεργατικής επίθεσης, για την απόσπαση κατακτήσεων –διαφιλονικούμενων ασφαλώς– σε επαναστατικές συνθήκες. Ταυτόχρονα, επιδιώκουν να συμβάλουν ώστε η δράση αυτή να οδηγηθεί ως την προσέγγιση του επαναστατικού άλματος, να το επιταχύνει και να διαμορφώσει τις υποκειμενικές προϋποθέσεις για τη νίκη της εργατικής τάξης και

των συμμάχων της. Για να ξεσπάσει η επανάσταση, βέβαια, είναι ανάγκη να σμίξει αυτή η ικανότητα –το σημαντικό ανέβασμα της δραστηριότητας των εργατικών-λαϊκών μαζών, που τραβιούνται σε αυτοτελή ιστορική δράση– με την επαναστατική κατάσταση και τις αντικειμενικές αλλαγές που τη γεννούν και τη συνοδεύουν, και είναι ανεξάρτητες από τη θέληση κομμάτων και τάξεων: την αδυναμία δηλαδή της αστικής τάξης να διατηρήσει την κυριαρχία της όπως παλιά και τη, μεγαλύτερη από τη συνηθισμένη, επιδείνωση της αθλιότητας των καταπιεζόμενων τάξεων.

2 Κρίσιμο ζήτημα της επαναστατικής τακτικής αποτελεί η διαμόρφωση του **αντικαπιταλιστικού πολιτικού προγράμματος πάλης**, διαρθρωμένου πάνω στα κομβικά ζητήματα της ιστορικής περιόδου –όχι απλώς της πολιτικής συγκυρίας–, σε σύνδεση με τις αναγκαίες διεθνείς προεκτάσεις αλλά και με ένα ευρύτερο στρατηγικό, αξιακό, πολιτισμικό πλαίσιο αναφοράς και έμπνευση από την καθολική εργατική χειραφέτηση.

Το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα διαπνέεται από μια συνεκτική λογική, από ενότητα στόχων, σκοπών και μέσων· είναι κοινωνικά αναγκαίο, κατανοητό και ρεαλιστικό για ευρύτερες εργατικές-λαϊκές δυνάμεις, συγκρούεται με την αστική στρατηγική κι έχει αντικαπιταλιστική-επαναστατική δυναμική. Αποτελεί «γέφυρα» ανάμεσα στις άμεσες, επιμέρους, ταξικές διεκδικήσεις ενός νέου, νικηφόρου, εργατικού κινήματος και στο πρόγραμμα της αντικαπιταλιστικής επανάστασης και της κομμουνιστικής διεθνιστικής απελευθέρωσης. Αποτελεί ταυτόχρονα τη βάση για όλες τις απαραίτητες εκφράσεις και εναλλαγές της επαναστατικής τακτικής, για την παρέμβαση στην τωρινή φάση της ταξικής πάλης, στις μεταβαλλόμενες συγκυρίες, *έτσι ώστε να επικοινωνεί με τους αγώνες των εργαζομένων. Μόνον έτσι μπορεί να συμβάλει στο μετασχηματισμό των αγώνων σε συνολική αντικαπιταλιστική, πολιτική πάλη, σε μαζικό ανατρεπτικό-επαναστατικό ρεύμα.*

Το πρόγραμμα αυτό:

- Υπερασπίζεται τη ζωή της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων και πρωτοστατεί στον αναγκαίο διαρκή και αποφασιστικό αγώνα τους για την επιβίωση και τις ανάγκες τους.
- Στρέφεται ενάντια στη σχέση μισθών και κερδών, στον τρόπο κατανομής και ιδιοποίησης του

παραγόμενου κοινωνικού πλούτου που χαρακτηρίζουν τον καπιταλισμό και επιδεινώνονται περαιτέρω. Για την ανατροπή της υπερεκμεταλλευτικής πολιτικής στις εργασιακές σχέσεις, της διαρκούς συμπίεσης των μισθών κάτω και από το φυσικό όριο επιβίωσης, της αύξησης της απλήρωτης δουλειάς, της παράτασης του εργάσιμου χρόνου. Επιδιώκει να επιφέρει πλήγματα σε αυτή τη σχέση και στο νόμο της σχετικής και απόλυτης εξαθλίωσης. Τέτοια που θα μειώνουν το ποσοστό εκμετάλλευσης, θα αναβαθμίζουν το μερίδιο των μισθών και το τμήμα του κοινωνικού πλούτου που κατευθύνεται στους παραγωγούς του και θα ωριμάζουν τις προϋποθέσεις για την κατάργηση της ίδιας της έννοιας του κέρδους, της εκμετάλλευσης και της ατομικής ιδιοποίησης του κοινωνικά παραγόμενου πλούτου.

- Στρέφεται ενάντια στη σχέση εκμετάλλευσης και αγοραπωλησίας της εργατικής δύναμης. Διεδικεί να επιφέρει καίρια πλήγματα στον εργοδοτικό δεσποτισμό και στην απόλυτη εξουσία του κεφαλαίου πάνω στην ανθρώπινη εργασία, εργατικό βέτο στις σχέσεις και στους σκοπούς, στο περιεχόμενο και στο χρόνο εργασίας, τέτοια που να υπερασπίζονται κατακτήσεις και να οδηγούν σε νέες, αλλά και να ωριμάζουν τις προϋποθέσεις για την κατάργηση της ίδιας της μισθωτής εργασίας και της εργατικής δύναμης ως εμπορεύματος, και την εξάλειψη κάθε αποξενωτικής και αλλοτριωτικής μορφής εργασίας.
- Στρέφεται ενάντια στα εθνικά και διεθνικά δεσμά του κεφαλαίου και στις ολοκληρώσεις, σε κάθε κυβέρνηση που προωθεί την ουσία της πολιτικής του κεφαλαίου, αλλά και στα πολυεθνικά πολυκλαδικά μονοπώλια και τους υπερεθνικούς καπιταλιστικούς οργανισμούς (ΕΕ, ΔΝΤ, ΝΑΤΟ, ΠΟΕ, ΟΟΣΑ), στον αστικό εθνικισμό-προστατευτισμό και τον αστικό κοσμοπολιτισμό. Ενάντια στο καθεστώς της επιτροπείας και στις απροκάλυπτες επεμβάσεις των ηγεμονικών καπιταλιστικών-ιμπεριαλιστικών κρατών και της ΕΕ –σε συμμαχία με την ντόπια αστική τάξη και κόμματα– που συγκρούονται με τα εργατικά-λαϊκά συμφέροντα και το δικαίωμα του λαού να αποφασίζει για τη ζωή του. Με στόχο την ανατροπή της κυβέρνησης και την έξοδο από την ΕΕ και το ΝΑΤΟ, ως κρίκο προσέγγισης της κοινωνικής

απελευθέρωσης και της συνολικής κατάλυσης του διεθνούς καπιταλιστικού-ιμπεριαλιστικού πλέγματος. Ως αναγκαίο βήμα στην οικοδόμηση μιας νέας εργατικής διεθνοποίησης και αποτροπής των πολέμων.

- Στρέφεται ενάντια στον κοινοβουλευτικό ολοκληρωτισμό της αστικής τάξης, του κράτους, των κυβερνήσεων και των κομμάτων της, στο φασισμό, στην κατάλυση της λαϊκής κυριαρχίας, στην προληπτική καταστολή και την πολύμορφη καταπίεση. Ενάντια στην αντιδραστική αναμόρφωση του κράτους, τόσο του κεντρικού όσο και του τοπικού. Επιδιώκει να επιφέρει ρήγματα στην αστική πολιτική και στο σύστημά της. Για μια «άνοιξη» των λαϊκών ελευθεριών και των δημοκρατικών δικαιωμάτων.
- Στρέφεται ενάντια στην ιδεολογική τρομοκρατία και την πολιτιστική εξαχρέωση του κεφαλαίου και ειδικά του μιντιακού υπερκράτους, επιφέροντας τακτικά ρήγματα εναντίον τους, μέσα από τη δημιουργία ενός ισχυρού ρεύματος εργατικού μαρξιστικού «διαφωτισμού» και ενός άλλου εργατικού λαϊκού πολιτισμού. Συμβάλλει σε μια μαζική «εκστρατεία» ενάντια στη δικτατορία της σκέψης, στην απολυταρχία που κηρύσσει «εκτός νόμου» τα κοινωνικά δικαιώματα και τις λαϊκές διεκδικήσεις, τις τάσεις αμφισβήτησης της αστικής κυριαρχίας και που δαιμονοποιεί κάθε επαναστατική ιδεολογία. Συγκρούεται με την παιδεία της αγοράς, του χρήματος, της καπιταλιστικής κερδοφορίας, της αναλφάβητης «εξειδίκευσης», του τεχνοκρατισμού, της απόσπασης από τις ανάγκες των εργαζομένων. Διεκδικεί την κατάργηση της επίσημης θρησκείας, τον πλήρη διαχωρισμό εκκλησίας-κράτους, την απόλυτη ισοτιμία των εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων.

Σήμερα, το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα παίρνει «σάρκα και οστά» σε **κεντρικές πολιτικές διεκδικήσεις-κόμβους**:

- **Ανατροπή της πολιτικής και κάθε κυβέρνησης** που είτε με «σοκ και δέος» είτε με «ήπιο» τρόπο διαχειρίζεται προωθώντας την επίθεση του κεφαλαίου και την υπεραντιδραστική ανασυγκρότηση για την υπέρβαση της κρίσης του. Ανατροπή του κοινωνικού σφαγείου κυβέρνησης-ΕΕ-ΔΝΤ.

- **Επιβολή μέτρων ενάντια στον εργασιακό μεσαίωνα**, την ανεργία, τη φτώχεια, την εξαθλίωση, την ιδιότυπη εργατική γενοκτονία που είναι σε εξέλιξη. Αυξήσεις στους μισθούς και στις συντάξεις, μείωση των ωρών εργασίας και των ετών συνταξιοδότησης, διπλασιασμός του επιδόματος ανεργίας και γενίκευσή του σε όλους τους ανέργους χωρίς περιορισμούς, απαγόρευση των απολύσεων, κάλυψη των αναγκών αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλους, με απαλλοτρίωση κερδών, πλούτου και ιδιοκτησίας από την αστική τάξη.
- **Κατάργηση, χωρίς αναμονή και μονομερώς, των ληστρικών δανειακών συμβάσεων και των Μνημονίων** που τις συνοδεύουν. Κατάργηση όλων των μνημονιακών νόμων και των κατάπτυστων δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί (π.χ. αγγλικό δίκαιο για τα δάνεια, παραίτηση ασυλίας για το σύνολο της δημόσιας περιουσίας).
- **Διαγραφή του χρέους-δουλεία** για τους εργαζομένους (είναι σχεδόν ολόκληρο στα χέρια των κρατών της Ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας), χωρίς επιπτώσεις στα ασφαλιστικά ταμεία, τα δημόσια νοσοκομεία και πανεπιστήμια. Ματαίωση κάθε απόπειρας νέου δανεισμού, που θα είναι θηλιά στο λαό. Χτύπημα της τοκογλυφικής και ληστρικής πολιτικής και πρακτικής των τραπεζών. Διαγραφή των χρεών προς τις τράπεζες των ανέργων και των φτωχών.
- **Έξοδος από την Ευρωζώνη και το ευρώ, αντικαπιταλιστική αποδέσμευση από την ΕΕ**, για μια άλλη εργατική σοσιαλιστική διεθνοποίηση στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο.
- **Δημόσια ιδιοκτησία, με εθνικοποίηση χωρίς αποζημίωση, με εργατικό και κοινωνικό έλεγχο** –για την κατά προτεραιότητα κάλυψη των λαϊκών αναγκών–, των τραπεζών και των μονάδων στρατηγικής σημασίας που αφορούν τη διατροφή, το νερό, τα φάρμακα, τις συγκοινωνίες, την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες, τις μεταφορές. Ανατροπή της πολιτικής που προωθεί τη λεηλασία του δημόσιου και ορυκτού πλούτου και του περιβάλλοντος, που επιβάλλει τους νόμους της αγοράς και τις ιδιωτικοποιήσεις στο Δημόσιο, στις ΔΕΚΟ, στην υγεία και στην παιδεία.

- Απόκρουση και **ανατροπή της αστικής πολιτικής βίας και τρομοκρατίας**, του κοινοβουλευτικού ολοκληρωτισμού, της αντιδραστικής αναμόρφωσης του πολιτικού συστήματος, του φασισμού και της εργοδοτικής δεσποτείας. Διάρκους αγώνας για τις ελευθερίες και τα δημοκρατικά δικαιώματα της εποχής μας.
- Υπεράσπιση των **συλλογικών παραγωγικών δυνάμεων του κόσμου της εργασίας**, πρώτα απ' όλα της εργατική τάξης, που αποτελεί την κύρια παραγωγική δύναμη, ενάντια στο κλείσιμο εργοστασίων και την αποδιάρθρωση ολόκληρων κλάδων της παραγωγής, αντιπαλεύοντας τη λογική και τα κριτήρια του κέρδους, του αντιδραστικού και ανισόμετρου διεθνούς καταμερισμού εργασίας και της πολιτικής των ιμπεριαλιστικών οργανισμών (ΕΕ, ΠΟΕ, ΔΝΤ κ.λπ.).
- **Απόκρουση των πολεμικών τυχοδιωκτισμών του κεφαλαίου** – ειδικά στην περιοχή μας. Άμεση έξοδος από το ΝΑΤΟ, να κλείσουν οι Βάσεις. Ειρήνη στα Βαλκάνια και τη Μέση Ανατολή με κοινό αγώνα των λαών. Καμιά συμμετοχή του ελληνικού στρατού σε ιμπεριαλιστικές κατοχικές αποστολές.

3 Υποκείμενο της επαναστατικής τακτικής είναι το Αντικαπιταλιστικό Εργατικό Μέτωπο. Το Αντικαπιταλιστικό Εργατικό Μέτωπο εκφράζεται τόσο στο κοινωνικό όσο και στο πολιτικό επίπεδο. Συνενώνει τις δυνάμεις που έχουν συμφέρον και θέλουν να αγωνιστούν για την αντικαπιταλιστική ανατροπή της επίθεσης του κεφαλαίου και κινούνται συνειδητά, ημισυνειδητά ή αυθόρμητα, ολοκληρωμένα ή μερικά, με σταθερότητα ή με ταλαντεύσεις, ενάντια στον καπιταλισμό, με επιδίωξη την ηγεμονία των επαναστατικών και σύγχρονα κομμουνιστικών τάσεων.

Στο Αντικαπιταλιστικό Εργατικό Μέτωπο εκφράζεται η διαλεκτική ενότητα των τριών πλευρών του επαναστατικού υποκειμένου: του κομμουνιστικού κόμματος, του αντικαπιταλιστικού πολιτικού μετώπου και της αντικαπιταλιστικής μαζικής πάλης του κινήματος της εργατικής τάξης και των σύμμαχων στρωμάτων της. Η προώθησή του προϋποθέτει την ενίσχυση και την αναβάθμιση όλων των πλευρών του επαναστατικού υποκειμένου και απαιτεί δρόμους και πολιτικές πρωτοβου-

λίες κυρίως στη βάση αλλά και στις «κορυφές», με άμεσους στόχους:

- Την συσπείρωση των επαναστατικών κομμουνιστικών δυνάμεων και τη συγκρότηση σύγχρονου κόμματος κομμουνιστικής απελευθέρωσης.
- Την συγκρότηση του πόλου της αντικαπιταλιστικής επαναστατικής Αριστεράς, με την ενίσχυση και αναβάθμιση του ελπιδοφόρου βήματος της ΑΝΤΑΡΣΥΑ και το άνοιγμα δρόμων πολιτικής συνεργασίας και μετωπικής συμπόρευσης των ευρύτερων αντικαπιταλιστικών, αντιΕΕ και αντιιμπεριαλιστικών δυνάμεων.
- Την ενίσχυση της αντικαπιταλιστικής πτέρυγας του μαζικού κινήματος. Για ένα πολιτικά ανατρεπτικό και ταξικά ανασυγκροτημένο εργατικό κίνημα, θεμέλιο του αγωνιστικού μετώπου ρήξης και ανατροπής.

4 Το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα στο σύνολό του μπορεί να υλοποιηθεί μόνο από την εργατική εξουσία και την κυβέρνησή της, που θα προκύψουν από επανάσταση. Δεν παραπέμπει σε κάποιο ενδιάμεσο στάδιο, έχει όμως σχετική αυτοτέλεια. Αποτελεί οδηγό και άξονα πάνω στον οποίο αναπτύσσεται ο λαϊκός αγώνας χωρίς όρια, με στόχο την απόσπαση κατακτήσεων από οποιαδήποτε κυβέρνηση και από τους εργοδότες που θα επιβάλουν το αναγεννώμενο ταξικά εργατικό και λαϊκό κίνημα, οι σύγχρονοι επαναστατικοί, εργατικοί, νεολαιίστικοι και λαϊκοί αγώνες.

Οι επιδιωκόμενες νίκες του εργατικού κινήματος και οι ενδεχόμενες ήττες της αστικής πολιτικής θα έχουν πάντα σχετικό, ασταθή, διαφιλονικούμενο χαρακτήρα, αφού πραγματοποιούνται, ακόμη, στο έδαφος της αστικής κυριαρχίας. Από τη μια, θα βρίσκονται έξω από τη γενική ανοχή και αντοχή των νόμων του συστήματος. Από την άλλη, θα βρίσκονται έξω και από τα αναγκαία όρια της ολοκληρωμένης και σταθερής κατοχύρωσης των εργατικών αιτημάτων και συμφερόντων. Η όξυνση αυτής της αντίθεσης θα φέρνει στο προσκήνιο, περισσότερο ή λιγότερο επιτακτικά, το δίλημμα της επανάστασης ή της αντεπανάστασης, της εργατικής ή αστικής εξουσίας. Είτε θα εξελιχθεί προς την επαναστατική κατάσταση και την επανάσταση είτε προς την ανασύνταξη-αντεπίθεση του αστικού μπλοκ.

Με ένα τέτοιο περιεχόμενο, με έναν τέτοιο τρόπο διεκδίκησης, τα ζωτικά αιτήματα και οι στόχοι που απαντούν στις ανάγκες του λαού δεν μπορούν να υλοποιηθούν από αστικές μερίδες ή από κυβερνήσεις που κινούνται στο έδαφος των Μνημονίων, της ΕΕ, του ΔΝΤ, του καπιταλισμού ούτε μπορούν να στριμωχτούν σε ρεφορμιστικές ατραπούς. Αργά ή γρήγορα η πάλη για την επιβολή τους θα γενικεύσει τη σύγκρουση, θα επιταχύνει την επαναστατική κρίση και ρήξη, θα θέσει κορυφαία ερωτήματα, θα οδηγήσει σε αποφασιστικές αναμετρήσεις, που θα θέσουν επί τάπητος το πρόβλημα της εξουσίας. Οι κομμουνιστές δεν φοβούνται αυτή τη στιγμή, την επιδιώκουν· θέλουν να φτάσουν σε αυτή μαζί με την εργατική τάξη, όχι να την εκβιάσουν ή να την κατασκευάσουν. Επιδιώκουν η εργατική τάξη να φτάσει σε αυτήν προετοιμασμένη, ικανή να νικήσει.

Σήμερα, πολύ περισσότερο από ποτέ, οι εργατικές ανάγκες –ακόμη και οι πιο στοιχειώδεις– μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο με το όπλο του «μαζικού εκβιασμού» και της ανατρεπτικής πάλης. Αλλά και η ριζική αλλαγή της κοινωνίας απαιτεί τον επαναστατικό δρόμο και το άλμα της επανάστασης· δεν μπορεί να γίνει εξελικτικά ούτε με «κοινοβουλευτικό περίπατο». Το αστικό κράτος δεν «αλώνεται από τα μέσα», κατακτώντας «θέσεις» ή απλώς την «ηγεμονία» στους μηχανισμούς του· δεν καταλαμβάνεται με «εξέγερση-μονόπρακτο». Αλλά ούτε και αποτελεί απόρρητο κάστρο, απέναντι στο οποίο μπορούμε να κάνουμε μόνο «αυτοδιαχειριζόμενες κομμούνες» και «αντιθεσμούς» στο προαύλιό του, «δίχως να πάρουμε την εξουσία».

Στο πλαίσιο του επαναστατικού δρόμου δημιουργούνται **όργανα έκφρασης και επιβολής της λαϊκής θέλησης**, που είναι ανεξάρτητα και ανταγωνιστικά προς τους αστικούς μηχανισμούς (κρατικούς, αυτοδιοικητικούς, ευρωπαϊκούς) και αποτελούν έμβρυα της εργατικής εξουσίας. Τέτοια έμβρυα (συμβούλια, επιτροπές κ.ά.) μπορεί να εμφανίζονται ήδη από σήμερα· γενικεύονται όμως και διαμορφώνονται νέα σε κορυφώσεις της ταξικής πάλης· στους σπασμούς της επαναστατικής κατάστασης και της επανάστασης, στις συνθήκες της «δυσιακής εξουσίας», διαμορφώνοντας τον αντίπαλο προς την αστική εξουσία πόλο, ως αντιεξουσία, που δεν υπάγεται αλλά αντιπαράτίθεται στην αστική νομιμότητα και εξουσία. Αυτά τα όργανα,

μετά τη νίκη της επανάστασης, διαμορφώνουν τον κορμό της προλεταριακής εξουσίας.

Στο πλαίσιο αυτού του δρόμου, επίσης, δημιουργούνται **θεσμοί, διαδικασίες και φορείς ανταγωνιστικοί** προς τον καπιταλιστικό κόσμο, τις εμπορευματικές σχέσεις και την αστική εξουσία. Θεσμοί που συγκροτούνται με συλλογικές-μαζικές διαδικασίες και όρους αυτοοργάνωσης, απαντούν σε πραγματικές ανάγκες των εργαζομένων και αποτελούν «προσχέδια» μιας κοινωνίας κι ενός άλλου πολιτισμού πέραν του καπιταλισμού. Δεν αποτελούν αυτά τα πειράματα έναν άλλο δρόμο μετάβασης στον κομμουνισμό, που κάνουν περιττές τις άλλες μορφές της ταξικής πάλης και την τομή της επανάστασης. Αποτελούν ωστόσο συστατικά του επαναστατικού δρόμου, στο βαθμό που προεικονίζουν «σκηνές» από το μέλλον, αλληλοσυμπληρώνονται με το καθοριστικό πεδίο της ταξικής πάλης, έχουν αυτοτέλεια από τους κρατικούς μηχανισμούς και τις αγοραίες-εμπορευματικές σχέσεις, καλλιεργούν την ταξική αλληλεγγύη των καταπιεσμένων και αποπνέουν τις αξίες και τα χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας χειραφέτησης.

Στοιχείο αυτού του δρόμου, επίσης, ιδιαίτερα σε συνθήκες ολόπλευρης κρίσης του καπιταλισμού, είναι το σταθερό μέτωπο απέναντι στον αγοραίο πολιτισμό και τα βήματα στη διαμόρφωση ενός άλλου απελευθερωτικού πολιτισμού. Είναι η οικοδόμηση ενός αντικαπιταλιστικού πολιτιστικού ρεύματος που θα συνδυάζει τις καλύτερες πολιτιστικές παραδόσεις του ελληνικού λαού και των άλλων λαών με σύγχρονες χειραφετητικές πολιτιστικές τάσεις, που θα επιφέρει ρήγμα στη γενικότερη ηγεμονία του κεφαλαίου και θα πραγματοποιήσει αποφασιστικά βήματα στην πορεία πολιτισμικής ηγεμονίας των δυνάμεων της εργασίας, της απελευθερωτικής διανοήσης και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Ενός σύγχρονου ρεύματος που θα συμβάλλει στον γενικότερο «πολιτιστικό πόλεμο» απέναντι στη σκοταδιστική εκστρατεία του κεφαλαίου, την πνευματική λοβοτομή, την πολιτιστική μιζέρια, τις κάθε λογής υποκουλτούρες και τον αγοραίο τρόπο ζωής, καθώς και στην αναγέννηση ενός νέου εργατικού και επαναστατικού διαφωτισμού, σε σύνδεση με την προσπάθεια ταξικής ανασυγκρότησης του εργατικού και νεολαιίστικου κινήματος και με όλες τις προσπάθειες πολιτιστικής κριτικής και ριζοσπαστικής δημιουργίας.

Το εθνικό και διεθνικό στην επαναστατική πάλη

Για κάποιους δεν έχει νόημα να συζητάμε για την επανάσταση και τον κομμουνισμό σε μία χώρα – ειδικά σε χώρα της ΕΕ και σε εποχή «παγκοσμιοποίησης». Η αλλαγή της κοινωνίας, λένε, θα έρθει σε ευρωπαϊκή ή και παγκόσμια βάση. Έχουν δίκιο: Η κοινωνία της κομμουνιστικής απελευθέρωσης δεν μπορεί να εδραιωθεί σε μία μόνο χώρα, χρειάζεται στον ίδιο δρόμο να βαδίζουν και αρκετές άλλες χώρες. Έχουν όμως και μεγάλο άδικο: Αν δεν ξηλωθεί η αστική κυριαρχία στις χώρες όπου το κίνημα μπορεί να το κάνει, αν η πλανητική μονοκρατορία του κεφαλαίου δεν σπάσει στους πιο αδύνατους κρίκους της, αν δεν κοπούν τα δεσμά της καπιταλιστικής διεθνοποίησης και της ιμπεριαλιστικής επιβολής σε κάποια χώρα πρώτα, δεν θα φτάσουμε ποτέ στην παγκόσμια κοινωνική απελευθέρωση.

Για τους κομμουνιστές η πορεία προς την κομμουνιστική χειραφέτηση κρίνεται τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνικό επίπεδο. Η αντικαπιταλιστική επανάσταση και η μετάβαση προς τον κομμουνισμό, αν και ξεκινούν στο πλαίσιο μιας χώρας ή περιορισμένου αριθμού χωρών –πάντα όμως σε αλληλεπίδραση με τις διεθνείς τάσεις της επανάστασης–, δεν μπορούν να ολοκληρωθούν χωρίς μια διεθνοποιημένη βάση της επανάστασης και της ίδιας της πορείας προς τον κομμουνισμό, τέτοιας που θα κλονίζει και τελικά θα ανατρέπει το διεθνές σύστημα του κεφαλαίου σε ευρεία κλίμακα, θα κατοχυρώνει την πλανητική πρωτοκαθεδρία των επαναστατικών διαδικασιών και εξουσιών.

Ζούμε στην εποχή όπου ο καπιταλισμός κοινωνικοποιεί-διεθνοποιεί χωρίς προηγούμενο την παραγωγή, σπάζει φραγμούς και σύνορα, οργανώνει σε πλανητική βάση την κίνηση του εργατικού δυναμικού και των επενδύσεων, «παγκοσμιοποιεί» την εμπορία αγαθών και υπηρεσιών, πραγματοποιεί ακαριαίες on line ροές κεφαλαί-

ων, διαμορφώνει έναν παγκόσμιο χώρο πληροφοριών και επικοινωνίας –με τον κυβερνοχώρο, την κοινωνική δικτύωση, τις οπτικές ίνες–, φέρνει πιο κοντά λαούς και πολιτισμούς, γεφυρώνει τις πιο απομακρυσμένες γωνιές του πλανήτη.

Αυτή η κοσμογονία αναδεικνύει τη δυνατότητα λαών και εθνών να ζήσουν καλύτερα σε ένα περιβάλλον συναδέλφωσης, ειρήνης, αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας, σεβασμού κάθε εθνότητας και πολιτισμού. Παράλληλα, βαθαίνει την αλληλεπίδραση των εθνικών ή τοπικών κινήματων, χρωματίζει διεθνιστικά τα αντικαπιταλιστικά ρεύματα, γενικεύει τις ταξικές συγκρούσεις, «παγκοσμιοποιεί» την υπόθεση της επανάστασης και του κομμουνισμού. Το ζήσαμε αυτό βλέποντας τη σπίθα της Αραβικής Άνοιξης να γίνεται πυρκαγιά σε δεκάδες χώρες, και το κίνημα των «Αγανακτισμένων» να «μετακομίζει» από την Πουέρτα δελ Σολ στο Σύνταγμα κι από εκεί στη Ρώμη και τη Γουόλ Στρίτ.

Το κεφάλαιο προσπαθεί να ελέγξει αυτό το «τζίνι» που το ίδιο απελευθέρωσε. Να το στριμώξει στο μίζερο πλαίσιο του πρόσθετου κέρδους, των ενδοκαπιταλιστικών ανταγωνισμών, των πολυεθνικών, των ενώσεων τύπου ΕΕ και των οργανισμών τύπου ΔΝΤ και ΠΟΕ, της ιμπεριαλιστικής επιβολής και εκμετάλλευσης, των διάφορων

μορφών επιτροπείας, που τσαλαπατούν το δικαίωμα των λαών να καθορίζουν τις τύχες τους, του NATO, του «πολέμου των πολιτισμών» ή των ψευδεπίγραφων πολέμων κατά της τρομοκρατίας, των ασύμμετρων απειλών ή «υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Να υψώσει νέα τείχη με το κοινωνικό απαρχαίνε της φτώχειας, τα μορφωτικά συρματοπλέγματα, τους φράχτες τύπου Έβρου, Frontex, Σένγκεν ή Δουβλίνου II. Το ακρωτηριάζει, το «μολύνει» με τον ιό του εθνικισμού και του ρατσισμού, το διαστρέφει στο милитарισμό και τον πόλεμο, το οδηγεί σε σκοταδιστικά και φονταμενταλιστικά κινήματα (όπως οι αντιδράσεις στα σκίτσα του Μωάμεθ, τα εγχώρια συλλαλητήρια για την ονομασία της ΠΓΔΜ ή τις ταυτότητες), ακόμα και στον εσμό της Χρυσής Αυγής.

Αντιθέτως, ο κομμουνισμός έχει ως έμβλημά του το «Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!». Γι' αυτό, η κομμουνιστική κοινωνία θα απελευθερώσει ποιοτικά και ποσοτικά αυτή την τάση, θα της δώσει την πιο πλήρη μορφή της – μιας και η επανάσταση είναι μεν δυνατή σε μια χώρα, η οικοδόμηση κομμουνιστικών κοινωνικών σχέσεων όμως είναι αδύνατη αν αυτές δεν επικρατήσουν σε διεθνική βάση. Γι' αυτό και το κίνημα της κομμουνιστικής χειραφέτησης έχει από σήμερα εθνική αφετηρία κι εθνικό χαρακτήρα αλλά διεθνικό πρόσημο και περιεχόμενο.

Γι' αυτό και η αντικαπιταλιστική επανάσταση εγκαινιάζει μια πορεία που απελευθερώνει τις διεθνείς σχέσεις από την κυριαρχία του κεφαλαίου και οδηγεί στη διάλυση των διεθνών αστικών οικονομικών-πολιτικών-στρατιωτικών οργανισμών και των καπιταλιστικών ολοκληρώσεων. Υπερβαίνει τους εθνικιστικούς διαχωρισμούς και τον αστικό

κοσμοπολιτισμό, κατοχυρώνει την ελεύθερη μετακίνηση και εγκατάσταση όλων των ανθρώπων οπουδήποτε και το δικαίωμα του πολιτιστικού και πολιτικού αυτοπροσδιορισμού κάθε λαού. Προωθεί την κατάργηση των στρατών, κάθε πολεμικής μηχανής και βίας. Μετασχηματίζει τις διεθνείς σχέσεις και προωθεί τον έλεγχό τους από τις συνεργαζόμενες εργατικές δημοκρατίες και τα διεθνή όργανα των εργαζομένων, στη βάση της χειραφετημένης εργασίας, της επαναστατικής αλληλεγγύης και της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Γι' αυτό οι κομμουνιστές και ο εργαζόμενος λαός αγωνίζονται, ήδη από σήμερα, για να κοπούν τα διεθνή αστικά νήματα που τον καθηλώνουν σε συνθήκες αθλιότητας. Να αποδεσμευτεί, με αντικαπιταλιστικό τρόπο και δρόμο, η Ελλάδα από την ΕΕ και το ευρώ, να βγει από το NATO, να απομακρύνει τις Βάσεις. Γι' αυτό αγωνίζεται να απαλλαγεί από τη θηλιά της Τρόικας και την επιτροπεία-εποπτεία, για να αποτινάξει τη δυναστεία των πολυεθνικών, να κατοχυρώσει το δικαίωμά του να ορίζει τις τύχες του, την πλήρη και ουσιαστική λαϊκή κυριαρχία.

Γι' αυτό πρωτοστατούν στην πάλη για την ειρήνη· αντιστέκονται στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις –και σε αυτές που συμμετέχει ο ελληνικός καπιταλισμός– και αντιτίθενται στη συμμετοχή του ελληνικού στρατού σε ιμπεριαλιστικές αποστολές· στέκονται αλληλέγγυα απέναντι σε κάθε λαό που αγωνίζεται για την εθνική και κοινωνική του χειραφέτηση· μάχονται ενάντια στο ρατσισμό, τον εθνικισμό και την ξενοφοβία, για ισότητα και πλήρη κοινωνικά, πολιτικά, πολιτισμικά δικαιώματα των ξένων εργατών, κατοχύρωση κι επέκταση του πολιτικού ασύλου κόντρα στην αντιμεταναστευτική πολιτική της ΕΕ και των ελληνικών κυβερνήσεων.

Οι άλλες προτάσεις απέναντι στον καπιταλισμό

Ο κομμουνισμός αναμετρίεται με τη σκληρή καπιταλιστική πραγματικότητα. Ταυτόχρονα όμως αναμετρίεται με τις άλλες απαντήσεις που προβάλλουν απέναντί της. Αυτό έγινε με το *Κομμουνιστικό Μανιφέστο*, αυτό απαιτεί και η εποχή μας.

Αναμετρίεται με τα **ρεύματα του παλιού και του νέου ρεφορμισμού**, που προτείνουν μια άλλη διαχείριση της αγοράς και της εκμετάλλευσης. Έναν «καπιταλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο», «χωρίς ακρότητες», χωρίς τραπεζική ασυδοσία, με δημόσιο τομέα και «κράτος πρόνοιας». Σε αυτή την πρόταση έστρεψαν το βλέμμα τους αρκετές εργατικές-λαϊκές αντιστάσεις. Ωστόσο αυτή η στρατηγική τις ευνοούσε. Τα πάσης φύσεως αντινεοφιλελεύθερα μέτωπα αποτυγχάνουν να ανακόψουν τα αντεργατικά κύματα, γιατί δεν συγκρούονται με την ουσία του σημερινού καπιταλισμού, μια μορφή διαχείρισης του οποίου είναι ο νεοφιλελευθερισμός. Το «κράτος πρόνοιας», το οποίο αναπολούν, ήταν κατάκτηση της πάλης των λαών, παράλληλα όμως διευκόλυνε την αναπαραγωγή του κεφαλαίου και την ενσωμάτωση του εργατικού κινήματος και της Αριστεράς. Ακόμη και αυτό ο σημερινός καπιταλισμός το αντιμετωπίζει ως «περιττό βάρος» και το ξεφορτώνεται στην προσπάθειά του να αντιμετωπίσει την κρίση. Καθημερινά αποδεικνύεται ότι ο μόνος που μπορεί να «διασώσει» –πολύ περισσότερο να διευρύνει– ό,τι θετικό έχει κατακτηθεί είναι η επαναστατική πάλη και το κομμουνιστικό κίνημα της εποχής μας: Με την αντικαπιταλιστική επανάσταση, η οποία θα παγιώσει και θα διευρύνει σε πρωτόγνωρο βαθμό τις εργατικές κατακτήσεις, σε μια εποχή όπου είναι ασυμβίβαστες με την κίνηση του κεφαλαίου. Και ταυτόχρονα με τη συνεισφορά σε ένα νέο εργατικό κίνημα, που θα αρθεί ως την εφ' όλης της ύλης αμφισβήτηση του καπιταλισμού, που «δεν φοβάται τον κομμουνισμό», και γι' αυτό θα μπορεί να αντιμετωπίσει

την υπεραντιδραστική επέλαση και να έχει νίκες και σήμερα.

Αναμετρίεται με δυνάμεις της Αριστεράς και αγωνιστές που **στρέφονται με νοσταλγία στο «σοσιαλισμό» και στις «παλιές καλές μέρες» του κομμουνιστικού κινήματος που γνωρίσαμε**. Ωστόσο αυτές οι ιδιόμορφα εκμεταλλευτικές και ανελεύθερες κοινωνίες δεν αποτελούν πηγή έμπνευσης για τους εργαζομένους και τους νέους στην εποχή μας. Ούτε κι η λογική του πτηνμένου κομμουνιστικού κινήματος που αντιμετωπίζει την ταξική πάλη ως γραμμικό αποτέλεσμα της εξέλιξης των παραγωγικών δυνάμεων και προσεγγίζει την ταξική πάλη σαν να ακολουθεί «ατσάλινους ιστορικού νόμους», αλλά ποτέ δεν αντιμετωπίζει τους εργαζομένους ως συνειδητό υποκείμενο των αγώνων τους, που έχει τον τελικό λόγο της Πράξης του. Ορισμένες απ' αυτές τις δυνάμεις, στην πορεία εκφυλισμού τους, εγκαταλείπουν ακόμα και στα λόγια κάθε συζήτηση για ανατροπή του καπιταλισμού. Συμμετέχουν σε αστικές κυβερνήσεις και παίρνουν ενεργό μέρος στην κατεδάφιση των εργατικών δικαιωμάτων. Σε άλλες περιπτώσεις συμμετέχουν στο κίνημα χωρίς επαναστατική στρατηγική και τακτική, κι έτσι εγκλωβίζονται αντικειμενικά στα όρια του καπιταλισμού.

Αναμετρίεται με το ρεύμα που υποστηρίζει το **«ξεπέραςμα» του καπιταλισμού με πειράγματα αυτοδιαχείρισης**, αλληλέγγυας συνεταιριστικής οικονομίας, ανταλλαγής χωρίς χρήμα, αποεμπνευματωμένων ζωνών κ.ά. Οι προσπάθειες αυτές, όταν δεν αποτελούν αστικές πρωτοβουλίες για τη στοιχειώδη υποκατάσταση της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους (όπως πλατιά προωθεί η ΕΕ), έχουν την τάση αμφισβήτησης βασικών στοιχείων και αξιών της σημερινής κοινωνίας, όπως το χρήμα, το κεφάλαιο, το κράτος, η εκμετάλλευση, η εξατομίκευση. Φιλοδοξούν να απα-

ντήσουν σε επείγοντα λαϊκά προβλήματα επιβίωσης. Ωστόσο, τα πιο βασικά αγαθά που έχει ανάγκη ένας άνθρωπος σήμερα απαιτούν μέσα παραγωγής με πανκοινωνική ή και διεθνή κλίμακα. Επιπλέον, όλοι οι κλάδοι παραγωγής και διακίνησης των αγαθών, όλες οι προϋποθέσεις της εργασίας ανήκουν στους κεφαλαιοκράτες. Το αστικό κράτος προστατεύει σαν κόρη οφθαλμού, με κάθε μέσο, αυτή την ιδιωτική ιδιοκτησία. Χωρίς να συντριβούν αυτά τα δύο –αστική ιδιοκτησία και κράτος– όλοι αυτοί οι πειραματισμοί είναι καταδικασμένοι να φυτοζωούν στα διάκενα της οργανωμένης από το κεφάλαιο παραγωγής. Έτσι, και η αμφισβήτηση –πόσο μάλλον η υπέρβαση– του καπιταλισμού αλλά και η κάλυψη άμεσων λαϊκών αναγκών καθηλώνονται σε συμβολικό επίπεδο.

Οι σημερινές απόπειρες, πραγματικές ή συμβολικές, οικοδόμησης της νέας κοινωνίας στο πλαίσιο της παλιάς αναβιώνουν ανάλογα πειράματα του παρελθόντος. Τότε και τώρα –όσο ριζοσπαστισμό, ανιδιοτέλεια και αγνές προθέσεις κι αν περιέχουν– αυτές οι νησίδες, χωρίς τη συνολική ανατροπή της αστικής κοινωνίας και του κράτους της, είναι καταδικασμένες να πνιγούν στην καπιταλιστική θάλασσα. Τελικά, η προτροπή «να αλλάξουμε την κοινωνία χωρίς να πάρουμε την εξουσία» καταλήγει στο παράδοξο: Να αλλάξουμε την κοινωνία με την άδεια –ή έστω χωρίς την αντίδραση– των αρχών! Στην πράξη, αυτό το ρεύμα καταλήγει να συμπληρώνει απλώς τις διάφορες εκδοχές αντινεοφιλελεύθερου μετώπου και «αριστερού» κυβερνητισμού.

Αναμετριέται με δυνάμεις και αγωνιστές που **αρκούνται στην άρνηση του καπιταλισμού, χωρίς να ορίζουν με τι πρέπει να αντικατασταθεί**. Είναι ελπιδοφόρο ότι αναπτύσσονται ανάμεσα στους εργαζομένους και στους νεολαίους τέτοιες αντικαπιταλιστικές τάσεις – έστω ημιτελείς και αντιφατικές. Δεν μπορούμε όμως να περιοριζόμαστε στην καταγγελία του καπιταλισμού, πρέπει να συμβάλλουμε στη διαμόρφωση θετικών στόχων για την κοινωνία που θα τον αντικαταστήσει. Καμιά κοινωνική δύναμη δεν μπορεί να χτίσει τίποτα πριν το σχεδιάσει συνειδητά. Προτού γκρεμιστεί η παλιά κοινωνία, πρέπει να υπάρχει ήδη η νέα, όχι σε κάποιους προστατευμένους χώρους αλλά ως κατεύθυνση στις ανθρώπινες συνειδήσεις. Ο κομμουνισμός, ως ορίζοντας γι' αυτό που πρέπει να γίνει, αλλά και ως κριτήριο γι' αυτό που γίνεται, αποδίδει με πληρότητα την άρνηση του καπιταλισμού.

Έπειτα από δεκαετίες ολοκληρωτικής σχεδόν κυριαρχίας της «μοναδικής σκέψης» της αγοράς και της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, μετά τη σχεδόν καθολική αποδοχή των αστικών θεσμών και αξιών ως φυσικών και αιώνιων, ο κομμουνισμός επανεμφανίζεται στο χώρο των ιδεών. Αυτή η επανεμφάνιση –που συχνά ονομάζεται **«κομμουνιστική υπόθεση» ή «Ιδέα του κομμουνισμού»**– φέρει την ελπίδα αλλά και τις αντιφάσεις της εποχής μας. Περιορίζεται κυρίως σε θεωρητικό επίπεδο, υποτιμώντας το εργατικό κίνημα και την πολιτική πάλη. Αυτός ο «φιλοσοφικός κομμουνισμός» έρχεται ως υποκειμενική «απόφαση», στράτευση και πίστη, ως επίκληση σε καθολικές και αιώνιες αξίες. Δεν πηγάζει από τις δυνατότητες και τις αντιθέσεις της καπιταλιστικής πραγματικότητας. Δεν είναι γονιμοποιός απάντηση σε επείγοντα προβλήματα ή συνολική εναλλακτική λύση στη σημερινή βαρβαρότητα. Συχνά, αναζητά άλλα κοινωνικά υποκείμενα για την επανάσταση και όχι την εργατική τάξη ή αρνείται το κομμουνιστικό κόμμα, το πολιτικό μέτωπο και το εργατικό κίνημα ως το πολιτικό υποκείμενο της επανάστασης. Περιπλανάται σε πελάγη ασαφών και θολών πολιτικών και κοινωνικών υποκειμένων για την άλλη κοινωνία (το «πλήθος», οι αποκλεισμένοι από τα δημόσια αγαθά, οι μετανάστες, οι «πλατείες»). Ακόμη και οι επαναστατικές εμπειρίες του παρελθόντος κι οι επαναστάσεις του μέλλοντος παρουσιάζονται θολά ως αναπάντεχες ρήξεις με την πραγματικότητα (συμβάντα) χωρίς υλικές προϋποθέσεις, στρατηγική και τακτική. Αυτές οι αντιλήψεις περιορίζονται συχνά στη διεκδίκηση των παλιών και νέων δημόσιων αγαθών, χωρίς να περιλαμβάνουν την κατάργηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής. Δεν συνδέονται με τους αγώνες της εργατικής τάξης. Οι φιλοδοξίες τους είναι περιορισμένες. «Το θέμα» ισχυρίζονται «δεν είναι η νίκη της Ιδέας... Αυτό που προέχει είναι η ύπαρξη της Ιδέας και οι όροι της διατύπωσής της». Αυτός ο «φιλοσοφικός κομμουνισμός», αν και συμβάλλει στην αναζωογόνηση των κομμουνιστικών αναζητήσεων, μένει στα «μισά του δρόμου». Τελικά, δίχως μέτωπο, κόμμα και δίχως την εργατική τάξη, απλώς εγκαταλείπει την πραγματικότητα σε εκείνες τις δυνάμεις που επιδιώκουν μάταια τη βελτίωση του καπιταλισμού, και παραμένει ως φιλολογική σκιά, αν όχι ως αυτοπεριορισμός ή και ως άρνηση του ίδιου του κομμουνιστικού κινήματος.

Με την εργατική τάξη για μια πορεία κοινωνικής απελευθέρωσης

Η απελευθέρωση της εργατικής τάξης θα είναι έργο της ίδιας, που καθώς ανυψώνεται από τάξη γενικά σε «τάξη για τον εαυτό της» συγκροτεί γύρω της μια ευρύτερη κοινωνική συμμαχία και αγωνίζεται για τη χειραφέτηση της ίδιας και όλης της κοινωνίας. Αυτός ο αφηγηριακός «νόμος» οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αντικαπιταλιστική ανατροπή της αστικής επιδρομής και η επανάσταση, η εργατική εξουσία και η μετάβαση προς τον κομμουνισμό είναι έργο του κινήματος της εργατικής τάξης και των σύμμαχών της στρωμάτων. Του κινήματος που, με την καθοριστική επίδραση των πρωτοπόρων δυνάμεων –σε μια δημιουργική σχέση αλληλεπίδρασης– ώστε να μετασχηματίζονται και το κίνημα και οι πρωτοπορίες–, αναδεικνύεται σε ένα πλειοψηφικό εργατικό επαναστατικό ρεύμα με πρόγραμμα, ιδέες, σχέδιο, όργανα, πρακτική και ικανότητα ανατροπής.

Οι κομμουνιστές «αναγνωρίζουν» στην εργατική τάξη την καθοριστική κοινωνική δύναμη των στόχων και της πολιτικής που προβάλλουν, την κύρια κοινωνική τάξη που έχει ανάγκη και συμφέρον να αγωνιστεί και να οικοδομήσει μια απελευθερωτική προοπτική, εντός της οποίας

θα ζήσει μια καλύτερη ζωή και θα πάψει να είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης και καταπίεσης, αποξενωμένη από τον εαυτό της και από τους σκοπούς της παραγωγής. «Ανιχνεύουν» σε αυτήν τις υλικές και ευρύτερα πολιτισμικές προϋποθέσεις για να διαμορφωθεί μια τέτοια προοπτική. Στρατεύονται στην υπόθεση του προλεταριάτου, γιατί αποτελεί τη βασική παραγωγική δύναμη της κοινωνίας. «Ακουμπούν» στην εργατική τάξη, γιατί συνδέεται με τα θεμελιακά χαρακτηριστικά του καπιταλισμού: την εκμετάλλευση της ανθρώπινης εργατικής δύναμης, την υπεξαίρεση υπεραξίας, την αντίθεση ανάμεσα στον κοινωνικό χαρακτήρα της παραγωγής του πλούτου και στον ατομικό χαρακτήρα της ιδιοποίησής του. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά δεν μπορούν να ακυρωθούν από καμιά θεωρία περί «πληθους» ή «νέων υποκειμένων», που αναζητούν άλλο υποκείμενο της επανάστασης πέρα από την εργατική τάξη. Αντιθέτως, αναδεικνύουν τη σύγχρονη εργατική τάξη ως την κύρια κοινωνική δύναμη που έχει συμφέρον και δυνατότητα ανατροπής του καπιταλιστικού συστήματος, αλλά και την ικανότητα **να ενώσει σε ένα σύγχρονο ιστορικό κοινωνικοπολιτικό**

μπλοκ και τα άλλα καταπιεζόμενα στρώματα, ώστε απελευθερώνοντας τον εαυτό της να απελευθερώσει ταυτόχρονα και με κοινό αγώνα και όλη την κοινωνία από τα αστικά δεσμά.

Παρά και ενάντια στις απόψεις περί «τέλους της εργασίας», η εργατική τάξη στον 21ο αιώνα γίνεται για πρώτη φορά **πλειοψηφική σε πλανητική κλίμακα**. Στις καπιταλιστικές χώρες πρώτης γραμμής αποτελεί το 80% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού· στην Ελλάδα πάνω από το μισό, και διευρύνεται γοργά με τη μαζική καταστροφή μεσαίων στρωμάτων και τμημάτων της αγροτιάς. Ζει συγκεντρωμένη, όσο ποτέ άλλοτε, σε πόλεις εκατομμυρίων ανθρώπων. Η συγκέντρωση αυτή εντείνει την αποξένωση και την αλλοτρίωση. Ταυτόχρονα, ενισχύει τις δυνατότητες της συλλογικής δράσης, των εργατικών αγώνων και εξεγέρσεων.

Η εργατική τάξη αποτελεί έναν **πολύπλοκο κόσμο** που εργάζεται σε παραδοσιακούς βιομηχανικούς κλάδους (αρκετοί απ' αυτούς συρρικνώνονται δραματικά), υπηρεσίες (δημόσιες ή ιδιωτικές), βιομηχανοποιημένους πλέον κλάδους υγείας και παιδείας, ιδιωτικοποιημένες υπηρεσίες παροχής νερού και ηλεκτρικής ενέργειας, βιομηχανίες αιχμής, αλλά και σε κλάδους έντασης εργασίας (τουρισμός, επισιτισμός κ.λπ.). Εξαιρετικά σοβαρό ζήτημα αποτελεί η σύγχρονη μαζική μετανάστευση εργατικού δυναμικού από και προς την Ελλάδα. Αυτή η πολυμορφία αναδεικνύει **την ενότητα του προλεταριάτου σε κεντρικό στόχο των κομμουνιστών**, σε καθοριστικό πεδίο αναμέτρησης με την τάση του ολοκληρωτικού καπιταλισμού να μετατρέψει την εργατική τάξη σε ασπόνδυλη, πληβειακή «μάζα», να ενισχύσει τον ατομισμό και τον «κοινωνικό ατοματισμό».

Η ενότητα της εργατικής τάξης θα κατακτιέται στο βαθμό που θα αναπτύσσεται η συλλογική πάλη για τις εργατικές ανάγκες στον αντίποδα της αστικής επιδρομής και των βασικών της πυλώνων και στο βαθμό που θα κατανοούνται τα μακροπρόθεσμα κοινά συμφέροντα από την ανατροπή του καπιταλισμού και την αναδιοργάνωση της κοινωνίας σε κομμουνιστική κατεύθυνση. Έτσι, θα κατακτιέται και η ικανότητα της εργατικής τάξης να αναδεικνύεται σε ηγεμονική δύναμη και νεύρο του απελευθερωτικού αγώνα όλων των εκμεταλλευόμενων στρωμάτων.

Η **ανεργία** έχει αναδειχτεί σε εφιαλτικό και ενδημικό στοιχείο, ιδιαίτερα για τους νέους, ενώ για πρώτη φορά ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας είναι λιγότερος από τον μη ενεργό. Από τη δεκαετία του 2000 εμφανίζεται το φαινόμενο – πρωτοφανές για τον καπιταλισμό, αλλά ενδεικτικό της ιστορικής σήψης του– της «ανάπτυξης με φθίνουσα απασχόληση». Παράλληλα, γιγαντώνεται η ελαστική εργασία και γίνεται κυρίαρχο στοιχείο των εργασιακών σχέσεων.

Στο σύγχρονο προλεταριάτο οι κομμουνιστές διακρίνουν τη δυνητική επαναστατική χειραφέτηση του κοινωνικού ανθρώπου. Δεν αγνοούν ωστόσο τις αρνητικές συνέπειες της καταπίεσης, της εκμετάλλευσης, της υποταγής της κοινωνίας στο καπιταλιστικό κέρδος. **Δεν εξιδανικεύουν την εργατική τάξη** ούτε της αποδίδουν χαρακτηριστικά «κοσμικού θεού». Η εργατική τάξη στην καπιταλιστική κοινωνία διαμορφώνεται αντικειμενικά ως τέτοια. Γεννιέται όμως και αναπτύσσεται σε ενότητα και σύγκρουση με τον άλλο πόλο της κοινωνίας αυτής, το κεφάλαιο. Δεν γεννιέται πρώτα ως αντικείμενο εκμετάλλευσης και ύστερα ως δρων υποκείμενο. Αυτός ο απόλυτος διαχωρισμός υποκειμένου-αντικειμένου που εμφανίζεται ιστορικά στην Αριστερά έχει ως βάση τον αντιδιαλεκτικό διαχωρισμό κοινωνικού είναι και κοινωνικής συνείδησης.

Η εργατική τάξη διαμορφώνεται αντιφατικά, επειδή η σχέση κεφαλαίου-εργασίας είναι διπλή: είναι πρωτίστως σχέση ασυμφιλίωτης αντίθεσης αλλά και σχέση αμοιβαίας εξάρτησης. Αυτή η σχέση γεννά την άρνηση της εκμετάλλευσης και του εμπορευματικού χαρακτήρα της εργατικής δύναμης, το ριζοσπαστισμό και τη χειραφέτηση. Γεννά όμως και την καταναγκαστική αποδοχή της εκμετάλλευσης, την υποταγή στο κεφάλαιο στο όνομα της επιβίωσης, τη διεκδίκηση καλύτερων όρων εντός της σχέσης εκμετάλλευσης. Στις κορυφαίες μόνο στιγμές των εργατικών αγώνων προβάλλει όχι απλώς σαν υποζύγιο της εκμετάλλευσης, αλλά ως τάξη για τον εαυτό της, τάξη που διεκδικεί και επιβάλλει την πλήρη κατάργηση της εκμετάλλευσης. Έτσι, για τους κομμουνιστές **η «ιστορική αποστολή της εργατικής τάξης» για την απελευθέρωσή της και την απελευθέρωση των λαϊκών στρωμάτων αποτελεί δυνατότητα και αναγκαιότητα, που πραγματοποιείται όταν κυριαρχούν στην κίνη-**

σή της οι τάσεις χειραφέτησης, με την αποφασιστική συνεισφορά των επαναστατικών δυνάμεων, και όχι φυσική νομοτέλεια που απορρέει ευθύγραμμα από το υλικό της «είναι».

Οι κομμουνιστές επιδιώκουν να εκφράσουν τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της εργατικής τάξης, που την ωθούν με σταθερότητα στη χειραφέτηση και την εξέγερση εναντίον του συνόλου της τάξης των καπιταλιστών. Ταυτόχρονα, είναι μαχητικά παρόντες στην πάλη για τις άμεσες ανάγκες της, που συχνά την καθηλώνουν στην εξάρτηση από το αφεντικό «της», από την πορεία της επιχείρησής «της», της εθνικής οικονομίας «της». Σε αυτή την πάλη δίνουν την ψυχή τους, οικοδομούν συναγωνιστικούς δεσμούς και γέφυρες διαλόγου με την εργατική πλειοψηφία, όχι μόνο προβάλλοντας τα ριζικά συμφέροντα της εργατικής τάξης, μα και συμβάλλοντας ώστε οι καθημερινοί αγώνες να κινούνται σε ράγες ρήξης και ανατροπής, τις μόνες που μπορούν να ανακόψουν την επιδρομή κυβέρνησης-ΕΕ-ΔΝΤ-κεφαλαίου και να αποφέρουν κατακτήσεις.

Εργατική πάλη και επαναστατική πρωτοπορία

Η αυθόρμητη συνείδηση της εργατικής θέσης, το ταξικό ένστικτο, οι εμπειρίες της πάλης για τα οικονομικά-κοινωνικά δικαιώματα αποτελούν τη «βάση» για τη διαμόρφωση του πολιτικού κινήματος της εργατικής τάξης που θα είναι ικανό να ανατρέψει την αστική επιδρομή και την καπιταλιστική τάξη πραγμάτων. Ο μετασχηματισμός αυτής της πρωταρχικής «βάσης» σε κίνημα ανατροπής όμως **προϋποθέτει και απαιτεί τη γονιμοποίησή της με τη βαθιά κατανόηση της κοινωνίας, την ιστορική «ματιά», τη στρατηγική στόχευση, τη φιλοσοφική θεώρηση.** Αυτά τα στοιχεία μπο-

ρούν να τα εξασφαλίσουν μορφές προλεταριακής συγκρότησης μόνιμες και όχι ασυνεχείς, ενοποιημένες θεωρητικά και στρατηγικά. Οι κομμουνιστές φιλοδοξούν να είναι μια από αυτές τις μορφές.

Οι κομμουνιστές έχουν ως αρχή τους τη **γονιμη αλληλεπίδραση** κινήματος και πρωτοπόρων δυνάμεων. Από αυτή γεννιέται ένας ποιοτικός μετασχηματισμός και των δύο, έτσι που η ιστορική κίνηση της ίδιας της εργατικής τάξης να δημιουργεί όρους για την επίτευξη των άμεσων και των στρατηγικών της συμφερόντων. Αν δεν υπάρξει αυτή η γονιμοποίηση, ακόμη και τα πιο ελπιδοφόρα «πετάγματα» της ταξικής πάλης θα αφομοιώνονται από την αντιφατική θέση της εργατικής τάξης, την ιδεολογική κυριαρχία του κεφαλαίου και τη δράση των μη επαναστατικών πολιτικών ρευμάτων.

Δεν επινοούν ούτε κατασκευάζουν οι κομμουνιστές τις πρωτοπορίες. Αυτές γεννιούνται στην ιστορική κίνηση της εργατικής τάξης: Ενσαρκώνουν την πιο προωθημένη έκφραση των χειραφετητικών τάσεων που ενυπάρχουν στο προλεταριάτο και, ταυτόχρονα, αντεπιδρούν στην κίνησή του, στην πολιτική κατεύθυνση και στόχευσή της. Δεν υποκαθιστούν ούτε αντικαθιστούν τον μαζικό πολιτικό αγώνα της τάξης, δεν «κάνουν» την επανάσταση ούτε «παίρνουν» την εξουσία εξ ονόματος και για λογαριασμό της. Η μετατροπή της εργατικής τάξης σε «τάξη για τον εαυτό της» απαιτεί αλληλεπίδραση των ριζοσπαστικών τάσεων που ξεπηδούν από τον ίδιο της τον κοινωνικό χαρακτήρα με τη συνειδητή έκφραση αυτών των τάσεων· τη συγχώνευση της αντικειμενικά χειραφετητικής πλευράς της εργατικής τάξης με την ολοκληρωμένη, συνειδητή και προγραμματικά διατυπωμένη της έκφραση.

Ο πρωτοπόρος ρόλος των κομμουνιστών –του κόμματος ή των κομμάτων τους– κρίνεται καθημερινά –ιδίως στις καμπές της ταξικής πάλης– και συνδέεται με την ικανότητά τους να ερμηνεύουν την κοινωνικοπολιτική κατάσταση, να διατυπώνουν και να προωθούν αποτελεσματική γραμμή που επιδρά σε ευρύτερες λαϊκές δυνάμεις, να εξασφαλίζουν την ιστορική διάσταση και τη συνέχεια του κινήματος, να καλλιεργούν τη συλλογική δράση στις στιγμές της άμπωτης, να είναι παρόντες σε κάθε αγωνιστικό ξέσπασμα, να προωθούν τη γενίκευση της πάλης, να έχουν πρωταγωνιστική θέση στα πρακτικά και τα οργανωτικά καθήκοντα του κινήματος.

Κόμμα – Μέτωπο – Αντικαπιταλιστική πτέρυγα

Η αντικαπιταλιστική ανατροπή της επίθεσης και η επανάσταση, η εργατική εξουσία και η μετάβαση προς την κομμουνιστική διεθνιστική απελευθέρωση είναι έργο όχι γενικά και αφηρημένα της εργατικής τάξης και του εργατικού κινήματος, αλλά του μετασχηματιζόμενου με την παρέμβαση της πρωτοπορίας αντικαπιταλιστικού κινήματος της εργατικής τάξης και, τελικά, της επαναστατικοποιημένης πλειοψηφίας της εργατικής τάξης και των σύμμαχων μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων της πόλης και του χωριού. Επομένως το πολιτικό επαναστατικό υποκείμενο σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο αποτελείται από την ενότητα και την αλληλεπίδραση του κόμματος (της ειδικής στρατηγικής πρωτοπορίας), του πολιτικού μετώπου (της γενικής και πολιτικά αποφασιστικής πρωτοπορίας) και των αντικαπιταλιστικών τάσεων των αγωνιζόμενων εργατικών-λαϊκών μαζών.

Υπ' αυτή την έννοια, το ιστορικό πολιτικό υποκείμενο της αντικαπιταλιστικής πάλης και της κοινωνικής χειραφέτησης, από τις μάχες του σήμερα ενάντια στην αντεργατική λαίλαπα μέχρι και την πλήρη απελευθέρωση από κάθε μορφή εκμετάλλευσης και εξουσίας, είναι και ευρύ και εξελισσόμενο.

Τα επαναστατικά εργατικά κόμματα και κυρίως τα **κομμουνιστικά κόμματα** έχουν ως βασικό κριτήριο και οδηγό δράσης τη στρατηγική της πλήρους κοινωνικής χειραφέτησης, τη θεωρητική και πολιτική συμβολή στην εργατική πάλη, τη σύνδεση της συγκεκριμένης πείρας με την ιστορική πείρα και την ιστορική προοπτική. Οφείλουν να αντιπροσωπεύουν τη δημιουργία αλλά και τη δυναμική μετασχηματισμού του αντικαπιταλιστικού αγώνα και μετώπου σε αγώνα-μέτωπο επαναστατικής ανατροπής, εργατικής δημοκρατίας και κομμουνιστικής οικοδόμησης.

Το αντικαπιταλιστικό πολιτικό μέτωπο διαμορφώνεται στη βάση της εργατικής πολιτικής. Είναι κοινωνικοπολιτική διαδικασία-μορφή συγκρότησης, που έχει ως κύριο στοιχείο τη συσπείρωση και την πάλη σε ενιαία και συνολική πολιτική κατεύθυνση όλων των δυνάμεων της εργατικής τάξης και των συμμάχων της που αντιπαλεύουν, στις συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες, συνειδητά, ημισυνειδητά ή αυθόρμητα και με ταλαντεύσεις τις στρατη-

γικές επιλογές της αστικής τάξης. Αποτελεί, ταυτόχρονα, πεδίο συνάντησης και μετασχηματισμού των πιο μαχητικών ρεφορμιστικών τάσεων ή επιμέρους πολιτικών αγώνων σε ενιαίο αγώνα για την αντικαπιταλιστική ανατροπή της αστικής στρατηγικής. Για να μπορέσουν οι εργαζόμενοι, μέσα από την πάλη για επιμέρους κατακτήσεις και συνολική ανατροπή της στρατηγικής του κεφαλαίου και από την πείρα που αυτή συσσωρεύει, να ανακαλύψουν τους ιστορικά πρωτότυπους κάθε φορά δρόμους που κάνουν ορατή την ανάγκη και τη δυνατότητα της επανάστασης και της κομμουνιστικής απελευθέρωσης. Διότι μόνο έτσι, με την ίδια τους την πείρα, οι εργαζόμενοι μπορούν να απεγκλωβιστούν από τις δήθεν «εύκολες» –στην ουσία ανύπαρκτες– «λύσεις» σε επίπεδο εξουσίας πέρα από την ανατροπή της αστικής κυριαρχίας.

Το πολιτικό μέτωπο συμβάλλει στην επεξεργασία της επαναστατικής θεωρίας και στρατηγικής. Αποτελεί μια εξελισσόμενη λογική, διαδικασία, πρακτική σε περιεχόμενο και μορφή συγκρότησης. Σήμερα, αυτό υλοποιείται μέσα από το στόχο ενός πόλου της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, ενός τρίτου μαζικού και διακριτού ρεύματος που θα αλλάξει το «χάρτη» στην Αριστερά. Σημαντικό βήμα σε αυτή την πορεία είναι η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, ενώ σημαντική είναι και η συνεισφορά άλλων δρόμων και διεργασιών που κινούνται σε αυτή την κατεύθυνση.

Η αριστερή-αντικαπιταλιστική πτέρυγα του μαζικού κινήματος έχει ως κέντρο βάρους τη συσπείρωση δυνάμεων σε ριζοσπαστική-αριστερή κατεύθυνση με βάση τα ειδικά προβλήματα του χώρου. Συγκροτείται από αγωνιστές της τάξης χειραφέτησης σε κάθε χώρο, αλλά δεν εγκλωβίζεται στο ειδικό ούτε στηρίζεται σε συντηρητικά-τοπικιστικά κριτήρια. Διαπνέεται από μια ευρύτερη ριζοσπαστική λογική, από μια αριστερή-αντικαπιταλιστική πολιτική κατεύθυνση, που συγκρούεται με τις κυρίαρχες αστικές επιλογές στο χώρο και γενικά, απαιτώντας μέτρα τα οποία συνδυάζουν τη γενική και την ειδική πολιτική ισχύ. Στρέφεται «αυθόρμητα» αλλά και «αντικειμενικά» κατά του συστήματος. Εδράζεται στην αντικαπιταλιστική δράση-τάση της εργατικής τάξης και είναι το έδαφος στο οποίο δίνεται η μάχη για τη συγκρότηση του επαναστατικού υποκειμένου.

Η αριστερή-αντικαπιταλιστική πτέρυγα απαρτίζεται από σχήματα ή συσπειρώσεις σε χώρους εργα-

σίας ή σπουδών, κινήσεις σε πόλεις ή γειτονιές και άλλες ειδικές συσπειρώσεις (αυτές είναι οι μόνιμες μορφές της), αλλά και από τμήματα του κινήματος ή αγώνες που σε κάποια φάση ή μονιμότερα κινούνται με αντικαπιταλιστική λογική. Με τον δικό της τρόπο παράγει πολιτική και ιδεολογία, και ενισχύει τη συνολική ανάπτυξη της ταξικής συνείδησης. Στο βαθμό που κάποια τμήματά της αναπτύσσονται και μετασχηματίζονται πολιτικά, τροφοδοτούν την υπόθεση του συνολικού πολιτικού μετώπου.

Το Κόμμα της Κομμουνιστικής Απελευθέρωσης

1 Το κόμμα της κομμουνιστικής απελευθέρωσης εκφράζει και συγκροτεί με συνειδητό, μόνιμο και στρατηγικό τρόπο τις δυνάμεις που κατανοούν και «υπηρετούν» την κομμουνιστική αναγκαιότητα, δυνατότητα και τάση της εποχής. Παράλληλα, εργάζεται συνειδητά μέσα στους εργαζομένους και τους νέους ώστε η τάση αυτή να αναδεικνύεται ως μοναδική και επίκαιρη απάντηση στον σύγχρονο καπιταλισμό· να ισχυροποιείται –μέσα από γόνιμες και δημοκρατικές διαδικασίες– στο κίνημα της εργατικής τάξης και του λαού και στις ευρύτερες ριζοσπαστικές-αντικαπιταλιστικές του δυνάμεις.

Συγκροτείται και δρα με πυρήνα τη στρατηγική της κομμουνιστικής απελευθέρωσης, το άλμα της αντικαπιταλιστικής επανάστασης και το δρόμο της επαναστατικής τακτικής. Συγκροτείται δηλαδή με πρωταρχικό στοιχείο τη στρατηγική συμφωνία των μελών και τον κοινό τους θεωρητικό «τόπο», αλλά και με αναγκαία τη συμφωνία πάνω στους βασικούς δρόμους της τακτικής. Είναι τμήμα της ιστορικής κίνησης της εργατικής τάξης, ιδιαίτερα των πιο προωθημένων χειραφετητικών τάσεων της. Δεν είναι μόνο θεωρητική και πολιτική πρωτοπορία, είναι και πρακτική. Είναι η πιο μαχητική δύναμη του κινήματος και του μετώπου. Είναι το μέσο, και όχι ο σκοπός –πολύ περισσότερο ο αυτοσκοπός–, για την υπεράσπιση και την προώθηση των εργατικών-λαϊκών συμφερόντων. Με τον τρόπο συγκρότησης και λειτουργίας του, με τις σχέσεις που οικοδομεί στο εσωτερικό του, με το μέτωπο και το κίνημα, με τις σχέσεις που οικοδομεί με τους εργαζομένους, με το πρότυπο ανθρώπου-κομμουνιστή αγωνιστή που διαμορφώνει, με

την ηθική και τις αξίες που αποπνέει, **«προεικονίζει» την κοινωνία που επαγγέλλεται** – ή έστω τα βασικά της στοιχεία.

2 Τα χαρακτηριστικά που έχει απορρέουν από τους σκοπούς του:

- **Είναι κόμμα επαναστατικό.** Στρατεύεται στη λογική της διαρκούς επανάστασης. Θέτει ως καθοριστικό και άμεσο καθήκον τη διαμόρφωση επαναστατικής τακτικής. Αντιμετωπίζει το επαναστατικό άλμα και την κομμουνιστική χειραφέτηση ως μέτρο και κριτήριο για τη δράση, για την ενωτική πάλη, με στόχο την ανατροπή της εξουσιαστικής επίθεσης του κεφαλαίου, την επιβίωση και τις ελευθερίες των εργαζομένων.
- **Είναι κόμμα εργατικό.** Αυτό αποτυπώνεται στην κοινωνική του σύνθεση (στο εσωτερικό του, βέβαια, όλα τα μέλη είναι ισότιμα), στη διάταξη των οργανώσεων, στις προτεραιότητες της κομματικής οικοδόμησης (εργατοπαραγωγικές οργανώσεις και κλάδοι στρατηγικής σημασίας). Κυρίως όμως αποτυπώνεται στην πολιτική γραμμή και στη βαρύτητα που δίνει στο εργατικό κίνημα.
- **Είναι κόμμα μαζικό.** Γιατί η υπόθεση της καθημερινής πάλης και της επανάστασης κρίνεται από ένα κόμμα με ισχυρή παρουσία στους εργασιακούς χώρους και τους εργατικούς αγώνες, στη θεωρία και στον πολιτισμό, στις αναμετρήσεις για το περιβάλλον και τις δημοκρατικές ελευθερίες.
- **Είναι προσανατολισμένο στη συλλογική πάλη.** Πρωταγωνιστεί στο ξύπνημα αγωνιστικών διαθέσεων και στην οργάνωση εργατικών-λαϊκών αγώνων. Παρεμβαίνει ώστε αυτοί να είναι αποτελεσματικοί και να αναπτύσσονται πολιτικά. Γιατί μόνο μέσα από τη διαδικασία και τις εμπειρίες του συλλογικού αγώνα ωριμάζει η εργατική συνείδηση και αλλάζουν οι συσχετισμοί.
- **Είναι κόμμα ενωτικό.** Βασική αρχή του είναι η ευρύτερη συσπείρωση στο κίνημα και στους πολιτικούς αγώνες γύρω από τα κύρια ζητήματα

που θέτει κάθε φορά η ταξική πάλη. Μόνο έτσι μπορεί να συγκεντρωθεί και να συγκροτηθεί η πολύμορφη συνείδηση της εργατικής τάξης. Να υπερνικηθούν οι υπέρτερες αστικές δυνάμεις. Να εξασφαλιστεί η συμμαχία εργατικής τάξης και μη προλεταριακών στρωμάτων. Να αλλάξουν οι συσχετισμοί, να διεκδικηθεί και να επιτευχθεί η ηγεμονία των κομμουνιστικών ιδεών στο ευρύτερο ριζοσπαστικό και αντικαπιταλιστικό ρεύμα.

- **Είναι κόμμα της θεωρίας και της πράξης,** φορέας ενός νέου εργατικού διαφωτισμού και μιας νέας θεωρητικής πρακτικής. Λειτουργεί ως συλλογικός διανοούμενος και έχει ως οργανικό στοιχείο τη γόνιμη επαφή των μελών του με τη γνώση, τη θεωρία και τον πολιτισμό, τη δημιουργική ανάπτυξη του μαρξισμού. Την παραγωγή και την καλλιέργεια εργατικών ιδεών και αξιών, ικανών να αναμετρηθούν αποτελεσματικά με τις ιδέες και τις αξίες της αστικής τάξης. Την πλατιά ιδεολογική παρέμβαση μέσα στην εργαζόμενη πλειοψηφία και τους αγώνες της.
- **Είναι κόμμα διεθνιστικό.** Το χαρακτηρίζουν η πάλη για τη δημιουργία ρηγμάτων στο εθνικό και διεθνικό πλέγμα του κεφαλαίου και τη νίκη της επανάστασης στη χώρα μας· αλλά και η προσήλωση στη διεθνιστική σκοπιά απ' την οποία διεκδικούνται αυτά. Ο προλεταριακός διεθνισμός, η αλληλεγγύη των λαών, η πάλη για γενίκευση των επαναστατικών διαδικασιών, ο συντονισμός των εργατικών και επαναστατικών κινημάτων, ο αγώνας για την Κομμουνιστική Διεθνή που απαιτεί η εποχή μας.

3 Από το χαρακτήρα των καθηκόντων και των σκοπών του απορρέουν και **οι αρχές που καθορίζουν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των κομμάτων κομμουνιστικής απελευθέρωσης.** Οι αρχές αυτές παίρνουν υπόψη τα διδάγματα από την ιστορία των κομμουνιστικών κομμάτων και των κοινωνιών του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Παράλληλα, παρακολουθούν, χωρίς να αναπαράγουν, την ιεραρχική-εξουσιαστική δομή, οργάνωση και λειτουργία των κοινωνικών μορφών του αντιπάλου: του αστικού κράτους, των επιχειρήσεων, των υπερεθνικών αστικών οργανισμών.

Το κόμμα των κομμουνιστών λειτουργεί με βάση τη λογική της **εργατικής δημοκρατίας**, που

συγκεκριμενοποιείται οργανωτικά με την ενότητα επαναστατικής αντίληψης και τη δημοκρατική ενιαία δράση. Η ενότητα επαναστατικής αντίληψης αποτελεί το καθοριστικό και η δημοκρατικά οργανωμένη ενιαία δράση το αποφασιστικό στοιχείο. Σε αυτή την οργανωτική αντίληψη και πρακτική, **δημοκρατία και πειθαρχία αποτελούν αδιαίρετους πόλους**, που πηγάζουν από τον επαναστατικό ρόλο και τους επαναστατικούς σκοπούς του κόμματος. Η δημοκρατία και η συνειδητή συλλογική πειθαρχία-ενιαία δράση, ως συνισταμένη της αυτοπειθαρχίας κάθε επαναστάτη αγωνιστή, συνδέονται άρρηκτα με την αποτελεσματικότητα στους σκοπούς και τα μέσα προώθησής τους.

Η εργατική δημοκρατία εδράζεται στην **προτεραιότητα του συλλογικού έναντι του ατομικού**, δίχως να ξεχνά πως τελικά το συλλογικό αποτελεί συνισταμένη των ανεπανάληπτων ξεχωριστών προσωπικοτήτων. Βασικά στοιχεία της είναι η συλλογική συζήτηση, η ελεύθερη έκφραση άποψης, ο συντροφικός διάλογος, το ανοιχτό πνεύμα, ο σεβασμός και η συλλογική αξιολόγηση κάθε άποψης, η συντροφική κριτική και αυτοκριτική. Πάνω απ' όλα, η διαμόρφωση ισχυρού θεωρητικού υπόβαθρου, η υπέρβαση της διάκρισης χειρωνακτικής-πνευματικής εργασίας, παραγωγών-υλοποιητών της πολιτικής στο κόμμα, η οικοδόμηση κριτηρίων και κατάλληλου οργανωτικού πολιτισμού, η δημοσιοποίηση όλων των απόψεων. Όστε όλα τα μέλη να έχουν στη διάθεσή τους όλο το υλικό για την αξιοποίηση κάθε άποψης/πρακτικής και να λειτουργούν υπό τέτοιες πολιτικές-οργανωτικές προϋποθέσεις που τους επιτρέπουν να διατυπώνουν ουσιαστική γνώμη για όλα τα ζητήματα τα οποία αφορούν τη δράση του κόμματος, όχι μόνο για τα τοπικά ή τα πρακτικά, και να συμμετέχουν με ουσιαστικό τρόπο και στις κεντρικές-συνολικές αποφάσεις.

Η εργατική δημοκρατία εδράζεται στον **ενεργό και ισότιμο πολιτικό ρόλο των μελών και των οργανώσεων του κόμματος.** Σε ένα οργανωτικό μοντέλο που αναδεικνύει τα μέλη και τις οργανώσεις σε καρδιά και ατμομηχανή της κομματικής δράσης, τους δίνει ουσιαστικό ρόλο στη χάραξη και την άσκηση της πολιτικής, στη θεωρητική παραγωγή· που ζωντανεύει, πλουτίζει την εσωοργανωτική ζωή και λειτουργία και ενισχύει τη συμμετοχή των μελών σε αυτήν· που οικοδομεί αμφίδρομη σχέση μεταξύ μελών και τάξης, ώστε τα μέλη του κόμματος να εκπρο-

σωθούν-προωθούν στην εργατική τάξη τη γραμμή του κόμματος και στο κόμμα τις ανάγκες της τάξης.

Η εργατική δημοκρατία στηρίζεται στην **αρχή της πλειοψηφίας**, στην υποχρέωση και την ανάγκη να δοκιμάζεται στην πράξη απ' όλα τα μέλη η άποψη που πλειοψήφησε ύστερα από ανοιχτή δημοκρατική συζήτηση ως άποψη του κόμματος. Η αρχή της πλειοψηφίας διασφαλίζει τους όρους ώστε η αντίθετη άποψη να έχει τη δυνατότητα να γίνει πλειοψηφική στην οργάνωση. Κυρίως παίρνει όλα τα μέτρα για την ουσιαστική και σε ανώτερο επίπεδο σύνθεση των απόψεων. Έτσι ξεπερνιούνται πρακτικές κατάργησης, διαγραφής, συκοφαντήσεως ή αντιμετώπισης κυρίως με οργανωτικούς όρους της αντίθετης άποψης.

Η εργατική δημοκρατία συνεπάγεται, προϋποθέτει και απαιτεί την **ενιαία αντίληψη και δράση** για την επίτευξη των στόχων του κόμματος. Η αρχή αυτή είναι μια τάση, μια δυνατότητα και μια ανάγκη των οργανωμένων μελών, που πραγματώνεται πρωτίστως με πολιτικούς όρους. Κατοχυρώνεται στο βαθμό που εξασφαλίζονται η ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων, η δημοκρατική συζήτηση και ιδεολογική διαπάλη που διεξάγεται ανάμεσα σε ρεύματα, αποχρώσεις και αντιλήψεις που νομοτελειακά ενυπάρχουν σε κάθε ζωντανό-μαζικό κόμμα. Στο βαθμό που εμπεδώνεται η προγραμματική-στρατηγική συμφωνία των μελών και αποκρυσταλλώνεται μια επαρκής συμφωνία για την τακτική και τους δρόμους προώθησής της. Τέλος, στο βαθμό που ισχυροποιείται η συλλογική αυτοπειθαρχία και η προτεραιότητα του συλλογικού απέναντι στο ατομικό.

Η οργανωμένη εργατική δημοκρατία αποκαθιστά μια χειραφετητική **σχέση ανάμεσα στα κεντρικά όργανα και τη βάση**, την κεντρική συλλογική διεύθυνση και την αυτοδιεύθυνση, τις αμεσοδημοκρατικές και τις αντιπροσωπευτικές μορφές, με καθοριστικό στοιχείο την ενεργό, συνειδητή και ουσιαστική συμμετοχή όλων των μελών στη συζήτηση, στο σχεδιασμό, στην απόφαση και στην υλοποίηση όλων των υποθέσεων του κόμματος, στον έλεγχο, στην αιρετότητα και την ανακλητότητα όλων των οργάνων. Αυτός είναι ο βασικός όρος ώστε το στελεχικό δυναμικό να υπηρετεί πολιτικά και οργανωτικά τον συλλογικό σκοπό, να μην αυτονομείται από την οργανωμένη βάση ούτε από την τάξη και το κίνημά της, να στηρίζεται στην εθελοντική προσφορά και την εναλλαγή και όχι στην επαγγελματικού τύπου μονιμότητα, σε γρα-

φειοκρατικές μεθόδους, σε σχέσεις οικονομικής-μισθωτής εξάρτησης, στην αντιμετώπιση του κόμματος και του μηχανισμού του ως αυτοσκοπού.

Στοιχείο βασικό του κομμουνιστικού κόμματος είναι η **εθελοντική και ανιδιοτελής προσφορά**. Αντιμετωπίζει την έννοια του καθήκοντος στην ολότητά της ως μια απαίτηση για την προάσπιση και την κατάκτηση των εργατικών συμφερόντων και των επαναστατικών στοχεύσεων. Οι υποχρεώσεις του κομματικού μέλους (αποδοχή προγράμματος και πολιτικής γραμμής, συμμετοχή και δουλειά σε μια οργάνωση, οικονομική συνεισφορά, δράση στο κίνημα, αυτομόρφωση, συμμετοχή στη συζήτηση) έχουν ουσιαστική και όχι καταναγκαστική διάσταση, αποτελούν ελεύθερη και συνειδητή επιλογή.

Βασική πλευρά της εργατικής δημοκρατίας είναι η αντιμετώπιση από το ίδιο το κόμμα των δομών και της λειτουργίας του **με δυναμικό, εξελισσόμενο και όχι στατικό, άκαμπτο τρόπο**. Το κόμμα είναι ανοιχτό στο επαναστατικά καινούργιο και ξένο προς την τυπολατρία. Δεν του ταιριάζει η αρτηριοσκλήρωση και ο οργανωτικός δογματισμός· αντιθέτως, βρίσκεται σε «συνομιλία» με την ιστορική κίνηση της εργατικής τάξης, τις ιστορικές δυνατότητές της και τις προκλήσεις της ταξικής πάλης.

Καμιά διακήρυξη κομματικού συνεδρίου δεν μπορεί να καθορίσει τις συνθήκες υπό τις οποίες θα εμφανιστούν οι μαζικοί αγώνες και τα επαναστατικά γεγονότα. Οι μορφές και τα περιεχόμενα της πάλης δεν εφευρίσκονται από καμιά διεύθυνση, αλλά γεννιούνται από τη δημιουργική πρωτοβουλία των μαζών. Σε κάθε ξεχωριστή δράση τους επιδρούν άπειρα οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά, γενικά και τοπικά, υλικά, πολιτισμικά και ψυχολογικά στοιχεία, που είναι αδύνατον να τα κατατάξεις, να τα αναλύσεις, να τα αντιμετωπίσεις ως απλό αριθμητικό πρόβλημα.

Οι επαναστάσεις δεν κατασκευάζονται. Αλλά και δεν «φύονται» στην κοινωνία όπως τα λουλούδια σε ακαλλιέργητους αγρούς. Ακόμη και τα πιο δυναμικά κινήματα, οι πιο μαχητικές κινητοποιήσεις, δίχως την αλληλεπίδρασή τους με τον συλλογικό «πολιτικό ηγεμόνα» –τις πρωτοπόρες αντικαπιταλιστικές και κομμουνιστικές δυνάμεις–, θα αποτελούν διάττοντες αστέρες στο σκοτεινό στερέωμα του καπιταλισμού.

Αυτή η πρωτοπορία δεν μπορεί παρά να είναι ένας συλλογικός οργανισμός της κοινωνίας, στον οποίο έχει ήδη αρχίσει να συγκροτείται μια συλλογική θέληση αναγνωρισμένη και συγκεκριμενοποιημένη κυρίως μέσα στη δράση. Ο οργανισμός αυτός έχει ήδη αναδειχθεί από την ιστορική εξέλιξη: Είναι το πολιτικό κόμμα με τη γενική και ιστορική του έννοια. Το κόμμα κομμουνιστικής απελευθέρωσης, το συνολικό πολιτικό μέτωπο, οι αντικαπιταλιστικές τάσεις του ταξικά αναγεννημένου κινήματος αποτελούν αναγκαίες συνιστώσες ενός σύγχρονου σχεδίου κομμουνιστικής χειραφέτησης αδιάρρηκτα δεμένου με την επικαιρότητα της επερχόμενης επανάστασης.

Υπάρχει εκ των προτέρων διασφάλιση ότι αυτό ή το άλλο κόμμα θα διαδραματίσει πράγματι αυτόν το ρόλο στην εξέλιξη της ταξικής πάλης;

Το κόμμα, το πολιτικό μέτωπο και το κίνημα διαμορφώνονται στη διαδικασία των συγκρούσεων ανάμεσα σε διάφορες τάξεις ή ακόμα και ανάμεσα στα διάφορα στρώματα της δοσμένης

τάξης. Αυτή ακριβώς η πραγματικότητα εμπεριέχει την αοριστία της έκβασης αυτής καθαυτής της ταξικής αναμέτρησης. Επιπλέον, η ίδια η εργατική τάξη διεκδικεί και έχει το δικαίωμα να κάνει λάθη και να μαθαίνει μέσα στη διαλεκτική της ιστορίας. Επομένως δεν υπάρχει καμιά *a priori* διασφάλιση όσον αφορά την πολιτική ηγεμονία του κόμματος στο επαναστατικό κίνημα. Αλλά εδώ ακριβώς αξίζει η επιδίωξη, με νου και σχέδιο, με λογισμό και μ' όνειρο, των σκαπανέων της ζωής για αίσιο τέλος του αγώνα.

Οι μάζες μαθαίνουν μέσα στη δράση.

Σε αυτή την κίνηση οι πρωτοπορίες αναγνωρίζονται ως τέτοιες όταν προηγούνται του αυθόρμητου κινήματος και –αλληλεπιδρώντας με αυτό– δείχνουν το δρόμο για την επίλυση των τακτικών, στρατηγικών, οργανωτικών και πολιτικών προβλημάτων.

Το εργατικό κίνημα, το κομμουνιστικό κίνημα και η Αριστερά έχουν υποστεί βαθιά ήττα. Ωστόσο, η μόνη δύναμη του παρελθόντος είναι αυτή που έρχεται από το μέλλον: Με όποιον τρόπο και αν ζουν ή εκτιμούν το παρελθόν οι σύγχρονοι κολασμένοι, δεν μπορούν να το αντιλαμβάνονται παρά μόνο στο φως ενός σχεδίου στο μέλλον και για το μέλλον. Έτσι, η τάξη των επιλογών που αφορούν το μέλλον επιδρά στο παρόν, επανακαθορίζει την υπάρχουσα τάξη του παρελθόντος.

Η επιστροφή στο μέλλον της επανάστασης και των πρωταγωνιστών της, αυτή η επαναφορά σε μια κομμουνιστική θεωρία του σύγχρονου επαναστατικού υποκειμένου, με κριτική αξιοποίηση και περαιτέρω ανάπτυξη των πιο γόνιμων μαρξιστικών παραδόσεων του 20ού αιώνα, μπορεί να αποτελέσει την αναγκαία και αισιόδοξη απάντηση σε όσους εκλαμβάνουν το παρελθόν και το αντιδραστικό παρόν ως μοιραίο μέλλον.

Στον αγώνα για το επιθυμητό μέλλον οι σύγχρονοι προλετάριοι δεν έχουν πλέον να χάσουν παρά μόνο τις ηλεκτρονικές τους αλυσίδες. Μπορεί όμως να κερδίσουν τον κόσμο ολόκληρο!

**Για την
αντικαπιταλιστική
ανατροπή
της βάρβαρης επίθεσης**

**Για την
αντικαπιταλιστική
επανάσταση
και τον κομμουνισμό
στον 21ο αιώνα**

www.nar.net.gr